

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200676

UNIVERSAL
LIBRARY

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ.

(ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ)

ಲೇಖಕ: —

ನಾಗೇಶ.

ಪ್ರಕಾಶಕ:—

ಯ. ಗು. ಕುಲಕರ್ಣಿ,
ಸಂಪಾದಕ, ಸ-ಚಂದ್ರಿಕೆ
ಆನಂದವನ.

೧೯೩೩

ಇದನ್ನು ಭಿ. ಪ. ಕಾಳಿ, ಇವರು ಆನಂದವನ-ಅಗಡಿಯೊಳಗಿನ ತಮ್ಮ
ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.

ಬೆಂಗಳೂರು ಆಣೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಂಡಾರ್

ಮುನ್ನುಡಿ.

ದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಘಟಿತ ಶಕ್ತಿಯು ಬಲವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿರುವನು. ಜನಾಂಗವೆಲ್ಲ ಈ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅನಂತ ಹೊಂದುವದು. ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೊಳಗಾಗಿಯಾಗಲಿ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಜನಾಂಗದ ಸಂಘಾಶಕ್ತಿಯು ನಾಶವಾಯಿತೆಂದರೆ, ಅದು ದುರವಸ್ಥೆಗೊಳಗಾಗುವದೆಂಬದಕ್ಕೆ ಈ ಕಥೆಯು ಮನೋವೇದಕವಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿರುವದು. ಚವ್ವಾಣ ಕುಲಕೇಸರಿಯಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಕ್ತಿಮೂರಿಸಾಹಸ ಮಾಡಿದರೂ, ಸ್ವಾರ್ಥಿಯೂ ಅಸೂಯಾಪರನೂ ಆದ ಜಯಚಂದ್ರನ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ರೋಹತನಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಈ ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜೋನಿಧಿಯಾದ ಚವ್ವಾಣ ಸೂರ್ಯನು ಹೇಗೆ ಅಸ್ತಂಗತನಾದನೆಂಬದನ್ನು ಈ ವುಸ್ತುಕದಲ್ಲಿ ಯಥಾಮತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವೆನು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ತ್ರೀಯುತ ಸರದೇಸಾಯಿಯನರ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಆರ್ವಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವೂ, ಚವ್ವಾಣೇ ಸಮಸೇರವೆಂಬ ಕಥೆಯೂ, ಸುಬೋಧ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಯೊಳಗಿನ ಸತೀಸಂಯುಕ್ತೆಯೆಂಬ ಕಥೆಯೂ ಆಶ್ರಯವಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಉಪಕೃತನಾಗಿರುವೆನು.

ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ತ್ರೀಯುತ ಭಿ. ಪ. ಕಾಳಿಯವರೂ, ಸದ್ಭೋದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ತ್ರೀಯುತ ಯ. ಗು. ಕುಲಕರಣಿಯವರೂ ನನ್ನ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ನನ್ನ ಲೇಖನ ಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಾಡತೊಡಗಿರುವದರಿಂದ ಉಭಯ ಸಂಪಾದಕ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಋಣಿಯಾಗಿರುವೆನು.

ಬನ್ನಿ ಕೊಪ್ಪ,
ತಾ|| ೨೧-೧೨-೩೨

}

ಕನ್ನಡಿಗರ ವಿಧೇಯ,
ನಾಗೇಶ.

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ!

CHECKED. 1

೧ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ.

ಪ್ರಭಾತಸಮಯ. ಭಗವಾನ್ ಅಶುಮಾಲಿಯು ಉದಯಾಚಲವನ್ನೇರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂಗನೆಯ ಮುಖವು ತಾಮ್ರಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ತನ ಮಂದವಾದ ಶೀತಲಲಹರಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಆಹ್ಲಾದಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತ್ತು. ದಿವಾಕರನ ಉದಯೋತ್ಸವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪಕ್ಷಿಗಣಗಳ ಕಲಕಲಾಟವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಅರುಣಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆರಕ್ತವಾದ ಸಿಂಧುನದವು ಪಶ್ಚಿಮವಾರಿನಿಧಿಯನ್ನು ಕೂಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ರಭಸದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ನದ ತಟಾಕದ ಆಸಮಂತಾತ್ ಪ್ರದೇಶವು ಖಳ-ಖಳ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿನಾದಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ತಟಾಕದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವನರಾಜಿಯೂ ತೃಣಾಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶವೂ ಹರಿತವರ್ಣದಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತ್ತು. ಪ್ರಭಾತಕಾಲದ ಸೃಷ್ಟಿಸುಂದರಿಯನೈಸರ್ಗಿಕ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುವದೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನಘೋರಿಯು ಸೈನ್ಯದೊಳಗಿನ ಭೀರಿಯು 'ಧುಡುಂ ಧುಡುಂ ಧುಧುಂ ಧುಡುಂ' ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯತೊಡಗಿತ್ತು.

ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯು ತನ್ನ ಅಜಿಂಕೃತವಾದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಧು ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಯವನಶಕ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಉತ್ತರದ ರಜಪೂತ ರಾಜರನ್ನು ಹಣಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮ ಯೋಧರಾದ ನಿಸುರತಖಾನ, ತಾತಾರಖಾನ ಮೊದಲಾದ ಸೇನಾನಾಯಕರನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆತಂದಿದ್ದನು. ಫಲದ್ರೂಪವಾದ ಭಾರತ ವರ್ಷವು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಹಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮೀಧರ್ಮವು ಪ್ರಸಾರವಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿತ್ತು. ಅವನ ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಈಡೇರಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಆಗ ಉತ್ತರದ ರಜಪೂತ್ ಅರಸರ ಪರಾಕ್ರಮ ಪ್ರಭೆಯು ಇನ್ನೂ ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯರವಿಯು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕುಕ್ಕಿಸುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಧೃತಿಗುಂದದೆ ದೀರ್ಘ ಸಾಹಸಕ್ಕಾಗಿ ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದನು. ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪರಿವೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಭಾರತವರ್ಷವನ್ನು ಪಾದಾಕ್ರಾಂತ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದಿಯು

ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯವನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು!

ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಶುಮಾರ ವಂಶದ ಅನಂಗಪಾಲನೂ, ಅಜಮೀರದಲ್ಲಿ ಚವ್ವಾಣಕುಲದ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಪುತ್ರನಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೂ, ಕಸೋಜದಲ್ಲಿ ರಾಶೋಡ ಕುಲದ ವಿಜಯ ಭೂಪಾಲನ ಮಗನಾದ ಜಯಚಂದ್ರನೂ, ಗುಜರಾಠದಲ್ಲಿ ಜಾಲೂಕೃರ. ಭೋಲಾ ಭೀಮದೇವನೂ, ಮೇವಾಡದಲ್ಲಿ ಘೋಲೋಟಿವಂಶದ ಸಮರಸಿಂಹ, ರಾವಳನೂ, ಜಸಲವೀರದಲ್ಲಿ ಭೋಜದೇವನೂ, ಅಬೂಗಡದಲ್ಲಿ ಸಲಪರಾಮ ವನಾರನೂ, ಬಟಿಂದಾಗಡದಲ್ಲಿ ಅಮರಸಿಂಹ ಪರಮಾರನೂ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕ್ಷಾತ್ರ ಮಹೀರರು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥರು; ಅಜೀಂಕ್ಯರು; ಸಂಗ್ರಾಮಶಾರ್ಧಾಲರು. ಇಂತಹ ಸತ್ತ ಶಾಲಿಗಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಬೇಕಾದರೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಒಳ್ಳೆಯ ಎದೆಗಾರನಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಹೌದು; ಘೋರಿಯು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯವನೇನೋ ನಿಜವು. ಭಾರತದ ಉತ್ತರಾಪಭವನ ಕೃಷ್ಣವೃದ್ಧಾಗಿದ್ದರೆ, ದಕ್ಷಿಣವು ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮ ನಿರತವಾಗಿ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಲನಿಗಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ? ದೈವದರ್ಶನವಿಲ್ಲವೆಂದ ಭಾರತವು ಭಿನ್ನ ಬಿಚ್ಚಿ ನನಗಿತ್ತು; ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮದಿಂದ ಚ್ಯುತವಾಗಿತ್ತು; ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಶೂನ್ಯತೆಯಿಂದ ಪತಿತವಾಗಿತ್ತು; ಅಜ್ಞಾನತಮದಿಂದ ಅಂಧವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತವು ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ಗಿಝನೀ ಮಹಮೂದನು ಹದಿನೇಳು ಸಾರೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದನು; ಹೇರಳವಾದ ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ಯವನ ಜನಪದವನ್ನು ವೈಭವಸಂಪನ್ನವಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಇವನಿಗಿಂತಲೂ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾಳಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಬರೇ ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಪಡತಕ್ಕವನಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರದಿಂದ ಮಾತ್ರ ತುಷ್ಟನಾಗುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಅವನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಯಾ ವರ್ಚಸ್ವವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೈಬರ ಘಟ್ಟದಂತಹ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ, ಅನೇಕ ಗಿರಿನದಿಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ, ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದ್ದನು.

ಗಿಝನೀ ಮನೆತನದ ಕಡೆಯ ಅರಸನಾದ ಋಸ್ತು ಮಲೀಕನನ್ನು ಘೋರೀ ಮನೆತನದ ಅಲ್ಲಾ ಉದ್ದೀನನು ಪಟ್ಟದಿಂದ ತಳ್ಳಿ ತಾನೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ತರುವಾಯ ಗಿಝನಿಯ ರಾಜ್ಯವು ಅವನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಗ್ಯಾಸುದ್ದೀನ, ಶಹಾಬುದ್ದೀನರೆಂಬ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಯಿತು. ಗ್ಯಾಸುದ್ದೀನನು ಅಫಗಾನಿ ಸ್ತಾನದ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸತೊಡಗಿದನು; ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ರಾಜ್ಯ ಏತ್ತಾರಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರತೊಡಗಿದ್ದನು; ಅವನು ತನ್ನ ಬಂಧುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಧನಕನಕ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಹಿಂದೂದೇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಾಯಧೀನನ ದುರಾ ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಚಾಗ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಚನ್ನಾಣ, ಸಮರಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದ ರೂರ ರಜಪೂತ ಅರಸರ ಮೇಲೆ ಬಿಂಬಿಸಿದ ಧೈರ್ಯವು ಇನ್ನೂ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದ್ದ ರಿಂದ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರಾಜರನ್ನು ಕೆಣಕತೊಡಗಿದ್ದನು. ಹಿಂದೆ ಗಿರುಣಿನಿಮಹಮೂದನ ಅತ್ಯುಗ್ರನಾದ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ರಜಪೂತ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹೆಣ್ಣಾಗಿಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕ ಟ್ಪಾಗಿ ಈ ಆಗಂತುಕ ಶತ್ರುವಿನ ಪಾರಿಪತ್ಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಎಲ್ಲ ರಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಫೋರಿಯು ರಾಜ್ಯಲೋಭದಿಂದ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದುದೇವನನ್ನು ಸುಗ್ಗತೊಡಗಿದ್ದನು.

ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೇರಿನಾದವಾಮೊಡನೆಯೆ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಎದ್ದು ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿ ಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನನೂ ಅವನ ಸರದಾರರಾದ ರುಸ್ತುಮಖಾನ, ತಾತಾರಖಾನ, ನಿಸುರತಖಾನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗ್ರಾಮ ಪಟುಗಳೂ ಭಾವೀ ಯುದ್ಧದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಡೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಿಂದು ದೇಶವನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಯಾವ ಯಾವ ಅರಸರನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಜಯಿಸಬೇಕೆಂಬದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯು ನಡೆದಿತ್ತು.

“ರುಸ್ತುಮಖಾನ, ಹಿಂದುಗಳು ಹೇಗೆ ಕುರಿಗಳಂತಿರುವರು ನೋಡಿದರಾ? ನಾನು ದಂಡಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಐಕ್ಯಭಾವದಿಂದ ನಡೆದು ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡಲಾರದವರಾಗಿರುವರು. ರಜಪೂತ ಅರಸರು ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಮರ ಪಟುಗಳಿರುವರು; ಎದೆಗಾರರಿರುವರು. ಹಿಗ್ಗಿದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾವ ನೆಯು ಉಪ್ಪುಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಪರಚಕ್ರಗಳ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸ ಲಾರದಾಗಿರುವರು. ಹಿಂದುಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನವಿರುವದೇನೋ ನಿಜವು; ಆದರೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಆಕುಂಭಿತವಿರುವದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಘಶಕ್ತಿಯು ಇರದ್ದರಿಂದ, ಗಿರುಣಿನಿಮಹಮೂದನು ಭಾರತದಮೇಲೆ ಹದಿನೇಳು ನಾರೆ ದಂಢಿತ್ತಿ ಬಂದು, ಹೇರಳ ವಾದ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಒಯ್ದನು. ಅವನಿಗಿಂತ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಭಾವ ವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವದು. ಮಹಮೂದನು ಎಷ್ಟೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಯಾ ಆಧಿಕಾರವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ದೀರ್ಘ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು.” ಹೀಗೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ರುಸ್ತುಮಖಾನನು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ: —

“ಜಹಾಪನಾಹ, ರಣವಿಕ್ರಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಭರತ ಭೂಮಿಯು ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿರುವದು. ನಿಮ್ಮ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಈಡೇರುವ ದೆಂದು ನನ್ನ ಮನೋದೇವತೆಯು ನನಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿರುವದು. ಈಗ ಉತ್ತರದ ರಜಪೂತ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಗೃಹಕಲಹವು ಹೊತ್ತಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಲಿರುವದು. ಈ

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಥ್ಯಾಂಶವಿದ್ದರೆ, ಜ್ಞಾನಮಿಯಾ ಧರ್ಮದ ಭಾಗ್ಯೋದಯವಾಯಿತೆಂದೇ ತಿಳಿಯುವೆನು.”

“ಖಾವಿಂದ, ಜಯಚಂದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಲ್ಲಿ ವೈಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ದಿಲ್ಲಿಯ ತೋಪುರ ಪರದ ಆನಂಗಪಾಲನು ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜಯಚಂದ್ರನು ಅಸೂಯಾವರನಾಗಿರುವನು. ಅವನು ಈಗ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೋಡ ತೊಡಗಿರುವನು.”

“ತಾತಾರವಾಸ, ಈ ಮಾತು ನಿಜವೆನು?”

“ಖಾವಿಂದ, ನಿಜವು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ರಜಪೂತರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬಣಿಗಳಾಗಿವೆ. ತನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನಾದ ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಜಯಚಂದ್ರನು ತಳಮಳಿಸ ತೊಡಗಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಯಚಂದ್ರನ ನಿರ್ಧಾರವಿರುವುದು.”

“ಸಾನಾಪತಿಗಳೇ, ಅನಂಗಪಾಲನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಜಯಚಂದ್ರನು ಮತ್ತರಗ್ರಸ್ತನಾದನೇಕೆ?”

ಖುದಾವಂತ, ಜಯಚಂದ್ರನೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೂ ಅನಂಗಪಾಲನ ವೌಹಿ ತ್ತರು. ಹಿಂಗಿಷ್ಟು ವಿಷಮ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆನಂಗಪಾಲನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಹಿತ ವನ್ನಷ್ಟೇ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಜಯಚಂದ್ರನು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿರುವನು.”

ತಾತಾರವಾಸನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ನಸುನಕ್ಕನು. ಜಯ ಚಂದ್ರ-ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ವೈಮನಸ್ಸಿನ ಲಾಭವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಬೇಕೆಂದು ಅವನು ವಿಚಾರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಎದುರು ನೋಡು ತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಸಂಗವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು.

“ಖಾವಿಂದ, ಜಯಚಂದ್ರನು ಇಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಗುಣ-ಶೀಲಿಗಳಿಲ್ಲವನೂ ಶೂರನೂ ಎಂಬದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನಂಗಪಾಲ ನಿಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಿ, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಜಯ ಚಂದ್ರನು ಮತ್ತರಗ್ರಸ್ತನಾದಷ್ಟು ಅಯೋಗ್ಯವಿರುವುದು.”

“ನಿಸುರತಖಾನನ, ನಾವು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡುವದೇನು? ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಹಾರೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಮನೋದಯವು ಸಫಲವಾಯಿತೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ನಿಸುರತಖಾನನಿಗೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ದಟ್ಟವಾದ ಗಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಕೈಯೆಳೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತನು.

ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಭರತಭೂಮಿಯನ್ನು ಜಯಿಸುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು, ಮತ್ತೊ

ಬ್ಬನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಗುದೊಬ್ಬನನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಉತ್ತರಾಪಥದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಜಪೂತ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಇಸ್ಲಾಮಿಯಾ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಜಯಚಂದ್ರ-ಪೃಥ್ವೀರಾಜರೊಳಗಿನ ಅನಿರೀತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನೋದಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುವದೆಂದು ಅವನು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡನು.

ಬಟಿಂಡಾಗಡದ ಅಮರಸಿಂಹನು ಈಗ ವೈದ್ಯಧೀರಾಜನ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಸಿಂಧಸ್ವಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಗು ಹಿಡಿದರೆ ಬಾಯಿಯು ತಾನೇ ತೆರೆಯುವದೆಂಬಂತೆ ಅಮರಸಿಂಹನನ್ನು ಕಣಕಿದರೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತಾನಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವನೆಂದೂ, ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಹಣ್ಣು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಹವಣಿಸಿದ್ದನು. ಹೆಗ್ಗಾದರೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ದಿಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ದೀರ್ಘವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದನು. ದೇಶಿಯ ಅರಸರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಈಡೇರಲಾರದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅಮರಸಿಂಹನು ನಿರಾತಂಕದಿಂದ ತನ್ನ ಮಾಂಡಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪುವನೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬದನ್ನು ಅವನು ಮೊದಲು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ, ಬಟಿಂಡಾಗಡದ ಮುಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

“ಖಾವಿಂದ, ಅಮರಸಿಂಹನ ಬಳಿಯೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರರೂಪಿಂಪು ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾದ ಯುವತಿಯಿರುವಳಂತೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲರುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಅವಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಮರಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳುಹಿಸಿರಿ. ಅವನ ದಿವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ರಿಂದುಗಲು ಅವಳನ್ನು ಕಾಪುಪ್ಪು, ದೇವತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವರು!”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಯುರಾಸನಖಾನನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಅವನ ಕಿವಿಗಳು ನೆಟ್ಟಿಗಾದವು; ಅವನು ಆ ಚಂದ್ರಾನನೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆತುರ ಪಡತೊಡಗಿದನು.

“ವಜೀರ, ನೀವು ಆ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂದಂತಾಯಿತು.”

“ಇಲ್ಲ; ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅಪ್ರತಿಮ ರೂಪ ಸಂತಿಯಿರುವಳೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಅನೇಕ ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿರುವೆನು. ಖಾವಿಂದ, ಅಮರಸಿಂಹನಿಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ತಾನಾಗಿ ಆ ಇಂದುಮುಖಿಯನ್ನು-

ನಿಮ್ಮ ನನ್ನ ಧಿಗೆ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸುವನು."

ಚಿತ್ರರೇವಿಯ ಸುಂದಿಯು ಕೆನಿಗೆ ಬಿಡು ಕೂಡಬೇಡಿ ಅನನ ಮೊದಲಿನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಮನೋಮಂದಿರವನ್ನೇ ಬಿಡುವುದನ್ನು ಅವನನ್ನು ವಶಮಾಡಿ ಕೊಂದವನು ಅಯ್ಯ ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಂದು ಅವನು ನಿರ್ದಯಿಸಿದನು. ಮುರಸಿಂಹನು ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಪಾರಿವತ್ಯವನ್ನು ದೂಡಿಯು ತಿರಬೇಕೆಂದು ಘೋರಿಯು ನಿರ್ದಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಗುಣ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ಅವನ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಅವನನ್ನು ಸಹ ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ರಹಾಬುಟ್ಟಿನನು ಮನೋರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಸಾಂಪತ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾಬಿಟ್ಟು ನಾದ ನಿಸುರತಲಾಸವನ್ನು ಕೇಳಿತು:

"ನಿಸುರತಲಾಸ, ಈಗಲೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಅಮರಸಿಂಹನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗು. ಚಿತ್ರರೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವೆನು, ರಾಜ್ಯದಿವರೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವೆನು. ವಿಧ್ಯಂಸಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ರಹಾಬುಟ್ಟಿನನ ಅಮೋಘವಾದ ಸೇನಾಬಲವು ವಶವೆನಿಸುವುದೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ. ನಿನ್ನ ಚತುರೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರರೇವಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು ನನ್ನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವಿರುವೆನು."

ರಹಾಬುಟ್ಟಿನ ಘೋರಿಯು ದಿವ್ಯ ಲಾಸಣ್ಯವತಿಯಾದ ಚಿತ್ರರೇವಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನಾದನು!

೨ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ.

ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟನಾದ ತೊಮರವಂಶದ ಅನಂಗವಾಲನಿಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಿಲ್ಲ; ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರಿಯರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಳನ್ನು ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಬದ ಅರಸನಾದ ವಿಜಯಸಾಲನಿಗೂ, ಚಿಕ್ಕವಳನ್ನು ಅಜಸೂರದ ಮೊರಿಯಾದ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು, ಮಹಿತ್ರರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ವಂಶೋದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಲೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಹಿರಿಯಳಿಗೆ ಜಯಚಂದ್ರನೆಂಬ ಮಗನು ಜನಿಸಿದ್ದನು; ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ಕಮಲಾದೇವಿಯ ಪುತ್ರನೇ ಚಿತ್ತಾಣಕುಲದೀಪಕನಾದ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು! ಜಯಚಂದ್ರನು ಕ್ಷುದ್ರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯವನೂ ಅಸೂಯಾಪರನೂ ಸ್ವಾಧೀನಿಯಾಗಿರಿದ್ದನು; ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ಆತ್ಮಂತ ಗುಣನಿಧಿಯಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸೃಜನಾಸುರಾಗ, ಕೌರ್ಯ, ಸಾಹಸ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂಗಸಾಲನು ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ತರುವಾಯ ದಿಲ್ಲಿಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗುವದಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನೇ ತಕ್ಕವನೆಂದು ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ,

ಪೃಥ್ವಿರಾಜನನ್ನೆ ಪುತ್ರನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೊಳಿತೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು.

ಆನಂಗವಾಲನು ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯಿದ್ದನು. ಕೆವಲ ತನ್ನ ವನೇಂದು ಪ್ರೀತಿಸದೆ, ಗುಣಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯಮೋಗಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಅವನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಆದಕೊಪ್ಪದೆ, ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ತರುವಾಯ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಪೃಥ್ವಿರಾಜನನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವನ ವ್ಯಾಧೀನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಬದಲಿನಾಥನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ತಪಶ್ಚರ್ಯಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯಾದ ಆನಂಗವಾಲನು ಸುಚರಿತ್ರನಾದ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜಾಜನರು ಸ್ವಾನಂದ ನಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಲಾಡತೊಡಗಿದರು. ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಸನೂ, ಗಂಭೀರನೂ, ಉದಾರನೂ ಆದ ಪುರುಷಸಿಂಹನು ಭಾರತ ಸ್ಥಪಕುಲತೀಲಕನಾದ್ದರಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಆನಂದವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟನಾದ್ದರಿಂದ, ಅದುವಿಭಾರತವಾಸಿಗಳು ಆನಂದಶರಥಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸುಗಿದುವಾಗ ಒಂದೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದೆ ಸವನೆ ಕುದಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮತ್ತಾವದೂ ಇರದೆ, ಕೂಲಿವನರಪತಿಯಾದ ಜಯಚಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು! ಅವನು ಅನಂಗವಾಲನನ್ನೂ, ಪೃಥ್ವಿರಾಜನನ್ನೂ ಮನಸೋಕ್ತ ನಿದಿವತೊಡಗಿದ್ದನು. ತಾನು ಅನಂಗವಾಲನ ಸುಖಿಯ ಮಗಳ ಮಗನಿದ್ದು, ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದದ್ದು ಮಾತಾ ಮಹನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೊ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ನಿಜ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನೆಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು ಸಂತಾಪಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಪಿಪ್ಪಲಾದೇವಿಯಂತೂ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ತಳೆದು, ಅವನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕಲುಷಿತಮಾಡಿದ್ದಳು. ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಿಗೆ ಕಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಅವನ ನಾಮಭೋಜನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅಧಿರಾಜನೆಂದು ಅವನದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೆಂದೂ ಜಯಚಂದ್ರನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಯಾವದೊಂದು ತಂತ್ರದಿಂದ ಅವನ ನಾರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಸುಲ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಜಯಚಂದ್ರನು ಇಲ್ಲದ ಲಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸತೊಡಗಿದ್ದನು. ಪೃಥ್ವಿರಾಜನ ನಾರದ ಕಾರ್ಯವು ತನ್ನೊಬ್ಬನಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಸತಾಣರ ದೊರೆಯಾದ ಶವಾಬುದ್ಧಿನನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಆನಂಗವಾಲನು ತನ್ನ ಮಗಗೆ ನಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂದು

ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಶಾಶ್ವತಿಸಿಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಿದಂತಾದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ತಳಮಳಸತೊಡಗಿದಳು. ಬದರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅನಂಗಸಾಲನನ್ನು ಕಂಡು, ದಿಲ್ಲಿಯ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ವತಿಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಜಯಚಂದ್ರನಿಗಾದರೂ ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡದ್ದರಿಂದ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೌನಾಪತಿಯಾದ ಕಹರಕಂಠೀರವನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿರಿಸಿದ್ದನು.

“ಕಂಠೀರವ, ಅನಂಗಸಾಲರಿಗೆ ನಾನೂ ಪೃಥ್ವಿಯೂ ಸಮಾನ ಆಪ್ತರಲ್ಲವೆ? ಹೀಗಿದ್ದು ಅವರು ವೈಷಮ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಯಾವತ್ತೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಸ್ಥಿಯ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಯುಕ್ತ ಪ್ರಯುಕ್ತಗಳಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ವರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿರುವೆನು. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನಿರುವುದು?”

ಕಹರ ಕಂಠೀರವನು ಮೂರನಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡಿ ನುಡಿದನು. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಮುತ್ಸರದಿವನವು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲ. ಅವನಾದರೂ ಜಯಚಂದ್ರನಂತೆ ತಾನು ಸಿಯೂ ಶಿಷ್ಯಕೋಪಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ‘ಸಮಾನ ಶಿಲೇ ವ್ಯಸನೇಷು ಸಖ್ಯಂ’ ಎಂಬಂತೆ, ಜಯಚಂದ್ರನು ಪ್ರಧಾನಿಗಿಂತಲೂ ಇವನಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಕಂಠೀರವನಿಗೆ ಅನಂಗಸಾಲನ ವರ್ತನವು ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು:

“ಮಹಾರಾಜರಿ, ಅನಂಗಸಾಲರು ಅಲ್ಲವೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನೀವು ಅವರಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ನಾವರ್ಭೌಮಾಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ವೃದ್ಧಿರಾಜನಿಗೆ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಗಬೇಕಾಗುವುದು.”

“ಅಂತೆಯೇ ಬದರಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು ನಾನು ಇವರಿಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿರುವೆನು.” ಎಂದು ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ನುಡಿದಳು.

“ಅನ್ಯಾ, ನೀವೇನು ಹೇಳುವಿರಿ? ಬದರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನು? ತಂದೆಯೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸೂರಾ ಅದೂರದಲಿಗೇ ಇರುವಿರಿ; ಅಸೂರ್ಯಾಪರವಿರಿ. ಅನಂಗಸಾಲರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬಂದವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವವಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲವೇನು? ಅವರು ಪೃಥ್ವಿರಾಜರನ್ನು ನಿಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುವವಕ್ಕೆ ಏನೂ ಅನಾಂತರ ಕಾರಣಗಳಾದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವರ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿರುವರು. ಅವರು ದತ್ತವಿಧಿಯಿಂದ ವೃದ್ಧಿರಾಜರನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ನೀವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕಾರ್ಯವಾಗುವೆಂದು ನನ್ನ ಮತವಿರುವುದು.”

ಈ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಟಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನಾರು? ಎಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮೂರ್ತಿಮಂತಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅವನು ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಗಿ:—

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನಿನಗೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಏನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ? ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗತನ ಮಾಡುತ್ತ ಬರಬೇಡ.”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದರೂ ವಿಚಾರಶೀಲಳಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಸಮಂಜಸ ಮಾತುಗಳು ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳೇರ್ವರೂ ಮತ್ತರಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ತಾಂಡವನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಖೇದವೆನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಅಬಲೆಯೂ ಚಿಕ್ಕವಳೂ ಆದ ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ಆಗುವದೇನು? ಕಡೆಗೆ ಅನಂಗಸಾಲನನ್ನು ಕಾಣುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬದರಿಕಾರ್ತಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಜಯಚಂದ್ರನೂ ಕಹರಕಂಠೀರವನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ತನ್ನ ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಬದಲಿನಾಥನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನಂಗಸಾಲನು ಬದರಿಕಾರ್ತಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಈಶೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸದೈವ ಲಿನಗನು ಅವನು ಆನಂದಮಯವಾಗಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಸಾಂಸಾರಿಕ ಉಪಾಧಿಗಳೆಲ್ಲ ತೊಲಗಿ ಹೋಗಿ, ಭಗವತ್ಪಾನ್ನಿಧ್ಯವು ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೂ ಆನಂದವೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಅವನು ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಬದರಿಕಾರ್ತಮದಲ್ಲಿ ಅನಂಗಸಾಲನು ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದಲೂ ಅವನ ಕಾಯವು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೈಲವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮುಖವು ಮಾತ್ರ ನಿವೃತ್ತಿಜಿಂದಿ ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾದ ಅವನು ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲ ಕುಳಿತ ಜಯಚಂದ್ರ-ಕಹರಕಂಠೀರವರನ್ನು ನೋಡರಲಿಲ್ಲ. ಪುರಶ್ಚರಣವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಅವರು ತಟಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅನಂಗಸಾಲನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದನು. ಎದುರಿನಲ್ಲ ಜಯಚಂದ್ರನೂ ಕಹರಕಂಠೀರವನೂ ಕುಳಿತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡನು. ಅನಂಗಸಾಲನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಅವನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಪಿನಯದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

“ಜಯಚಂದ್ರ, ಏನು. ಅಕಲ್ಮತ ಅಗಮನವಾಯಿತು? ಬದಲಿನಾಥನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಬಂದಿರೇನು? ಒಳತಾಯಿತು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವನೆ? ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮುಖರೂಪವೆ? ಬಿವುಲಿಯು ಒಳತಾಗಿರುವಳೆ? ರಾಜ್ಯವು ಸೌಖ್ಯವಾಗಿರುವದೇ?” ಎಂದು ಅನಂಗಸಾಲನು ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು

ಕೇಳತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಬರೇ 'ಹೂಂ' ಕಾರದಿಂದ ಕೆಲಸ ಸಾಗಿಸಿದ್ದನು. ಅನಂಗಪಾಲನ ಮಾತುಗಳು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು:--

“ನಿಮಗೆ ನಾನೂ ಅಷ್ಟೇ; ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೂ ಅಷ್ಟೇ. ಹೀಗಿದ್ದು, ದಿಲ್ಲಿಯ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಸೂಚ್ಯನನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಯೋಗಿಜನರ ಮಾಲಿಕೆಯೊಳಗಿನವರು ನೀವಿದ್ದರೂ, ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಬೇಡವೆನಿಸಿದೆ.”

“ಮಹಾರಾಜರೇ, ಅನಂಗಪಾಲ ಮಹಾರಾಜರು ಆಗ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿರುವರು. ಆದರೇನಾಯಿತು? ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ಸಂದೇಶವು ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅವರಂತೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಇರಲಾರರು. ಅನಂಗಪಾಲ ಮಹಾರಾಜರೇ, ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಭಯ ದೌಹಿತ್ರರ ಹಿತ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವಿರೇಂಬ ಒಲವಾದ ಆರೆಯಿದೆ.”

ಜಯಚಂದ್ರನ ಮಾತು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಕಹರ ಕಿಂಠಾರವನು ಪಾಣಿಕ್ಯತನದಿಂದ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು. ಅವರಿಂವರ ಮಾತಿನ ಒಲವು ಅನಂಗಪಾಲನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದದರ ಗೂಢವು ಅವನಿಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಿತು.

“ಜಯಚಂದ್ರ, ನೀನು ನನಗೆ ದೌಹಿತ್ರನು ನಿಜವು. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂತಲ್ಲ. ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೇ ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನನ್ನು ನಾನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನು. ನಾನು ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಏನಾದಗೊಳ್ಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ನೀನು ಮಾತೃರ್ಯಗೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಜಯಚಂದ್ರ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಗುಣಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿವೆರೆ, ನಾನು ನಿನಗಾದರೂ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವವಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಉದಾರನೂ, ಪ್ರಜಾಸುರಾಗವುಳ್ಳವನೂ, ವಿಧೇಯನೂ ಇರುವನಲ್ಲದೆ, ವೀರೋಚಿತವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಅವನಲ್ಲಿರುವವು. ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಪರಾಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವೆಯಾದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಅಸೂಯಾಪರನೆಂದೂ, ಕ್ಷುದ್ರಮನೋವೃತ್ತಿಯವನೆಂದೂ ಏಕೆ ಹೇಳಲಾಗದು?”

“ನೀವು ಪೃಥ್ವೀಯಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ನಿಮಗೆ ಸದ್ಗುಣಿಯಾಗಿಯೂ, ನಾನು ದುರ್ಗುಣಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆವು. ನೀವೇ ಹೇಳಿರಿ; ಚಿಕ್ಕವನ ಮುಂದೆ ನಾನು ಬಾಗಿ ನಡೆಯಲಾ? ಅವನಿಗೆ ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾ? ಛೇ! ನನ್ನಿಂದ ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಲಾರದು. ನೀವು ನಮ್ಮೀರ್ವರ ಹಿತವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು

ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ಅರ್ಧವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಿ; ನೀವು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅಂತಃಕಲಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವೆಂದು ಹೇಳಿ ದಿರಲಾರೆನು.”

ಜಯಚಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅನಂಗಪಾಲನಿಗೆ ಅವನ ಕೃಷ್ಣ ಹೃದಯದ ಚಿತ್ರವು ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಗುಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅನಂಗಪಾಲನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ, ಕ್ರೋಧದಿಂದಲೂ: “ಜಯಚಂದ್ರ, ದತ್ತಾಪಹಾರ ಮಾಡಿ ನಾನು ಪಾಪದ ಪಾಲುಗಾರನಾಗಲಾರೆನು. ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದಲೂ ನನ್ನ ವಿಚಾರವು ಬೇರೆಯಾಗಲಾರದು.”

“ಮಹಾರಾಜರೇ, ಈ ಬಗೆಯ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಒಳಿತಾಗಲಾರದು. ಬದರಿ ಕಾಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕೀಳುತನವು ವಾಸವಾಗಿರಬಾರದಾಗಿತ್ತು” ಎಂದು ಕಹರಕಂಠೀರವನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಅನಂಗಪಾಲನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸಂತಪ್ತನಾದನು.

“ಕಂಠೀರವಾ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಂತಹರಿಂದ ಸೀಡೆಯೊಡಗುವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ, ವಿಧಿಯು ಇಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನುಡಿದು, ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು:--“ನೀನು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನನ್ನ ವಿಚಾರವು ಬೇರೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಮೊದಲಿನಂತೆ ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆವರೆನಿಸಿ ದೇಶವು ಸೌಖ್ಯ ಹೊಂದುವದು; ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಅಂತಃಕಲಹಕ್ಕೆ ಬುತ್ತಿಜನವಿತ್ತರೆ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಹಾನಿಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಗುವದು.” ಎಂದು ಅನಂಗಪಾಲನು ಹೇಳಿದನು.

೩ ಮನ್ನಾ ಡಾಕು.

“ದ್ರಿದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ರಹಾಬುದ್ಧಿನ ಘೋರಿಯು ಯಾರು?”

“ಇಗೋ ಇವರೇ!”

“ಇವನೇ?”

“ಹೌದು ಇವರೇ.”

“ಅನುರಸಿಂಹರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ನೀನೇ ತಿಳಿಸುವಿಯೋ, ನಾನು ತಿಳಿಸಲೋ?”

“ಯಾರು ತಿಳಿಸಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ; ನೀವೇ ತಿಳಿಸಿರಿ” ಎಂದು ನಿಸುರತಖಾನನು ಅಮರಸಿಂಹನ ಸರದಾರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ಆ ಸರದಾರನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಕುರ್ಬಾನಾತ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಮುಜುಲೆ ಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ: -

“ನೀನು ಯಾರು?”

“ನಾನೇ? ನಾನು ಅಮರಸಿಂಹರ ಸರದಾರನು”

ಹೀಗೆ ಆ ಸರದಾರನು ನುಡಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಸುರತಖಾನನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಮುಜುಲೆ ಮಾಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ: -

“ನಿಸುರತಖಾನ, ಬಲಗೈಯೆಂನ ಬಂದಿರಿ? ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೆಲ್ಲ?”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಯಾರು? ಅವಳಿಗೂ ನಿನಗೂ ಸಂಬಂಧವೇನು? ನೀನು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ತವರು ಮನೆಯ ಸಂಬಂಧಿಕನೋ, ವತಿಯ ಮಂದಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕನೋ?” ಎಂದು ಅಮರಸಿಂಹನ ಸರದಾರನು ಕೇಳಿದನು.

“ನನಗೂ ಅವಳಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಸಂಬಂಧವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಹೀಗೆನು?” ಆ ಸರದಾರನು ತಿರಸ್ಕಾರ ವ್ಯಂಜಕ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನುಡಿದು: “ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವೆನು; ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.”

ಆ ಸರದಾರನ ಉನ್ನತತನದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಸೋಜಿಗಾಗೊಂಡನು; ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಮಾವಧಿಯಾದ ಸಂತಾಪವೂ ಹುಟ್ಟಿತು.

“ನಿಸುರತಖಾನ, ಅಮರಸಿಂಹನು ಇಂತಹ ಉದ್ಧಾಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನೇಕೆ ಕಳುಹಿದನು? ಇವನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಏನು? ನನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ವ್ಯವಹಾರರೂಢನಿರುಪ! ಹೀಗಿದ್ದು ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಹೆಸರಿಡತೊಡಗಿರುವೆಯಾ?”

“ನಿಸುರತಖಾನ, ಅಮರಸಿಂಹನು ಒಬ್ಬ ಅಡವಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಳಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವದು.” ಎಂದು ನುಡಿದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಕುತೂಹಲ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ:—

“ಯಾಕೆ? ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನೇಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ?”

“ಕೊಟ್ಟರೆ ತರಬೇಕೋ?” ಎಂದು ಆ ಸರದಾರನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದನು.

“ನೀನು ಮಾತನಾಡಬೇಡ” ಎಂದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಅಮರಸಿಂಹನ ಸರದಾರನನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ, ನಿಸುರತಖಾನನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಅಮರಸಿಂಹನು ಅವಳನ್ನು ಕಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೇನು?”

“ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣುವದು? ನಿಸುರತಖಾನನು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ತಂದು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯೇನು? ಶಹಾಬುದ್ದೀನ,

ಚಿತ್ರ ರೇಖೆಯನ್ನು ಅಮರಸಿಂಹರು ಧರ್ಮವತ್ತಿ ಯೆಂದು ಸ್ತೀಕಿಸಿರುವರು; ಹೀಗಿದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಬೇಡಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ಒಳ್ಳೆ ಧೈರ್ಯವಂತನು!”

“ಅವಳು ಧರ್ಮವತ್ತಿ ಯಾದಳೆನೆಯಿತು? ಮಾಂಡಲಿಕನಾದ ಅವನು, ನಾನು ಬೇಡಿದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅವನನ್ನು ಅಧಿಕಾರಚ್ಯುತಿಗೋಳಿಸಬೇಕಾಗುವದು.” ಎಂದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಆ ಸರದಾರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

“ಅಮರಸಿಂಹರು ಯಾರ ಮಾಂಡಲಿಕರು? ನೀನು ಅಧಿಕಾರ ಚ್ಯುತಿಗೋಳಿಸುವದು ಯಾರನ್ನು? ನೀನು ಭ್ರಮಿಷ್ಯನಾದಂತೆ ತೋರುವದು. ಅಮರಸಿಂಹರು ಆರ್ಯ ಸಮ್ರಾಟ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ಮಾಂಡಲಿಕರಿರುವರು.”

“ನೀನು ಯಾರ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿರುವೆಯೆಂಬದರ ಪರಿವೆಯುಂಟೋ?”

“ಓಹೋ! ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗೊತ್ತುಂಟು; ನಾನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆನು.”

“ನಿಸುರತಖಾನ, ಪಿರೋಜಖಾನ, ಇವನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧದಲ್ಲಿರಿಸಿ!”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ಎಚ್ಚರರಿಂದ ಮಾತನಾಡು. ಮನಬಂದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಠಿಣವಾದೀತು. ನಾನು ಒಬ್ಬ ಸರದಾರನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನೆಂಬದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀನು ಮರೆಯಬೇಡ.”

ಅಮರಸಿಂಹನ ಸರದಾರನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಹಾಗೆ ವರ್ತಮಾನಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ರೋಷಗೊಂಡನು. ಇವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲೋ-ಬಡಿಯಲೋ-ಕಡಿಯಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವನಿಗಾಯಿತು. ಆಗಲವನು ಕರ್ಕಶ ಧ್ವನಿಯಿಂದ:-

“ಎಲೋ, ನೀನು ಯಾರು?”

“ಮನ್ನಾ ಡಾಕು!”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟನು! ಮನ್ನಾ ಡಾಕುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾದ ಕಾರಣವೆನ್ನಿರಬಹುದು?

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಬ್ಬರರೆಂಬ ಕಾಡುಜನರು ವೆಂಡಾರಿಗಳಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಇವರು ಕೊಲೆ-ಸುಲಿಗೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾಜರು ಸಹ ಇವರಿಗೆ ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದರು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇವರ ಪುಂಡಾಟಿಕೆಯು ಮಿತಿ ಮೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಬ್ಬರ ಜನರು ಹಿಂದುಗಳಂತೆ ಮುಸಲಮಾನರಾಗಾದರೂ ಬುದ್ಧವ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಜನರು ಒಟ್ಟು ಎಂಟು-ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ವರೆಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸಂಗವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆದುರಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನೂ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ರನ್ನೂ ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರಂತೆ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ

ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಬ್ಬಿರಜನರು ಅತ್ಯಂತ ತಾಪಸಿಗಳು; ಕ್ರೂರರು. ಇವರ ವಿಷಯದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತೆಯೇ ಗಬ್ಬಿರ ರಾಜನಂತಿದ್ದ ಮನ್ನಾಡಾಕುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದನು! ಪ್ರಸಂಗ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಕ್ರೌರ್ಯದ ವರಮಾವಾಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಮನ್ನಾಡಾಕುವಿನ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಅವನ ಸಂಬಂಧದ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಮೂರ್ತಿಮಂತಾಗಿ ಎದುರಿಸಲಿ ನಿಂತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಭಯವುಂಟಾದದ್ದು ಸೋಜಿಗವಲ್ಲ. ಮನ್ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದರಿಂದ, ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ದವ್ವೇಳಾಕ್ರಿಯೆಂದ:-

“ಮನ್ನಾ, ನೀನು ಈಗ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಉದ್ಧಾರಮತನವನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಳಿಸುವೆನು. ನೀನು ನನ್ನ ಸೆರೆಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಸಿರೋಜಖಾನ, ಇವನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಡಿ. ಇವನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪಕ್ಷದವನಿರುವುದರಿಂದ, ಇವನ ಪಾರುಪತ್ಯ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು.”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ನಾನಿಗ ಗಬ್ಬಿನೇ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವೆನೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವೆಯೇನು? ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಯುವುದು ನಿನ್ನಿಗೇ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಮಾತ್ರ ಒಳಿತಾಗಬಾರದು. ನೀನು ನನಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪರಿವಾರದ ನಾರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಜನರು ಸಿದ್ಧರಿರುವರು. ನಿನ್ನ ವಿನಾರ ಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವದು; ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡಬೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವೆ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ನೀನು ಚಿತ್ರಕೀರ್ತಿಯ ಆತೆಯನ್ನು ಬಿಡು! ಅಮರಸಿಂಹರನ್ನು ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೊರೆ! ಈ ಭರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮೂರಾರ್ಯವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು! ಅನ್ಯರ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ಧಿಯು ಎಂಮಾ ತಾರಕವೆನಿಸಲಾರದು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಚನ್ನಾಣರು-ಸದ್ಯದ ಡಿಲ್ಲೆ ಸವಾಟರು- ಪ್ರಚಂಡ ವಿಕ್ರಮ ಕಾಲಿಗಳಿರುವರು. ಮಹಮ್ಮದಿಯರು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಬಾಳಬೇಕೆಂದೂ, ಅವರು ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಕಳಿಯಬೇಕೆಂದೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಛಾರತದ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳು. ಚನ್ನಾಣರವಿಯ ಪ್ರಬುರವಾದ ತೇಜದ ಮುಂದೆ ಗೂಬೆಯಾದ ನೀನು ನಿಲ್ಲುವದೇ ದುರಾಪಾಸ್ತವಿರುವುದು!”

“ಮನ್ನಾ ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುವೆನು. ಪ್ರಖರತೇಜದ ರವಿಯು ಖಗ್ರಾಸಗ್ರಹಣದಿಂದ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವವಾಗುವದೂ, ಅಸ್ತನಾಗುವದೂ ಅವನ ನೈಸ

ಗೌಕ ಧರ್ಮವೆ ಆಗಿರುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ಶೂರನೂ, ಸಾಹಸಿಯೂ, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯವನೂ ಎಂಬವನ್ನು ನಾನು ಅರಿತವನಾಗಿರುವೆನು. ಅಂತಹ ಬಲಶಾಲಿಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ನಾನು ಬಲ್ಲವನಲ್ಲವೆ. ಮನ್ನಾ, ನೀನು ವೃಥ್ವಿರಾಜನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಲ್ಲವೆ?"

“ಹೌದು; ನಾನು ದಿಲ್ಲೆಯ ಸಮ್ರಾಟರ ಸ್ವಾಮಿಸಿಷ್ಯ ಸಂವಕನಿರುವೆನು.”

“ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಘರಾಜಲಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ವೇಳೆಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವು ಇಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಧೃಢವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡು?”

“ಹೀಗೆನು?” ಮನ್ನಾನು ತಿರಸ್ಕಾರ ವ್ಯಂಜಕ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನುಡಿದು:—

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ಈ ಮನ್ನಾ ಡಾಕುವಿನ ನಾಮಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿದ್ದರೆ, ನೀನು ಇಂತಹ ಹುಚ್ಚುತನದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಇವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳಗಾದನು. ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೂ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇವನ ಜನರಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುವದೆಂಬ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹಸಿಯಾದ ಇವನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ, ಪೃಥ್ವಿರಾಜನ ಬಲವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಸಂತಾಪಗೊಂಡು ಅವನು ತನ್ನ ಸರದಾರನಾದ ರುಸ್ತುಮ ಖಾನನನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ರುಸ್ತುಮಖಾನ, ಈ ಮಹಾಂಧನಾದ ಡಾಕುವು ಪೃಥ್ವಿರಾಜನ ಅನುಯಾಯಿಯಿರುವನು. ಇವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿರಿ.”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ಬೋಕೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡು. ನನ್ನ ದೇಹವು ಸ್ವತಂತ್ರವಿರುವುದು. ಅದು ಎಂದೂ ವರವಶತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರದು. ಅದು ಸರಾಫೀನ ರಾಗಬೇಕಾದರೆ ದೇಹಾಂತಗತ ಪ್ರಾಣಶ್ಶೋತಿಯು ನೊಂದಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಿ!” ಎಂದು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ಬೂಂಕಕ್ಕೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಡ್ಡನನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಎರಿದು:— “ರುಸ್ತುಮ, ನೀನಿಗೆ ಜೀವವು ಬೇಡಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಬಾ!”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಮನ್ನಾನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು. ತನ್ನ ಸೇನಾ ನಾಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಈ ರೀತಿಯಾದ ವರ್ತಿಸಿದನೆಂದ ಇಡಿ ಸೈನ್ಯ ವನ್ನೇ ನಡುಗಿಸುವ ಆ ಡಾಕುವಿನ ಅಖಂಡವಾದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಸೋಜಿಗವಾಯಿತು. ಅವನ ಸರದಾರರೂ, ಸೈನಿಕರೂ ಮನ್ನಾನ ದರ್ಪೋತ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದಂಗು ಬಡಿದರು. ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯವು ಒಬ್ಬನಿಗೂ ಆಗಲೊಲ್ಲದು. ಮನ್ನಾನು ಸೈನ್ಯದ ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ನನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ರಹಾಬುದ್ದೀನ, ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಗಟ್ಟಿಗತನವನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸು. ಇಂತಹ ಹೆಂಡಿಗಳಾದವರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು, ಸ್ವದೇಶವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವೆ. ಹಿಂದೆಗಳು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ, ಮದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳುವವಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೂ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ. ಹಿಗ್ಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಸೈನಿಕರು ಹೇಗೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿರುವರು ನೋಡಿದೆಯಾ? ಇಂತಹ ಸೈನಿಕರು ನಿನ್ನನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮೋಸಗೊಳಿಸುವರು.”

ಮನ್ನಾನು ರಹಾಬುದ್ದೀನನನ್ನು ರಾಗಿಗೆಜ್ಜೆ ಸುವವಕ್ಕಾಗಿ ಉಬ್ಬಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ನುಡಿದನು. ಅವನ ಸೂತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಒಬ್ಬ ಡಾಕುವನ್ನು ಎರವಿಡಿಯುವದು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಆಗದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಪ್ತನಾದನು.

“ಹೂಂ! ಏನು ನೋಡುತ್ತೀ? ಇವನನ್ನು ಈಗಲೇ ಬಂಧಿಸಿರಿ. ಹೆಂಡಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಈ ಕಾಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ!”

ರಹಾಬುದ್ದೀನನು ಹಿಗ್ಗಿ ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಸೈನಿಕರು ಮನ್ನಾನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಕೊಂಬ ನ್ನೂದಿದನು. ಪವಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತನ್ನ ಕರಾಲ ಬಿಡ್ಡವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ವೇಗ ದಿಂದ ತಿರುವತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಬಿಡ್ಡವನ್ನು ತಿರುವುತ್ತ ಸೈನ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ, ರಹಾಬುದ್ದೀನನ ಸೈನಿಕರು ಚಲುವರು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಾಣ ದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವು ಜನರು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ತಂಬುಗಳನ್ನು ಹೂಡತಕ್ಕವರು! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ “ಜಯ! ಏಕಲಿಂಗಜಾ! ಜಯ ಹಿಂದುಮಾತೆ!” ಎಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ರಣಗಜನೆಯು ಸೈನ್ಯ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಹೊರಟಿತು!

ಮನ್ನಾನ ಸೈನಿಕರಾದ ಗಬ್ಬರ ಜನರು ಯವನ ಸೈನಿಕರ ವಾತವಿಂದ ಮುಂಚಿ ತವಾಗಿಯೇ ರಹಾಬುದ್ದೀನನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನು ಕೊಂಬನ್ನೂದಿ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಅವರು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯವನ ರನ್ನೂ ಸಂವಂದಿಸತೊಡಗಿದರು. ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲೆಯೇ ಯಾದವಿಯು ಉದ್ಭವಿಸಿ ದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ರಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲ ಮನ್ನಾ ಡಾಕು ವಿನ ಮಂತ್ರಪ್ರಭಾವವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದನು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆದು, ರಹಾಬುದ್ದೀನನ ಸೈನಿಕರು ಹಣ್ಣು ಗಾಯಿ-ನೀರುಗಾಯಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ, ಮನ್ನಾನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಿಕ್ಕಿಷ್ಟು ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾದನು!

೪ ಆದರ್ಶ ಆರ್ಯಾಂಗನೆ.

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪಕ್ಷದವನೊಬ್ಬನು ಆಗಂತುಕನಾಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾರವಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನಘೋರಿಯು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬುಲಿಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಮನ್ನಾಡಾಕುವಿನ ಈ ಕೋಶಾಲೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಘೋರಿಗೆ ಅದ್ವೈತವ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಪರಾಭೂತನಾದರೆ ಅವನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜರು ತನಗೆ ಎಫೀಯರಾಗುವರೆಂದು ಆ ರಾಜ್ಯಲೋಭಿಯು ಎಣಿಕೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವದು ಸಾವನಾನ್ವ ತರಗತಿಯ ಕೆಲವ ವಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಮನಗಂಡದ್ದರಿಂದ ಸ್ವದೇಶದಿಂದ ಯೋಸ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ, ಶೂರರಾದ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನೂ ಕರೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟು ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಭಾರತದೊಳಗಿನ ಕೆಲವು ಆರಸರನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಗುಜರಾಥದ ಆರಸನಾದ ಭೀಮದೇವನನ್ನೂ, ಕನೋಜದ ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಸಾಹಸ ನಡೆಯಿಸಿದನು. ಯಾರ ನೆರವು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಚಪ್ಪಾಣ ಸಮಾಪ್ತನನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಈಗ ಜಯಚಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಇತ್ತೊಡವಾಗಿತ್ತು. ರಹಾಬುದ್ದೀನನ ಏನಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೋ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಬೆಡಿಕೆಯಂತೆ ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕೋ ಎಂಬದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಯೋಯಾಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಘೋರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಎಗ್ಗೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನಾಧಕವೂ ಎಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ವರ್ಚಸ್ವವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದೆಂದು ಆ ಮತ್ಸರಗೃಹ್ಣ ಪಿರಾಚಿಯು ಭಾವಿಸಿ, ಘೋರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದೇ ಉಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಈ ಹಂಚಿಕೆಯು ಅವನ ಮೂತ್ರಿಯೂ, ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಕಹರ ಕಂಠೀರವನಿಗೂ ಸರಿಯಾಯಿತು.

ಜಯಚಂದ್ರನ ವಾತ್ಸಲ್ಯವ ಕುಸಲಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ಒಳ್ಳೆ ರಾಷ್ಟ್ರಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳವಳೂ, ಧೋರಣಿಯೂ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದರೂ ಸಮಂಜಸ ವಿಚಾರವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯ ಕ್ಷುದ್ರಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಳು ಮನಸಾ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮತ್ಸರಗೃಹ್ಣ

ನಾಗಿದುವವನ್ನು ಅವಳು ತಿಳಿದಿಲ್ಲಳು. ಗ್ಲಾನ್ಸೆದಿಯಾಗ ಆತ್ಮಘಾತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ, ದೇವರ ನಾರವನ್ನು ಮಾಡಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಲ್ಲವ ಆಚರಣೆಗುನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ವಿಚಾರಗೊಂಡಳು. ಯುಕ್ತಿ-ಪ್ರಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಳು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಪಿನಯದಿಂದ -

“ಅಪ್ಪಾ, ನೀವೂ, ವೃದ್ಧಿರಾಜರೂ ಪರಸ್ಪರ ವೈರಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಕೀಯ ಶತ್ರುಪು ಅಗಮಿಸಿದವಾಗ ಅಂತಃಕಲಹವನ್ನು ಮರೆತು ನಡೆಯುವದು ಹಿತಕರವು. ನಿಮ್ಮ ಶಯ್ಯೆಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಜನದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿ ನಡೆಯುವವರಿಂದ ಘೋರಿಯ ಮಹತ್ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಸಫಲವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು.”

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನಾನು ಅಮರಣವಾಗಿ ಆ ನೀಚ ಪೃಥ್ವಿಯ ವೈರಬಳಿಯೆನ ತಕ್ಕವನು. ಅವನ ನಾರಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಂತಹ ನೀಚ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಹೆಸುವದಿಲ್ಲ.”

“ಇಷ್ಟೇಕೆ ದುರಾಗ್ರಹವು?”

“ಪೃಥ್ವಿಯು ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವೆಯು. ಅವನು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕುಳಿತನೋ ಅಂದೆ ನನ್ನ ವೈರಿಯಾದನು. ಇವೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥಪರಂಪರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತಾಮಹರಾದೆ ಅನಂಗಪಾಲರೆ ಕಾರಣರು. ತಮ್ಮ ಕ್ಷುದ್ರತನದ ಹಾಗು ಅಸೂಯೆಯ ಫಲವನ್ನು ಅವರು ಇಡಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಉಣಬಡಿಸಿರುವರು. ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನಾನು ಪೃಥ್ವಿಯೊಡನೆ ವೈರಬಳಿಯೆನದೆ ಹೇಗೆ ಬಿಡಲಿ? ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ನಾನು ಪೃಥ್ವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥನಲ್ಲವೆ? ಅನಂಗಪಾಲರ ಸರ್ವ ಸ್ವರ-ಚರಸ್ತತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪೃಥ್ವಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯನಾದ ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವದಿಲ್ಲವೆ? ಏನಿಲ್ಲದರೂ ಅರ್ಧ-ಪಾಲಾದರೂ ನನಗೆ ದೊರೆಯುವದು ಯೋಗ್ಯವಾದದಲ್ಲವೆ? ಹೀಗಿರುವ ಅನಂಗಪಾಲರು ನೀಚತನಕ್ಕೆಳಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಸ್ತತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಒಡೆಯನನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕುವರಾ, ಈ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಉರಿಯು ಹೇಗೆ ಶಾಂತವಾದಿತು? ತಾನು ಅಧಿರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದೆನೆಂಬ ಮದದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯು ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಾಯ ನಡೆಯಿಸಿ, ಹೊತ್ತುವ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆ ಎರಚುತ್ತಿರುವನು. ಸಂಯುಕ್ತೆ, ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಅವನ ನಾರಕ್ಕಾಗಿ ಏಕೆ ಯತ್ನಿಸಲಾಗದು?”

“ಹೊಸಿಯವರೇ, ಪೃಥ್ವಿರಾಜರು ಜಾಣರಾಗಿದ್ದರೆ ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮುರಾರಾಜರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೃಹಕಲಹದ ಬೇಗಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುನಡೆಸಿಕೆಂದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಕಹರ ಕಂಠೀರವ ಸಾನಾಪತಿಯು ನುಡಿದನು. ತಂದೆಯ ಹಾಗು ಸಾನಾಪತಿಯ ಮೂರ್ಖತನದ

ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನೋಂದುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು -

“ನೀವು ಸುವಿಚಾರಿಗಳೆಂದು ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಭಾವಿಸಿದೆನು. ನಿನ್ನ ಹವ್ಯಕಿಯಿಂದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೊಡುವುದು ಸಮರ್ಪಕವೆಂದಿಲ್ಲವು. ಯೋಗ್ಯವಾದವಾಗುವವು. ಕೇವಲ ಬಾಲಬಡೆಯುವ ಬುದ್ಧಿರವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಸಲ್ಲರಕೂಡದು. ರಾಜ್ಯದ ಹಿತಾಹಿತಗಳ ಸಂಬಂಧವು ನಿಮ್ಮಂತಹವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯತಕ್ಕದಲ್ಲ. ಸೇನಾಪತಿಗಳೇ, ಪೃಥ್ವಿರಾಜರು ಸಮ್ರಾಟಿಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲ ಕುಳಿತ ಮುಲೆ ಮೂಂಡಲಿಕೂದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೇತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಾರದು? ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರ ತಪ್ಪೇನು?”

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನಿನಗೆ ಈ ವಿಷಯವು ತಿಳಿಯದು.”

“ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಕೃಷ್ಣಚಿತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿರುವೆನು. ತಂದೆಯವರೇ, ಗೃಹಕಲನದ ಕಟುತರವಾದ ಫಲವನ್ನು ಇಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಉಣಬಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷುಬ್ಧ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದೋ ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿರುವೆನು. ಪರಕೀಯ ರತ್ನವಾದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಪೃಥ್ವಿರಾಜರ ನಾರಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣಕಾರಸ್ಥಾನವು ಕಡೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ಪೃಥ್ವಿರಾಜರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಅಪ್ಪಾ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕಾಯ-ಮುಡಿರಿ. ಮೂದಲು ತಪ್ಪು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕುದಿಯತೊಡಗುವ ಮೊತ್ತು ಬಾರದೆ ಇರಲಾರದು” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನುಡಿದಳು. ಆಗ ಜಯಚಂದ್ರನು ವಿಚಾರದಲ್ಲ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಹರಿಯು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಕಡೆಗೆ ನಾಗಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವಿರಾಜನನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಗಳ ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ರುಚಿಸಬೇಕು? ತಂದೆಯು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ತಲ್ಲಣಿತತೊಡಗಿದಳು. ಅವನು ಪೃಥ್ವಿರಾಜನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವನೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಕಾಣತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಸಂತಪ್ತಳಾದಳು.

“ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವು ಉತ್ತರಾವಧಕ್ಕೆ ವಂಚ್ಯವಲ್ಲವು! ಅವರ ಮೇಲೆ ಪೃಥ್ವಿರಾಜರಿದ್ದ ರೇನು, ಅನಂಗವಿಲಾಸಿರೇನು, ಮತ್ತಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೇನು? ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಜರು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವದೇ ಯುಕ್ತವು. ನೀವು ಇಲ್ಲದ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ನಡೆದು ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವಿರಿಂಬಂತೆ ನನಗೆ ತೋರುವದು ಅಪ್ಪಾ, ಆರ್ಯಾವರ್ತದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮ್ಲೇಂಚರ ಸಾಲಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಗರ್ಹ್ಯವೆಂದು ಯಾಕೆ ಅನಬಾರದು? ಸ್ವಜನ

ಸ್ವದೇಶ, ಸ್ವಧರ್ಮ ವೋದಲಾದವುಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದರೆ, ನೀವು ಪೃಥ್ವಿರಾಜರ ಬೆಂಬಲರಾಗಿ ಘೋಷಯನ್ನು ಘಟ್ಟದಾಚೆಗೆ ಓಡಿಸಿರಿ! ಒಂದಕ್ಕೆ ಗಿರುಣಿ ಮಹಮೂದನಿಂದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಭವಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಾಕುಂಬಗೊಳಿಸದು”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಜಯಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ವಿವೇಕೋದಯವಾಗಿದೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಮನವು ತ್ವಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ನಿನ್ನೆ ನೋಡಿದ ನವನಾದ ಅವಳು ಅನುಭವರಾಲಿಯಾದ ತನಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ರೋಗದನು. ಆಗ ಅವನು ಕರೋರವಾಣಿಯಿಂದ:—

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನೀನು ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸುವೆಯಾ? ಆ ನೀಚ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಮ್ಭವದಲ್ಲೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳುವೆಯಾ? ನನ್ನಿಂದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಧಿರಾಜನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಹೆಮ್ಮೆಯನಡೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಾಗಲಾ? ನನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಲಾ? ಆಗದು: ಈ ಮಾತು ಎಂದಿಗೂ ಆಗದು. ಪೃಥ್ವಿಯ ರಾಜ್ಯವು ಶಹಾಬುದ್ರೇನನ ಸರವಾದರೆ ಅದೊಂದು ಪುತ್ರೋತ್ಸವ ಸದೃಶವೆಂದು ಆನಂದಬಡುವೆ ನಲ್ಲದೆ, ಅವನ ಪತ್ನಿಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಎಂದೂ ಆಗದು.”

“ಮಾರಾಜರೇ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುವುದು. ಪೃಥ್ವಿರಾಜರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಸಮಾನಸ್ಕಂಧರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಅವಹಕಾರದಿಂದ ನಡೆಯುವುದು ಯೋಗ್ಯವು.”

ಜಯಚಂದ್ರನ ಮಾತಿಗೆ ಅವನ ಸೇನಾವತಿಯಾದ ಕಹರಕಂಠಿರವನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತನು. ಅವರಾರ್ಪಣ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕ್ಲೇಶವಿಟ್ಟಳು. ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಉಗ್ರವಾದಳು.

“ಅಂತೂ ಭಾರತೀಯರ ವಿನೂತಕಾಲದ ದುಷ್ಟಿಹ್ನವು ತೋರತೊಡಗಿತು. ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಅಂತಃಕಲಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ಕೊಟ್ಟು, ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಮೃತ್ಯು ಪಥಕ್ಕೇಡುಮಾಡುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡತೊಡಗಿರುವರೆಂಬುದು ಈಗ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು! ಆಸ್ತು, ನಿಮ್ಮಂತಹರ ನೀಚಕೃತ್ಯಗಳು ದೇಶದ ಸ್ವಚರ್ಚೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುವವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ದುಷ್ಟ್ಯತಿಗಳು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದರೆ ನೀವು ಚಂದ್ರಾಕವಾಗಿ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಗಿಗವಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಭಾರತೀಯರ ಇತಿರಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಂತಹ ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳ ಕೃಷ್ಣ ಚಿತ್ರವು ಅಚ್ಚ ಕರಿಯ ಮಶಿಯಿಂದ

ಬರೆಯಲ್ಪಡುವದೇಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದೆಂದರಾಯಿತು. ನೀವೇನು ಅಪ್ರಬುದ್ಧರಲ್ಲ; ಅಜ್ಜರಲ್ಲ. ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿದರೆ ನೀವು ಆದರ್ಶವಿರಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಂಬ ಮಾತು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ವಿಚಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಪ್ರಿಯೋಭಾಗಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಸ್ವದೇವಾಭಿಮಾನ ಪೂರಿತಳಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮವು ಜಯಚಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಈಗ ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಯಿತು. ಮಗಳ ಮಾತುಗಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘದ್ವೇಷವನ್ನು ತಳೆದದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನರಗೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ವೇಳೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಏನೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು:—

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನಗೆ ತೀರ ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ದಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವಿಯು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಏನಂತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನು. ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ವಿನಂತಿಯ ಮರೆಗೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು.”

“ಅದೇಕೆ? ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಿಂದ ಬೇಡಿಕೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಬರುವಂತಲ್ಲವೇನು?”

“ಇಲ್ಲ.”

“ಪೃಥ್ವೀರಾಜರು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನೀವು ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದು ನಿಶ್ಚಯವೇ?”

“ನಿಶ್ಚಯವು.”

“ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯವೇ?”

“ಸತ್ಯವು!”

ಜಯಚಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಯುಕ್ತೆಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದಂತೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತನ್ನ ತಂದೆಗಾದರೂ ಸಹಾಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಳಿಕಳಿಸುವನೆಂಬ ಮಾತು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಹೇಗಾದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ದೇಶದ್ರೋಹದ ಕೃತಿಯು ಘಟಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಅವಳು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಳು. ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯ! ಇಂಥವರೇ ಅಲ್ಲವೆ, ಆದರ್ಶ ಆರ್ಯಾಂಗನೆಯರು?

೫ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರ.

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯಸಹಚರಿಯಾದ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೊಡನೆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಬಹಳ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಆ ಮೈತ್ರಿಣಿಯರ ಭಟ್ಟಿಯಾದದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಸಂಭ್ರಮವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಗಂಧವ-ಕನ್ನಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಗೃಹಿಣೀ ಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯಯಾದದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಸುಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದಳು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ವೇಶ್ಯೆಯರ ಜಾತಿಯವಳಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಮನಮೆಚ್ಚಿದವೆಂದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅವಳೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವದನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರರು ನಿರ್ಮಲ ಮೈತ್ರಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ರಾಜ್ಯೀಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಉತ್ಸುಕತೆಯುಳ್ಳವಳಾದ್ದರಿಂದ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು:

“ದೇವೀ, ತೀರ್ಥ-ಯಾತ್ರಿಗೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೂ ನಾನೂ ಹೊರಟ ಸಂಗತಿಯು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರುವದಲ್ಲವೆ? ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿವು. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣವು ಸುಖರೂಪವಾಯಿತು. ಮೂರನೆಯ ದಿವಸ ಒಬ್ಬ ಸುಲಿಗೆಗಾರನು ನನಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ಪಕ್ಷದವನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಮನ್ನಾ ಡಾಕು. ಅವನು ನೀಚತನದಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ಸರದಾರನೊಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧನುಕ್ತಳನ್ನಾಗ ಮಾಡಿ ಬಟಂಡಾಗಡಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯನು. ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯೀಪದವು ದೊರೆಯಿತು. ದೇವಿಯವರೇ, ಪೂರ್ವಸುಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಭಾಗ್ಯೋವಯವಾಯಿತು: ಆದರೆ ಮನ್ನಾ ಡಾಕುವು ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ತಂದೆಯವರಾದ ಚಂಪನಲಾಲರನ್ನೂ ಕೊಂದ ದುಃಖವು ಮಾತ್ರ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲವು.”

“ಮನ್ನಾ ಡಾಕುವಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವೆನು. ಅವನು ಇಂತಹ ಕೊಲೆಗಡಕನೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.”

“ಅವನು ದಂಡ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಕೊಲೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಜಯಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜರ ಪಕ್ಷದವನೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹೀಗೆ ಕ್ರೂರಾಚರಣೆಯನ್ನಾಚರಿಸಿದನು.”

“ಜಯಚಂದ್ರಮಹಾರಾಜರು ಅವನಿಗೇನು ಕೆಡಕು ಮಾಡಿರುವರು?”

“ಅವರು ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ವೈರಬಳಿಯಿಸಿರುವದಿಷ್ಟೇ; ಕಾರಣದಿಂದ ಮನ್ನಾ ನು ಮಹಾರಾಜರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿರುವನು.”

“ಇದೊಂದು ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆಯ ಮಾದರಿಯು!” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು

ನುಡಿದು—“ನಿನ್ನ ಪತಿವಿವಾಹವನ್ನು ಕೇವಲ ನನ್ನ ಭಿಟ್ಟಿಗಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವನೇನು?”

“ವಿವಿಧವಿವಿಧವೇ, ತಮ್ಮ ವರ್ತನಾಲಾಲಸೆಯು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಪಯಿಸಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಹಾಬುದ್ಧಿಯೇನು ಘೋರಿಯು ನನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿಡಾಡವನ್ನು ಮುತ್ತುತಕ್ಕವನಿರುವನಂತೆ. ಕೇವಲ ಶಿಲರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿರುವರು” ಎಂದು ಚಿತ್ರ ರೇಖೆಯು ನುಡಿದು ಬುದ್ಧಿವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ:

“ಭಾವಿಭವಮವಗ್ರಾಮವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ದೊರೆಗಳು ಐಕ್ಯದಿಂದ ಕಾದಿ ಘೋರಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕಟ್ಟಿಬೀಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವರು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಯ ಚಂದ್ರ ಮುಹೂರ್ತವು ಭಾಗಶಃಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ? ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರೇ, ಗೃಹಕಲಹವನ್ನು ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬದಿಗಿಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಾಲೋಚಕರು ಕೂಡಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುವದು. ಅವರು ಘೋರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.”

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಿಜವಿರುವದು. ತಂದೆಯವರ ಈ ವರ್ತನವನ್ನು ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಪರಕೀಯರು ಸಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಒಳಜಗಳಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಡುವದು ನಿಜವಾದ ಮುತ್ಸದ್ಧಿ ತನದ ಮಾತಾಗಿರುವದು. ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆನು.”

“ವಿವಿಧವೇ, ಜಯಚಂದ್ರ ಮುಹೂರ್ತವು ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಲ್ಲಿ ವೈಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯುವರೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು?”

“ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗಿಸುವೆನು.”

ಜಯಚಂದ್ರ ಮುಹೂರ್ತವು ಅಸೂಯಾಪರಿರುವದರಿಂದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಗಂಧವು ಸಹ ಅವರನ್ನು ಸೋಂಕಲೊಲ್ಲದು. ಆರ್ಯವರ್ತದ ಸಮ್ರಾಟರಾದ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ವಿಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳೂ, ಪ್ರಜಾಸುರಾಗವುಳ್ಳವರೂ, ವೈಜಯಂತದ ನಿಧಿಯೂ ಆಗಿರುವರು. ದೇವಿ, ನಾನು ಅವರ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸರ್ವಿಸಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವದು. ಅಲ್ಪ ವಯಸ್ಕರಾದ ಅವರು ಈ ಬಗೆಯ ಗುಣನಿಧಿಗಳಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುವಂತಿದೆ. ಸಂತಿಗೆ ನಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಪದವಿಯ ಗರ್ವವಿಲ್ಲ; ಪರಾಕ್ರಮದ ಮದವಿಲ್ಲ; ಸುಸ್ವರೂಪದ ಸೂಕ್ತಿಲ್ಲ; ಧನಕನಕ ಸಂಪನ್ನತೆಯ ಆಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಂತಹರಲ್ಲದರೂ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುವದು. ಆರ್ಯವರ್ತವು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯಿದ್ದು ದರಿಂದಲೇ ಅವಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ನೈವಕುಲತೀತಕರು ಲಭಿಸಿರುವರು.

ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರೆ, ನಿಮಗೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕಷ್ಟು ಬಿಚ್ಚಿಸುವ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗವಿರೇಷದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾದರೆ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯತೆಯು ಕಂಡು ಬರುವದು. ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಆಪ್ತಕೋಟಿಯವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿಯ ದೀರ್ಘದ್ವೇಷದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಅವರ ದರ್ಶನವು ಸಹ ಆಗದೆ ಹೋಗಿರುವದು.”

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜರು ಇಂತಹ ಧೀರೋದಾತ್ತರವರೇನು?”

“ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಲಪಲೇಶವಾದರೂ ಅಸತ್ಯವಿಲ್ಲ.”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಸದ್ಗುಣಗಳಾದವರನ್ನು ಅವಳು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ವೇಶ್ಯಾ ಜಾತಿಯ ಕನ್ನಿಕೆಯಿದ್ದರೂ ಗುಣಯುಂತಳದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಖಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ರಾಜ್ಯವದದ ವರೆಗೆ ಬೊಡ್ಡ ಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಅವಳು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಳು. ತಾನು ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯ ಗೆಳತಿಯಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವಳು ಅವರಿಸಿಂಹನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಅವಳನ್ನು ರಾಣಿವಾಸದಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವಳು ಸ್ವಭಾವತಃ ಸದ್ಗುಣಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನುರಿಸಿಂಹನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇಂತಹ ಗುಣನಿಧಿಯಾದ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಮಾತುಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿಶ್ಚಿತವು ಹುಟ್ಟುವ ಕಾರಣವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವಳು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕರ್ನೋಪಕರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಳಿತಾಗಿ ಪರಿಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಸ್ನೇಹತುಂಗನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಅವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ:-

“ಗೆಳತೀ, ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ದರ್ಶನವು ಹೇಗಾದೀತವ್ವಾ?”

“ದೇವೀ, ಅವರಿಗ ಸಂಗ್ರಾಮ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಗೂಂದಲಡಲ್ಲದವರು. ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದು ಶಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ದರ್ಶನವಾಗಬಹುದು.”

ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಂತಹ ಸದಸದ್ಭೀನೀಕಿಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಸಿಂಹಾರಣವಾಗಿ ದ್ವೇಷ ಬಳಿಯಿಸಿರುವನೆಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅವನನ್ನು ಮನನಾ ನಂದಿಸಿದಳು. ಭಾವೀ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ಪ್ರತಿವ್ಸರ್ಧಿಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವನಿರುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಅವಳು ತಂದೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಳೆದಳು. ಮನಮುಟ್ಟಿ ಯತ್ನಿಸಿ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಪರಕೀಯನಾದ ಘೋರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಾವೇ ಕಷ್ಟ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತೆ ಮಾಡುವ ಕೃತಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಗುಣವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದಾಗನಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಹೃದಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಕಾರವು ಅಂಕುರಿಸಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಚಂಚಲಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಮನದ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಳು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಅನುವಾನಪಡತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದರೂ ಅದು ಆಸುಗೊಳ್ಳದಾಗಿತ್ತು.

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜರು ಅವಿವಾಹಿತರುವರೇನು?” ಎಂದು ಅಂಜುತ್ತಂಜುತ್ತ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಕೇಳಿ, ಅವಳ ಮುಖದಿಂದ ಏನು ಹೊರಬೀರುವದೆಂಬದನ್ನು ಉತ್ಕಂಠೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅವಿವಾಹಿತಳಿದ್ದಳು; ಸ್ತ್ರಾಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವದಾಪರ್ಣ ಮಾಡಿದವಳಿದ್ದಳು. ಮೇಲಾದ ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಸೋಡರವರ್ಷದ ಸ್ತ್ರಾಯದವಳಾದ ಅವಳು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಗುಣಗೌರವವನ್ನೂ ರೂಪವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ಅವನು ವಿವಾಹಿತನೋ ಅವಿವಾಹಿತನೋ ಎಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಅವಳ ತಪ್ಪೇನು?

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅವಳ ಆತುರ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡುತ್ತ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ನಗತೊಡಗಿದಳು. ಇವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೂರ್ತಿಯು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವದೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು.

“ದೇವಿ, ನಾನು ಅದನ್ನೇನು ಬಲ್ಲೆನು? ಅವರೊಡನೆ ರಾರಸಂಬಂಧಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಯಾರಿಗಿರುವದೋ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಇಂತಹ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತುವಳಿಯಾಗಬಹುದು” ಎಂದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಬುದ್ಧಿಸ್ವರವಾಗಿ ನುಡಿದು: “ಯಾಕೆ, ದೇವಿಯವರಿ, ಅವರ ವಿವಾಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವದೇಕೆ?”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ತಲೆಬಾಗಿರಿದಳು. ಮುಖವು ಆರಕ್ತವಾಯಿತು. ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಮನೋಹರಗೊಂಡಿತು. ಯಾವದೋ ಅಂತಹ ವಿಚಾರದಿಂದ ಅವಳ ಮುಖಕಮಲವು ಪ್ರಭುಲಿತವಾಯಿತು. ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಆ ವದನವು ದ್ರವಿಸಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಂಡಮೂಲೆ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತರ್ಕವು ನಿಜವಾಗದೇನು ಮಾಡಿತು.

“ದೇವಿಯವರಿ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜರು ವಿವಾಹಿತರಿದ್ದರೂ ನೀವು ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.”

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮೆಚ್ಚಿದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಗುಪ್ತವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಳೆಂದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡಳು. ಆಗ ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನ ಅವಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ:—

“ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, ಇದೊಂದು ಅಸಹ್ಯ ಮಾತನಾಡುವೆಯೇ? ಅವರ ವಿವಾಹವಾಗಿ ದ್ದರೆ ನುಸುಕೆ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳಬೇಕೆ?”

“ದೊವಿ, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಕಾರಣ ಪ್ರಮಾಣಗಳುಂಟು. ನಾನುವನ್ನ ಗುಪ್ತವಿರಿಸಿ ಅವರು-ಇವರೆಂದು ಮಾತನಾಡುವ ನಿಮ್ಮ ಮುಖವು ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಲವ ಮಾತನಾಡಿದೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತ, “ನೀವು ‘ಅವರ’ ಅವರ’ ಲಗ್ನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಜರುಗಿಸ ಬೇಕಾಗಿದುವೆನು? ಅವರಿಗೆ ಅನುರೂಪ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿರುವಿರಿ? ನೀವು ನೋಡಿರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿರುವೆನು.”

“ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವೆ ತಿಳಿಯದವ್ವಾ! ಅವರಿಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿರುವೆ?”

“ಇಲ್ಲವೆ, ಇಲ್ಲವೆ; ಇದೇ ಉರಲ್ಲ! ಇದೇ ಉದ್ಯಾನವಲ್ಲ!”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮತೆ. ಮುಖವನ್ನು ಬಾಗಿರಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಟ್ಟು ನ್ನು ಇವಳು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಳೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆದರಿದಳು.

“ಸಖಿ, ನೀನು ಬಹು ಚಾಣಾಕ್ಷಳಿರುವೆ. ನನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಾ ಪಿತವಾದ ಮೂರ್ಖನನ್ನು ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಇನ್ನೇಕೆ ಬಚ್ಚಿದಲಿ? ನನಗೆ ಅವರ ದರನವು ಬೇಗನೆ ಆಗಬಹುದೇನೆ?”

“ದೊವಿ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ. ನೀವು ಯೋಗ್ಯನಾದ ನರಕೇಸರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ವಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂದಿಸಾಯಿತು. ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯ ದೇವತೆಯ ದರ್ಶನವು ಬೇಗನೆ ಆಗಬಹುದು. ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರೇ, ನಿಮ್ಮ ಫಲವತ್ತಾದ ಹೃದಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಂಕುರವು ಬೇಗನೆ ಬೆಳೆದು ಮಧುರತರ ಫಲವನ್ನೀ ಯುವ ದಿವಸಗಳನ್ನು ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಆತುರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಲಿರುವೆನು.” ಎಂದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

೫ ತಿಲೋಲಿಯ ರಣಕಂದನ

ಜಯಜಿಂಧ್ರನು ಓಲಗದಲ್ಲ ಕುಳಿತಿರ್ದನು. ಅವನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ವಿಜಯಸಿಂ ಹನೂ ಸೇನಾವತಿಯಾದ ಕಹರ ಕಂಠೀರವನೂ ಇನ್ನುಳಿದ ಸರದಾರ-ಸಾಮಂತರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಟಿಸಿದ್ದರು. ಛಾವಿ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ನಿಗೆ ಸರಕಾಂಜಿಕೋ, ರಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೋ ಎಂಬದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯು ನಡೆದಿತ್ತು. ಉತ್ತರಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ನರೇಶರು ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಾನೊಬ್ಬನೆ ಘೋರಿಗೆ ಸರವಾದರೆ, ಭರ್ಮದ್ರೋಹ-ದೇಶದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಜನರಲ್ಲಿ ನೆಗೆಗೀಡಾಗ ಬೇಕಾಗುವದೆಯೂ, ಆಯಾವತನದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂತಪ್ತರಾಗುವ

ತೆಂದೂ ಜಯಚಂದ್ರನು ಅಧೀರಮನಸ್ಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಾಗಿ ಅಧೀರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವದಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯೂ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದನು.

ಜಯಚಂದ್ರನು ಯಾವದನ್ನೂ ಧನವಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾರದೆ ಬಂಜಲ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಬರಗದವರು ಬಂದರು. ಅವರು ಅಧೀರತೆಯನ್ನು ಅವನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ರಾಜನ ಮುಂದೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು—

“ಜಯಚಂದ್ರಮಹಾರಾಜರ, ಭಾರತಸಮ್ರಾಟರಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಈ ವಿನಂತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವರು.”

ಭಾರತಸಮ್ರಾಟ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಮಹಾರಾಜರೆಂದು ಜೈತಸಿಂಹನು ನುಡಿದದ್ದರಿಂದ ಜಯಚಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಗ್ರವಾದರೂ, ವಿನಂತಿಪತ್ರವನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವರೆಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾದನು. ಆಗ ಅವನು ನನಸು ನಗುತ್ತ—

“ಏನು? ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ರಾಟರು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ವಿನಂತಿಪತ್ರವನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವರೆ? ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇನು ಬಗೆ ವಿನಂತಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರಾಗಿದ್ದಿತು?”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಿರುವನು. ದುರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾಳಿದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಹಿಂದುರಾಜ್ಯಗಳು ಅವನ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗದೆ ಇರಲಾರವು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನನೊಡನೆ ಸರಪೊಲಿಸಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮೊರೆಗೆಲೂ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಕೂಡಿರುವರು. ನೀವಾದರೂ ಕಾರ್ಯಾ ನಾಚಾ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಮಹಾರಾಜರ ವಿನಂತಿಪತ್ರವಾದರೂ ಇದೇ ಆಶಯದ್ದಿರುವದು.”

ಜಯಚಂದ್ರನು ಪತ್ರವನ್ನೋದತೊಡಗಿದನು.

“ಶ್ರೀಯುತ ಜಯಚಂದ್ರಮಹಾರಾಜ, ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಬ, ಇವರಿಗೆ —

ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಚವ್ವಾಣ ಇವರ ವಿನಂತಿಯು, ಹಿಂದುದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಾಕ್ರಾಂತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯು ದಿಲ್ಲಿಯ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೊರಟಿರುವನು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಾವನರ ಅಧಿಕಾರವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಾದಿ ಅವನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುರಾಜರ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಸ್ಥಿರವಾಗುವದು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗದ ದ್ವೇಷಾ ಸೂಯೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ತದವಿತ್ತರೆ, ಸ್ತಬಲ ಶತ್ರುವಿನ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವದು ಎಲ್ಲ ರಾಜರಿಗೂ ಕಠಿಣವಾಗಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಮಾಂದಲಿಕ ಅರಸರು ಅವನಿಗೆ ಎದುರಾ

ಗುರುವಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿರುವರು. ನಿವಾದರೂ ಸಪ್ತೆಸ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಟು ಬಂದು ನಮ್ಮ ದಳವನ್ನು ಬೆಂಗಳೆ ಕೂಡಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾದ ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರಿಯಲಾರನು.

ತಮ್ಮ ಕೃಪಾಭಿಲಾಷಿ,
ಸೃಷ್ಟಿರಾಜ ಚವ್ವಣಿ”

ಜಯಚಂದ್ರನು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಪತ್ರವನ್ನೋದತೊಡಗಿದ್ದನು. ತನಗೆ ಸೃಷ್ಟಿರಾಜನು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ಠೆಯು ಈಡೇರುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದನು. ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿರಾಜನ ಸರಿಸಮಾನಶ್ಕಂಧನಾಗಬೇಕೆಂದೂ, ಅವನಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಬಾರದೆಂದೂ, ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಅನಂಗಸಾಲನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬೇಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವನು ಹೊಂಚುಹಾಕಿದ್ದನು.

“ಚೈತನಿಹಜಿ, ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ವಿನಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾಳೆಗೆ ಸೈನ್ಯ ಸ್ತುತನಾಗಿ ಹೊರಡುವೆನು. ಏಂದುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯರ ಅಧಿಕಾರವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯಾರು ಇಚ್ಛಿಸುವರು? ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಗರುನೀಮಹಮೂದನಿಂದ ಆರ್ಯಾವರ್ತವು ಘಾಸಿಯಾದದ್ದನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಯಬಹುದೆ? ರಾಕ್ಷಸೀ ರಾಜ್ಯ ಲೋಭದಿಂದ ಸಾಗಿ ಬಂದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನನ್ನು ಏಳು ಕೆರೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಫಲವೇನು? ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬೇಕು ಕಂಡಿರಾ? ಸ್ವಾರ್ಥದ ದುಷ್ಟ ಲಹರಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೃತಘ್ನ ರಾಗಕೂಡದು; ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯಕೂಡದು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತ್ತೇನು ಹೇಳಲಿ?”

ಜಯಚಂದ್ರನ ಈ ಮನೋಗತವು ಚೈತನಿಗನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ—

“ಮಹಾರಾಜರೆ, ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಮ್ರಾಟರಿಗೆ ಅರುಹುವೆನು. ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ. ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ಆಸಿಂಗಡಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕಾಗಿರುವದು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಕೂಡಬೇಕಾಗಿರುವದು. ಬಹಳ ಮಾಡಿ ತಿರೋರಿಯ ಚೈಲಿನಲ್ಲಿ ರಣಕಂದನವು ನಡೆಯುವದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಅವನು ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಿಸಿ, “ಬ್ರಹ್ಮಶ್ವೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಅವನೇ ಹೊರಟ ಕೂಡಲೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಕಹರ ಕಂಠೀರವನನ್ನು ಕುರಿತು—

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿನಂತಿಗೆ

ಮಾನ ಕೊಡುವದೇ ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವದು. ನೀವು ಬೇಗನೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ. ನಾಳೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.”

ಜಯಚಂದ್ರನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಈ ಬಗೆಯ ಅಭ್ಯಂತರವಾದ ದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂತ್ರಿ-ಸೇನಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಕಹರ ಕಂಠೀ ರವನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸೈನ್ಯಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ತೊಡಗಿದನು. ತಂದೆಯು ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳಲು ದ್ಯುಕ್ತನಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಸ್ವದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವ ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದವಾಗದೇನು ಮಾಡೀತು?

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಸ್ವದೇಶದಿಂದ ಹೇರಳವಾಗಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನು. ತನ್ನ ಅಜಂಕೃತವಾದ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದೇ ಹೊಡತಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾ ಪಥವನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ನಿಸುರತಖಾನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಚಿತ್ರರೌಪಿಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಟಂಡಾ ಗಡದ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸಿದನು; ಮತ್ತೊಂದು ಪಡೆಯ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ವಹಿಸಿ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಚವ್ವಾಣನ ಮೇಲೆ ಹೊರಟನು.

ಬಟಂಡಾಗಡದ ಹಾಗು ಚಿತ್ರರೌಪಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾ ಜನು ಅಮರಸಿಂಹನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಜೈತಸಿಂದನನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಜಯಚಂದ್ರ-ಸಮರಸಿಂಹ-ಭೀಮದೇವ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ತಾನು ಘೋರಿಗೆ ಎದುರಾಗುವದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರಭಸದಿಂದ ಸಾಗಿದನು. ಕನ್ಡಚವ್ವಾಣ, ಕೈನಾಷ, ಚಾಮುಂಡರಾಯ, ವೆಂಪರಾಯ ಮೊದ ಲಾದ ಅವನ ಶೂರ ಸರದಾರರು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಗರ್ವಭಂಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಆತುರಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ನಡೆದಿದ್ದರು.

ತಿರೋರಿಯ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳು ಕೂಡಿದವು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದ ಪಿರೋಜಖಾನ, ಮುರಾಸನಖಾನ, ತಾತಾರಖಾನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗ್ರಾ ಮ ಪಟುಗಳು ಜೀವದ ಹಂಗುಬಿಟ್ಟು ಕಾದಲೊಡಗಿದರು. ತಿರೋರಿಯ ಕಡೆ ದಲ್ಲಿ ಜಯಸಂಪಾದನೆಯಾದರೆ ಯವನರ ವರ್ಚಸ್ಸವು ಉಳಿಯುವದೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರಿ ನಿಲ್ಲುವದು ಕಠಿಣವಾಗುವದೆಂದೂ ಶಹಾಬು ದ್ದೀನನು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ಕೊಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೂರರಾದ ಪಠಾಣ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೋರಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಚವ್ವಾಣ, ಜಯಚಂದ್ರ ರಾತೋಡ, ರಾಣಾಸಮರಸಿಂಹ ಮೊದ ಳ್ಳಾದ ಸಂಗ್ರಾಮ ಕೇಸರಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿರಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ

ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅಂತಕನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದರಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಕನ್ಠಚವ್ವಾಣ, ಕೈಮಾಸ ಕಹರ ಕಂಠೀರವ ಮೊದಲಾದ ಸೀನಾಸತಿಗಳೂ ಸರವಾರರೂ ಮೈಮರೆದು ಕಾದಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಈ ತುಮುಲನಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಭಯಪಕ್ಷದೊಳಗಿನ ದಂಡಾಳುಗಳು ಸಾವಿರಗಟ್ಟಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಸಮರಭೂಮಿಯು ರಕ್ತಸಿಂಚಿತವಾಗಿ ಆರಕ್ತವರ್ಣದಿಂದ ಭೀಷಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಸತ್ತರದ ಕಾಲುಸೆಗಳು ಹರಿಯ ತೊಡಗಿದವು! ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಇನ್ನೂ ಯಾರ ಕೊರಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೂ ಚಿತೋಡದ ರಾಣಾ ಸಮರಸಿಂಹನೂ ಯವನ ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಒಳ್ಳೇ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಕಾದತೊಡಗಿದ್ದರು. ಜಯಚಂದ್ರ-ಭೀಮದೇವ ಮೊದಲಾದವರು ಪತಾಣ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರರ ಹೊಡತಕ್ಕೆ ಯವನರು ಜರ್ಘ್ನತರಾಗತೊಡಗಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಯವನ ಸೈನ್ಯವು ಕಾಲೈಗೆಯುವ ಲಕ್ಷಣವು ತೊರತೊಡಗಿತು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಉತ್ಸಾಹವಿತ್ತರೂ ಅದು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲದಾಯಿತು.

ಯವನ ಸೈನಿಕರು ಕಾಲೈಗೆಯುವ ಲಕ್ಷಣವು ತೊರತೊಡಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೈನ್ಯವು ದ್ವಿಗುಣಿತ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಕಾದಲಾರಂಭಿಸಿತು. ವಿಜಯ ಶ್ರಿಯು ಕಡೆಗೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದಳು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಹತಾಶರಾದ ಸೈನಿಕರು ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಕಡೆಯ ಸೈನಿಕರು ಜಯಭೇರಿಯ ನಿನಾದದೊಂದಿಗೆ ವಿಜಯಾನಂದೋತ್ಸವದಿಂದ ಸ್ವನಿವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು!

ತಿರೋರಿಯ ಕದನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷವು ಜಯಶಾಲಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯು ಅಮರಸಿಂಹನಿಗೂ ಜೈತಸಿಂಹನಿಗೂ ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಇಮ್ಮಡಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಿಸುರತಖಾನನ ಕೂಡ ಕಾದತೊಡಗಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಖಾನನು ಚಿತ್ರರೆಯ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಕಾಲೈಗೆದಳು.

ಸರಾಭೂತನಾದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಭಗ್ನಮನೋರಥನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಿರು ಕುಡಿಯುವಮೂ ಕಠಿಣನಾಯಿತು. ಅವನು ಹರಬಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪೈಬರ ಘಟ್ಟದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ತಿರೋರಿಯ ರಣಕಂದನವು ಅವನಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ವೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅವನು ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ!

೨ ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರಿಕೆ.

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಯುದ್ಧ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜರು ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆನು; ನನ್ನ ಆಶೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಸದೈವ ರಾಜ ಕಾರಣ ತತ್ತರರಿಗೆ ಅದರಾತಿಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ತಿರುಗುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವು ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುವದು? ಅಂತೆಯೆ ಅವರು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ವಿನಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು.”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಸೌಭಾಗ್ಯದಲ್ಲ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳು ತದೊಳೆ ಧ್ಯಾನಸ್ಥಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಳಿತರೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ, ನಿಂತರೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ; ಹೀಗೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೋರಮಣನ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸದ ಹೊರತು ಅನ್ಯ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು. ಜಯಚಂದ್ರನು ಎರಡು ದಿನ ಕನೋಜಕ್ಕೆ ಬರುವ ಬಗ್ಗೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಯುದ್ಧದ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾದ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆಗಳನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಜಯಚಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ತನ್ನ ಮನೋಹರನನ್ನು ಕಂಡು ಕ್ಲತಾರ್ಥಕಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅವನು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೆ, ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಮೇಲಿನಂತೆ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದಳು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಮನಸ್ಸು, ಕಳವಳಪಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಮೈತ್ರಿಣಿಯ ಮನೋಭಿಷ್ಣುವು ಸಿದ್ಧಿಸಿ ಅವಳು ಎಂದು ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗುವಳೋ ಎನೋ ಎಂದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಆತುರಪಡತೊಡಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಹೃದಯ ರಮಣನ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನೊಮ್ಮೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತರಿಸಿದ್ದಳು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಾವಪಟವರ್ತನಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು -

“ದೇವಿ, ಇಗೊಳ್ಳಿರಿ: ಈ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿರಿ.”

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಅವಳು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ-

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಇದಾರ ಚಿತ್ರವೆ?”

“ಅದೇ? ಅದು 'ಅವರ' ಚಿತ್ರವು! ನಿಮ್ಮ 'ಅವರ' ಚಿತ್ರವು!” ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ನಗುತ್ತ-ನಗುತ್ತ-“ನೋಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಮನೋಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಾಸವಾಗಿದ್ದ ಹೃದಯ ನಾಸವಾಭಾವನನ್ನು ನಿನ್ನ ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ಆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ನಮಿಸಿ, ಪ್ರೇಮಭಾವದಿಂದೊಮ್ಮೆ ಚುಂಬಿಸಿದಳು. ಆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತ, ವಿಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ ಅವಳು:—

“ಅಹಹಾ! ಎಂತಹ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಿದು!”

“ದೇವಿ, ಚಿತ್ರದೊಳಗಿನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ನೀವಿಷ್ಟು ಬೆರಗಾದಿರಿ; ಬೆರಳ ಕಚ್ಚುವಿರಿ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಮನ್ಮಥಸದೃಶ ರೂಪವಂತನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಾಹು ಪಾಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಲಾರಿರಿ. ಸ್ಮರಶರರೂಪ, ರೂಪಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ದೇಹಯಷ್ಟಿ, ದೇಹಯಷ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅದ್ವಿತೀಯ ಶಕ್ತಿ, ಶಕ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಶೂರತನ, ಶೂರತನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮನೋಧೈರ್ಯ, ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಆ ಪುರುಷಸಿಂಹನು ಅದ್ವಿತೀಯನಿರುವನು.”

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ನನ್ನ ಮನೋಭಿಷ್ಠೆಯು ಹೇಗೆ ನೆರವೇರಬಹುದವ್ವಾ? ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಈಗಾಗಲೆ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿರುವರು.”

“ಒಳಿತಾಯಿತು. ನೀವು ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದರಾಯಿತು.”

“ಸಖೀ, ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಬರಬಹುದಷ್ಟೇ?”

“ಬಾರದೇನು ಮಾಡಿಯಾರು? ವಿನಂತಿಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯ ಸಮ್ರಾಟಿನ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರಿಸಿ—“ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು.”

ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಬೇಗನೆ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಜಯ ಚಂದ್ರನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕುವರಿಯು ಪೌಢಳೂ, ಸದ್ಗುಣವತಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಯೋಗ್ಯನಾದ ವರನನ್ನು ತಾನೇ ಆರಿಸಿ ವರಿಸಲೆಂದು ಜಯ ಚಂದ್ರನ ವಿಚಾರವಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನೇ ವರಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಗೆ ಧೈರ್ಯಬರಲೊಲ್ಲದಂ. ಸ್ವಯಂವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರು ಆಗಮಿಸಿದಂತೆ, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನಾದರೂ ಬರುವನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವು ಅವಳಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನನ್ನೇ ವಿನಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸುಯೋಗವು ತಾನಾಗಿ ಒದಗುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೊಬ್ಬಳಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಅವಳಾದರೂ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಗುಪ್ತವಿರಿಸಿದ್ದಳು.

ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಾದ ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ಸ್ವಯಂವರ ಸಮಾರಂಭವು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗುವದೆಂದು ಅವಳ ತಾಯಿಯಾದ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇಂತಹ ಶುಭ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಗಳು ಬಿನ್ನ ಮನಸ್ಕ

ಳಾಗಿರುವುದರ ಮರ್ನವು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಾಗಿತ್ತು. ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವಳು ಮಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳಿಂದಲಾದರೂ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಬಹುದೆಂದು ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು.

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಸ್ವಯಂಚರವು ನಾಲ್ಕೈಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಗೆ ಬಂದಿರುವುದು. ವಿವಾಹ ಸಮಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಡಿ ಕಳಿಸುವೆವು. ಅಲ್ಲದೇ ವರಿಗೆ ತಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಹಾರಾಜರು ಅಪರಸಿಂಹರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವರು.”

“ಅವಶ್ಯ, ಅವಶ್ಯ. ನನ್ನ ಜೀವದ ಮೃತ್ತಿನಿಯ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯವು ಈಡೇರಿದ ಹೊರತು ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವೆನು?” ಎಂದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ನುಡಿದು ವಿಪುಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು: -- “ರಾಜ್ಯದವರ, ವಿವಾಹ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಆಗಮಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಒಳಜಗಳವು ಸುತ್ತಿ ಹೊಕ್ಕುವ ಅಕ್ಷಣ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೇನಾಡದ ರಾಣಿ ಸಮರಸಿಂಹನನ್ನು, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಲಿರುವರು.”

ಉಯಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನೆಯೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಮುಖವು ಪಿಪ್ಪಳಿಸಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಭಯದಿಂದ ಲಲಿತಾಂಗಿ: --

“ಅಮ್ಮಾ, ಸಡಗರದ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬರುವುದರಿಂದ ಅದು ರೋಭಾಯಮಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅವರಿಬ್ಬರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಂಪೆಯವರು ಕ್ರೂರರಾಗಿರುವರೇಕೆ? ತಿರೋರಿಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸಂಯುಕ್ತರಾಜಮಂಡಳದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮೈಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿತೇನು?”

“ಮಹಾರಾಜರು ರಾಜಸೂಯೆ ಮಾಡುವನ್ನು: ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವರು. ಆಗ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರು ಕನೋಡದ ಸ್ವಾವಂತ್ರನನ್ನೊಪ್ಪಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸುವೆವೆಂದು ಮಹಾರಾಜರು ಅನ್ನುವರು.”

“ಇಲ್ಲವೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಿಡಿಯುವುದು ನೆಟ್ಟಿಗ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ನಾನ್ಯಾಬ್ಬದ ಸಿಯೂ ಸನವಿರುವುದರಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡವು ಬಂದ ಮೇಲೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯೊಪ್ಪಿ ಸದೆ ಮನಬಂದಂತೆ ಕುಣಿದಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ?”

“ನಾನಾದರೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವೆನು.” ಎಂದು ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ನುಡಿದು: -- “ಸಂಯುಕ್ತೆ, ರತ್ತಿಬೆಗೆ ನೀನು ಬಿನ್ನಮನಸ್ಸು ಕಾ ಗಿರುವಂತೆ ಭಾಸನಾಗುವುದು. ಒಬ್ಬಗೆ ಬಂದ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕ್ಲೇಶ ಗೊಳ್ಳುವದೇಕೆ?”

“ಅಮ್ಮಾ, ಇದೇನು ಕೇಳುವಿರಿ? ನಾನು ಬಿನ್ನಳಾಗಿರುವೆನೇ? ಇದನ್ನು ನಿಜ

ಗಾರು ಹೇಳಿದರು? ಸುಮ್ಮನೆ ಏನಾದರೊಂದು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವಿರಾಯಿತು.”

“ಬಚ್ಚಿಡಬೇಡ; ಇದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯೇಕೆ?” ಎಂದು ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ನುಡಿದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:-
‘ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಪೇದದ ಕಾರಣವೇನು? ಯಾವದೋ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿ ತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವಳೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೀನು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳು.”

“ರಾಣಿಯವರೇ, ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರು ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯನ್ನು ತಳೆದಿರುವ ರೆಂದು ನೀವು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದಿರಿ? ನಾನಂತೂ ಏನೊಂದನ್ನೂ ಅರಿಯೆನು.” ಎಂದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ನುಡಿದು ಬುಧ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:-
“ದೇವೀ, ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ದುಗುಡವನ್ನು ನನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಡಬೇಕೆ? ನೀವು ಸರಳತನದಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಿರೆಂದು ಇದು ವರೆಗೆ ಭಾವಿಸಿ ಧ್ವನು. ರಾಣಿಯವರ ಮಾತು ಕೇಳಿದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಒಳಗಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಸದೆ ವರ್ತಿಸುವ ಈ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರಿ?”

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ನಿನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೇನು?” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅಲ್ಲವಾದ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ನುಡಿದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:- “ಅನ್ಯಾ, ನೀವು ಸುಮ್ಮನೆ ಏನಾದರೊಂದು ಮಾತನಾಡುವಿರಿ. ಕ್ಲೇಶಗೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವೇನು ಘಟಿಸಿದೆ?”

“ಈಗ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿರುವದು. ಲಗ್ನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತ-ಕೆಲೆಯುತ್ತ ಇರುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೋರೆಯೊಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟರೆ ಚಂದವೇನು? ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನೀನು ಪ್ರಬುದ್ಧಳಿರುವೆ. ಹಿಂಗಿದ್ದು ಣಾನು ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ?” ಎಂದು ನುಡಿದು ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಆಗ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:-

“ದೇವೀ, ರಾಣಿಯವರು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವರು; ಆದರೆ ಕಾರಣವು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ.”

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಒಳಜಗಳವು ಮತ್ತೆ ಹೊತ್ತುವ ಲಕ್ಷಣವಿರುವದು.”

“ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಸ್ವಭಾವವೇ ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದಿರುವದು. ಅವರು ಸ್ವಾರ್ಥದ ಲಹರಿಗೆ ಸಿಲುಕಿರುವರು. ಮಾತ್ಸರ್ಯದ ಬೀಜವು ಅವರಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವದು. ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಐಕ್ಯವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯೇನು?”

“ನೀನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.”

“ಅದೇನು? ದೇವಿ!”

“ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀನು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸು.”

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ತನ್ನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವಳು ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು:—

“ಮಹಾರಾಜರ ಕೈಯಲ್ಲಿ? ಯಾವ ಮಹಾರಾಜರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ದನ್ನು ಹೇಳದೆ ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?”

“ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯವಲ್ಲ. ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ನನ್ನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಸ್ವಯಂವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನಯಿಸು ಕಂಡೆಯಾ? ‘ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮನಸಾ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಳೆಂದೂ, ನೀವು ಬಾರ ದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಜೀವಿಸಲಾರಳೆಂದೂ, ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ನೀನು ಷಾಣಳಿರುವೆ. ನನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮಭಾವಗಳುಳ್ಳವಳಿರುವೆ ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ?”

“ದೇವೀ, ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯ ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೋದತೊಡಗಿದಳು.:—

“ಪ್ರಿಯಕರಾ!

ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಟಿಕ ಸದೃಶ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಸದೈವ ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಹೃದಯಸಮ್ರಾಟನೆ, ಪೂಜೆಗಾಗಿ ನನ್ನ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರುವೆನು. ಹೃದಯಸ್ಥ ದೇವತೆಯು ಯಾವದೊಂದು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ದುರ್ಭವವಾಗಿದ್ದು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟವಾದರೆ, ಅದ ರೊಡನೆ ನನ್ನ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳೂ ತೊಲಗುವವು. ನಾಥರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮನಸಾ ವರಿಸಿರುವೆನು. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಹಟವಾರಿತನದಿಂದ ಸ್ವಯಂವರ ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಲಕ್ಷಣವು ತೋರುತ್ತಲಿದೆ. ತಾವು ಆಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ತಮ್ಮ ಚರಣಾರವಿಂದದ ದೀನ ದಾಸಿ,

ಸಂಯುಕ್ತೆ.

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಪತ್ರವನ್ನೋದಿದ ಮೇಲೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿನಯದಿಂದ:—“ಸಖೀ, ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿ ಮಹತ್ಪುಣ್ಯಭಾ ಗಿನಿಯಾಗುವಾ, ಹೋಗಿ ಬಾ! ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಂಗಳವೀಯಲಿ!”

೮ — ಹೊತ್ತುವ ಬೆಂಕಿ

ತ್ರೀರೋರಿಯ ರಣಕಂದನದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ವಿಜಯಿಯಾವದ್ದು ಈಗ ಜಯ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಿಲ್ಲ ವೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ಘಾಡಿದ್ದು ಮೂರ್ಖತನವಾಯಿತೆಂದೂ ಅವನು ನಿುಡುಕತೊಡಗಿ

ಜ್ಞಾನು. ಕಡು ನೈರಿಯಾಗಿದ್ದವನಿಗೆ ಸರ್ವಾಯ ಮಾಡಿ ಅವನ ಏನ್ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತೆಂದೂ, ಅವನು ವಿಜಯವಾದದಿಂದ ಉನ್ನತನಾಗಿ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆದು ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಭಂಗವನ್ನು ತರತೊಡಗಿರುವನೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ಅವನು ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನನ್ನು ಕೆಟ್ಟಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜರಿಂದ ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದೂ, ಅಧಿರಾಜನೆಂಬ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ತದನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವದೂ ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹನವಿಲ್ಲ. ತನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನಾದವನಿಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಗಳೇಕೆ ಮೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಕುದಿಯತೊಡಗಿದ್ದನು.

ಶಾನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಜಯಚಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೀಯಭಾವನೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಆಪ್ತಕೋಟಿಯವನೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಲಿ ಕಾಣಿಕೆಯ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಪರಂಪರವಾಗಿ ಬಂದ ರೂಢಿಗೆ ಕುಂದು ಬರುವದೆಂದೂ, ಅಧಿರಾಜ ಸಿಂಹಾಸನದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಬಾಧೆ ಬರುವದೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಜಯಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸರದಾರನಾದ ಕೈಮಾಷನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವನು ಕನೋಜಕ್ಕೆ ಬಂದು ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನೊದಿದ ಕೂಡಲೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸಂತಪ್ತನಾದನು.

“ಕೈಮಾಷ, ನಿಮ್ಮ ಒಡೆಯನಾದ ಪೃಥ್ವಿಯು ಉನ್ನತನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ನಾನು ಅಧಿರಾಜನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಕೈಮಾಷ, ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳು: ನಾನು ಹಿರಿಯನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಅಧಿಕಾರವು ನನಗಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು! ನಾನು ಬೇಗನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದಾದ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂದು ನನ್ನ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನೊಪ್ಪಿದರೆ ಸ್ನೇಹವು ಋಳಿಯುವದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಸು.” ಎಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು ನುಡಿದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ಬಿಡುಬಿಡು:—“ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಲಿಯು ಕುಳಿತರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಕಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆಯು ಲಾಲಸೆಯು ಉಂಟಾಗಬೇಕೆ?”

ಜಯಚಂದ್ರನ ಈ ವರ್ತನವು ಕೈಮಾಷನಿಗೆ ಸರಿಯೇರಲಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಂತಹ ನರಶಾರ್ದೂಲನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಜಯಚಂದ್ರನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಕ್ಷುದ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದಲೂ ಜಯಚಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ತೀರ ಕಲುಷಿತವಾಗಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದನು. ಅವನು ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂತಪ್ತಹೃದಯದಿಂದ,

“ಮುಹಾರಾಜರೆ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಗೆ ನೀವು ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆ

ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದ ನೂತನಗಿರುವದು; ಹೀಗಿದ್ದು ಅವರಿಂದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸೇಕ್ಷಿಸುವದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಲ್ಲವೆ? ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕೆ? ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿಷೇಧ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗುವದೆ? ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರವಿದು! ನೀವು ಸಮ್ರಾಟರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ತಳೆದಿರುವವರಿಂದ ಮನಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವಿರಿ. ಇದರ ಸರ್ಯವಸಾನವು ಒಳಿತನಲ್ಲಾಗಬಾರದೆಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು.”

“ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನು. ಕೈಮಾಷ, ಪೃಥ್ವಿಯಂತಹ ಕ್ಷುದ್ರನಿಗೆ ಸಿದ್ಧ ಅಳ್ಳೊಡೆಯುವಂತಹ ಹೆಂಡಿಯು ನಾನಿಲ್ಲ. ಕೃತಘ್ನನಾದ ನಿನ್ನ ರಾಜನಿಗೆ ನೆರವಾದದ್ದು ನನ್ನ ತಪ್ಪಾಗಿರುವದು.”

“ನೀವು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವಿರಿ!”

“ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನು? ಅಂತೆಯೇ ಕೃತಘ್ನರೆನ್ನುಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶಹಾಬು ಧ್ವೀನನು ನಿಮ್ಮ ಅರಸನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಾಗ ನಾನು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಬಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ನೆರವು ನಿನ್ನ ದೊರೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾಗಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಓಹೋ! ಬಹಳೇ ಉಪಕ್ರಿಯಾಯಿತು! ನೀವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆ ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ದಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು! ಅಲ್ಲವೆ? ದೊರೆಗಳೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲವೇನು?” ಎಂದು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನುಡಿದು, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೈಮಾಷನು: —“ಕೇವಲ ದಿಲ್ಲಿಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಿರೋರಿಯ ಸಂಗ್ರಾಮನಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರೇನು? ಶಹಾಬುಧ್ವೀನನೊಡನೆ ಕಾದಿದ್ದು ಸ್ವದೇಶಹಿತಕ್ಕಾಗಿ! ಅಬಿಲ ಭಾರತಭೂಮಿಯ ಕಂಟಕ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ! ಸ್ವಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ! ಎಲ್ಲ ಹಿಂದುರಾಜರು ಒಂದಾಗಿ ಪರಕೀಯ ಶತ್ರುಗಳ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಕನೋಜದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವಿರೇನು? ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಆನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಂಗಡಗಳಿದ್ದರೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಒಳಜಗಳಗಳಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕುಟ್ಟಾಗಿ ವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡದಿದ್ದರೆ, ಹಿಂದು ದೊರೆಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಭರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವದೆ? ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ನಿಮ್ಮ ದಡ್ಡತನವೇ ಸರಿ!”

“ಕೈಮಾಷ, ನೀನು ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನು ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಒಳಿತಾಗುವದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಠಿಣವಾಗುವದು.”

“ನನಗೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಕೈಮಾಷನು ಬೇಸರದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಆಗ ಜಯ

ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ವಿಜಯಸಿಂಹನನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ರಾಜಸೂಯಯಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸತ್ತಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಕರಣೀಕನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರಿ.” ಎಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು ನುಡಿದು:—

“ಚಿತ್ರೋಡದ ರಾಣಾ ಸಮರಸಿಂಹನನ್ನಾದರೂ ಕರೆಮುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಅದೇ ಸತ್ತದಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿತಕ್ಕದ್ದು.”

“ಮಹಾರಾಜರೆ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನೆಂಬದರ ಅರಿವೇ ನಿಮಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಗೊಂದಲವೆಚ್ಚಿಸಬೇಡಿರಿ. ಪರಧರ್ಮಿಯರ ದಾಳಿಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಬರುವ ಲಕ್ಷಣವು ತೋರುತ್ತಲಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೃಹಕಲಹದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಬೇಡಿರಿ. ಹೊತ್ತುವ ದ್ವೇಷಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿರಿ. ಸೃಷ್ಟೀರಾಜ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ನಿಮಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವರೆಂದು ಅವರ ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ನೀವು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಉಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ನೀವು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು, ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವದ ರಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಣತನವಿರುವದೆಂದು ಸಾರ್ವಭೌಮರವರು ಕೊನೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅರುಹತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು.”

“ಅಂತೂ ಸೃಷ್ಟಿಯು ತೋಳತಂಡಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವದೇನು? ಅಗಲಿ. ಅವನ ಗರ್ವಭಂಗ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸೇನಾಬಲವು ಸಿದ್ಧವೇ ಇರುವದು. ಇದೇ ನನ್ನ ಉತ್ತರವು. ಕೈಮಾಪ, ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಇದರಂತೆಯೇ ಹೇಳು.”

ಜಯಚಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಕೈಮಾಪನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ದಿಲ್ಲಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಅವನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿರುವನು. ರಾಜಸೂಯಯಾಗದಲ್ಲ ಅವನು ನಮಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದು.”

“ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಮೈಮೇಲೆ ಬರುವದು ನಿಜವು.” ಎಂದು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ವಿಜಯಸಿಂಹನು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತನು.

“ಮಹಾರಾಜರೆ, ನಾವು ಹೇಡಿಗಳಿರುವೆವೆಂದು ಸೃಷ್ಟೀರಾಜನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುವದು. ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಕೈಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು.” ಎಂದು ಅವನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ತೇಜಸಿಂಹನು ನುಡಿದನು. ಕಹರ ಕಂಠೀರವನೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗಾದ ಮೇಲೆ ಜಯಚಂದ್ರನ ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗದಿರುವದೆ?

ರಾಜಸೂಯಯಾಗವು ತೀರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರಾಜರಿಗೂ ನಿಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೂ ಒಬ್ಬ ಮಾಂಡಲಿಕ ಅರಸನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಂತೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿಸಿದನು. ಅದೇ ಪತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಮೈದುನನಾದ ಚಿತೋಡದ ರಾಣಾ ಸಪುರಸಿಂಹನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಪೃಹವೃತ್ತಿಯ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾನಾಯಕರಿಧರೇನೇ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವದು. ಅರಸನ ಲಹರಿಯಂತೆ ಬೆನ್ನುಬಿಟ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿಫಾತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವರು. ಅರಸನ ಅಲ್ಲದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ನಿರುಪಯೋಗಿಗಳೆಂಬದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಸರ್ವ ನಾಶಕರಾಗುವರು. ಈಗ ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಜಯಚಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸಿನೋಳಗಿನ ಹೊತ್ತುತ್ತಿರುವ ಮಾತೃರ್ಯಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾದರೂ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸೊಪ್ಪು-ಸೆದೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊತ್ತುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ವಲಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಅಸೂಯಾಪರನಾಗಿ ಜಯಚಂದ್ರನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವು ಗೃಹಕಲಹಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಸ್ವಯಂವರವು ಹೊತ್ತುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನೂ ಅದರಿಂದ ಭಾರತೀಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂರ್ಯನು ಹೇಗೆ ಅಸ್ತಮಿಸಿದನೆಂಬದನ್ನೂ ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಒಳಜಗಳವೆಂಬ ಹೊತ್ತುವ ಬೆಂಕಿಯು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡದಿರುವದೆ?

೯ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ

ದಿಲ್ಲಿಯ ಆಯ-ಸಮ್ರಾಟ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಓಲಗವು ಇಂದು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಶೋಭೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಜಪಸಂದಣಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂಡಿಡ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆಯು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಹಿಂದುದೇಶದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಹಾಬುದ್ದೀನಘೋರಿಯು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರಾಭೂತನಾದುದರಿಂದ, ಅವನು ಓರ್ವ ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ಓಲಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಚವಾಣ ಕೇಸರಿಯಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದನು. ಮಂತ್ರಿ-ಸಾಮಂತಾದಿಗಳೂ, ಸರದಾರ-ಸೇನಾಪತಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ಉದ್ಯಾನ ಸುಲ್ತಾನನಾದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಶಾಸನವು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುವದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸರ್ವರೂ ಉತ್ಕಂಠಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ರಾಜ್ಯಲೋಭಾಕ್ಷೇಷನಾದ ರಹಾಬುದ್ಧಿನನನು ವ್ಯಭಿರಾಜನನ್ನು ಪರಾಭವ ಗೋಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಹತ್ಪ್ರಾಣಾಂಕ್ಷಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಅವನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದನು. ಜಯಜಂಪ್ರನು ಈ ಸಾರಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ರಹಾಬುದ್ಧಿನನಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಿದ್ದರೂ, ವ್ಯಭಿರಾಜನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತಟಸ್ಥ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು. ಈ ಸಾರಿಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಘೋರಿಯು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಂದ ಪರಾಭೂತನಾಗಿ ಕೈಸಿರಿ ಸಿಕ್ಕನು. ವ್ಯಭಿರಾಜನು ಪ್ರಾರ್ಥನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾರವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಅವನೂನಗಿರಿಸುವೆ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಘೋರಿಯನ್ನು ತೊಂದರೆವಡಿ ಯಾಗಲಿ, ಅಮರಣ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ ಭಾರತದ ಕಂಟಕನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವದು ಈಗ ವ್ಯಭಿರಾಜನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಿರ್ದುಕೌಟುಂಚಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು; ಸಮತಾಬುದ್ಧಿಯವನಿದ್ದನು; ನಿಜವಾದ ಆರ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನಿದ್ದನು. ಘೋರಿಯದಾಗಲಿ, ಅವನ ದೇರದಾಗಲಿ, ಅವನ ಜನಾಂಗವಾಗಲಿ ಏತೆಂಬನೆ ಮಾಡಿ ದೈವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವಕ್ಕಿಂತ ಅವನನ್ನು ಸಾಮೋಪಾಯವೆಂದೆ ಹಾದಿಗೆ ನೆರವೇಕೆಂದು ಪ್ರಥ್ವೀರಾಜನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನು; ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಘೋರಿಯನ್ನು ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಿಸಿದ್ದನು.

ರಹಾಬುದ್ಧಿನನಘೋರಿಯು ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಎಲೆವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಇಂದು ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲವೇ ಒದಗಿತೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಸ್ವಜನರು ಸ್ವದೇಶ ನೊಂದ ಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಎರವಾಗಿ, ಶಾಫರವೆಂದ ಮರಣವೇದಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತೆಂದು ನಾನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡತೊಡಗಿದ್ದನು. "ಹಾಯ! ನನ್ನ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು? ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ! ನನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವೆಲ್ಲ! ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸೇನೆಯೂ ಸೇನಾಪತಿಕೂ ಎಲ್ಲಿ? ಅಂಗರಕ್ಷಕರೆಲ್ಲ! ನಾನು ಸರ್ವಸ್ವಕ್ಕೂ ಎರವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ಕಾಫರವಾಗಿಸಿ ಕೈಯೆಲ್ಲ ಸಿಲುಕಿ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! ನಾನು ನಿಜವಾದ ದುರೈವಿಯು! ಮರಣೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜವಾಬವನ್ನು ಕಬಲೆನ್ನಾಡಲು ಸುವವರು ನನ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಈ ರೋರವು ಹದ್ದು ನಾಯಿಗಳ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವೆ ನಿಜವು! ಹಾಯ! ಹಾಯ! ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ದೈವವೆತನು! ಅಹಿ! ಅಶ್ವ! ತೋಬಾ! ತೋಬಾ! ಎಂದು ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿ ತಪೋಗತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇಹಲೋಕದ ನೌಖ್ಯವ ಆಶಾಶಂತುಗಳೆಲ್ಲ ತೊಲಗಿಹೋಗಿದ್ದ ರಹಾಬುದ್ಧಿನನು ಮನದಲ್ಲಿ ಕುದಿಯತೊಡಗಿದ್ದನು. ಆ ಮಹತ್ಪ್ರಾಣಾಂಕ್ಷಿಯುಳ್ಳ ತರ್ತೇರ ರಾಜನ ದುಃಖತೆಯು ಈಗ ಹೇಗಾಗಿ ಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಮುಘಾಢಾವಾದ ರಿತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ.

ರಹಾಬುದ್ಧಿನನು ಇದೇ ಆಯುಗ್ಯದ ಅಂತ್ಯದಿನವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಲ್ಲಾನ

ಸ್ವರಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ದಿನವದಸನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಘೋರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಹಿಂದುಹೃದಯವು ಕರಗಿತು. ಆರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸದೈವ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ರುತ್ತಿದ್ದ ದಯೆ, ಪರೋಪಕಾರ, ಸಮತಾಬುದ್ಧಿ, ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಈಗ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉದ್ದಿಪಿತವಾದವು. ಅವನು ಘೋರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶತ್ರುಭಾವವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಘೋರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನಶಹರೆ, ನೀವು ಮುಸಲಮಾನರಿದ್ದರೂ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೆರೆಯಾಳಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನ ಪರಮ ಸ್ನೇಹಿತರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಆರ್ಯರಾದ ನಾವು ವಿರರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವೆವು. ದುರ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ನೀವು ಪರಾಜಿತರಾಗಿರುವಿರೆಂದು ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉಪಮದಿಸಲಾರೆನು. ಜಯಾಪಜಯಗಳು ದೈವಾಧೀನವಾದವುಗಳು. ಯುದ್ಧ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಪರಾಭೂತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮಿತ್ರತ್ವ ಶೃಂಖಲೆಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ತತ್ವವಿರುವದು. ತಾರ್ಕರ ರಾಜರೆ, ನೀವು ಪರಾಜಿತರಿರುವಿರೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಛಲನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉಪಮದಿಸಿದರೆ, ದ್ವೇಷಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ವಿಶ್ವದ್ರೋಹಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವದು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರವರು ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತ, ಎಲ್ಲರೂ ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಶ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುವೆನು. ಅನ್ಯರ ಸ್ವತ್ತಿಗಾಗಿ ದುರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ನೆತ್ತರದ ಕಾಲುನೆಯನ್ನು ಹರಿಯಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಜನರನ್ನು ನಾನು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಈಶ್ವರೀಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವರು ಸಮತ್ವದಿಂದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಪರಸ್ಪರರು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಅವರವರ ಸ್ವತ್ತುಗಳಿಗೆ ಅವರವರೇ ಬಾಧ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಅನ್ಯಕ್ರಾಂತ ಪದ್ಧತಿಯು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಬೇಕೆಂದೂ ನಾನು ಇಚ್ಛಿಯುಳ್ಳವನಿರುವೆನು. ಯವನವೀರರೆ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಕಡಿತನಕ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿದ್ದು, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆ-ಸ್ವಾನಂದಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಸವಿನಯವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.”

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಓಲಗದ ಜನರು ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ರಾಜ್ಯಲೋಭದಿಂದಲೂ, ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದ ದುರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದಲೂ ಹಿಂದಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರದ ಕಾಲುನೆಗಳನ್ನು ಹರಿಸಿ, ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಪಡಿಸಿದ್ದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುವದೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಆರ್ಯ ಸಮ್ರಾಟನು ವೈರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹದ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಎಲ್ಲ

ಜನರು ಸ್ವಲ್ಪರಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವನ ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವ, ಸವಧುಹೃದಯ, ಸದ್ಧರ್ಮಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸತೊಡಗಿದರು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಘೋರಿಯಾದರೂ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನನ್ನು 'ಶೂಲಕೈರಿ ಸುವನೋ, ಮೈದೊಗಲು ಸುಲಿಸುವನೋ, ಜೀವಂತ ಸುಡಿಸುವನೋ' ಎಂದು ಗಾಬರಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಈಗ 'ಜೀವವೇ ಬದುಕಿದೆ' ಎಂದೆನ್ನತೊಡಗಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮಾತಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ತಟಸ್ಥವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನನ್ನು ನೋಡಿ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು:—

“ಯವನಭೂಪರೆ, ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವಿರಿ? ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ನೀವು ಸಮ್ಮತಿಸುವದಿಲ್ಲವೇನು? ವೈರದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಒಳತಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿಲ್ಲವೇನು? ನೀವು ದುರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರಿ. ಸರ್ವಮಾನವೀಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ರಾಜ-ರಾಜರುಗಳು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ನನ್ನದಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮದಾಗಲಿ ದುಷ್ಟಲಾಲಸೆಗಾಗಿ ಪ್ರಜಾಜನರ ನೆತ್ತರವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನ್ಯಾಯವು? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಧರ್ಮ, ಅವರವರ ದೇಶ, ಅವರವರ ಸಂಸತ್ತು, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವವು. ಹೀಗಿದ್ದು ಅನ್ಯರ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಅವರ ಸಂವತ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಅವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯತೆ ನಡೆಯಿಸಿ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಸುಖ-ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ ರಾಕ್ಷಸೀಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆಯುವದು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವಿಘಾತಕವಾಗಿರುವದು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಗಳಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ನ್ಯಾಯಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಪರಾಧಿಗಳೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಆತನ ಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವೆವು. ಯವನವೀರರೆ, ಇದನ್ನು ನೆನೆದು ನಾನು ಸ್ನೇಹ ಯಾಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ನೀವು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೊಪ್ಪುವದರಿಂದ ಉಭಯತರ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಸಾಧಿಸುವಂತಿರುವದು. ಕೃತಾಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ವಚನ ಕೊಡಿರಿ.”

“ಆರ್ಯ ಸಮ್ರಾಟರೆ, ನಾನು ಪರಾಭೂತನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವೆನೆಂದು ಪ್ರೇಮದ ಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಕ್ಷಮಾವಾನಬೇಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು. ಜೀವ ಹೋದರೂ ನಾನು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಅಲ್ಲಾ ನಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆ ಬಾಗಿ ಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ.”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನಶಹರೆ, ಹಿಂದುಗಳಾದ ನಾನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವೆನು; ಮಹಮ್ಮದೀಯರಾದ ನೀನು ಅಲ್ಲಾನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿರಿ. ನಾವುನಾತ್ರ ಭೇದದಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಗಳು ಬೇರೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗದು. ಹಿಂದು-ಮುಸಲಮಾನರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಾಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಾನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ. ನಾನು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿರುವನೆಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅಲ್ಲಾನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವವಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವವೇಕೆ? ಸೆರೆಯಾಳುಗಳಂತೆ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ ಮಾಡಿ ಜೀವನವನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವನೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಭಾವಿ ರಾಷ್ಟ್ರೋನ್ನತಿಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ನನೆದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ನೀನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಮಾತು ಕೊಡಬೇಕು.”

“ಆರ್ಯ ಸಮ್ರಾಟರಿ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿ, ಜೀವಿಸಿರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮರಣವು ಮೇಲೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವೆನು. ನೀನು ನನಗೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವಿರೋ, ಅವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧವಿರುವೆನು.”

“ಯವನ ವೀರರೆ, ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯು ತಪ್ಪಾದ್ದಿರುವದು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಹೇಳುವೆನು?”

“ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಸಾರಾಂಶವು ಹಾಗಿರುವದು.”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನಶಹರೆ, ನಾನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಂಜುತ್ತಿರುವೆನು. ನಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಿ ಲಾಲನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕೆಡದುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯುವದು. ಅಂತೆಯೇ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸತೊಡಗಿರುವೆನು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿರಿಸಿದರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗವು ತಪ್ಪುವದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ವೈಮನಸ್ಸು, ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರವೊದಗುವದು. ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಒಂದೆ ಕೊಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಯು ದೃಢವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅಶಿಸುವೆನು. ಹೇಳಿರಿ, ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಿಂದುರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. ನಾನು ಐಕ್ಯದಿಂದಿದ್ದರೆ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಕಲಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವದು; ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಭಯವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವದು. ನಾನು ಕೇವಲ ಹೇಡಿತನದಿಂದ ಹೀಗೆ ಬಿನ್ನಯಿಸುವೆನೊಂದು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಡಿರಿ. ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಒಂದುಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ” ಎಂದು ವೃಥ್ವೀರಾಜನು ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿದನು.

ಪ್ರಥೀರಾಜನ ಔದಾರ್ಯ, ಪ.ಜಾವತ್ತಲತೆ, ಪರದರ್ನುಸಹಿಸು ತಿ. ಮತ್ತೆ

ಕೌಟುಂಬಿಕ ವೃತ್ತಿ, ಸಮತಾಬುದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಶಹಾಬುದ್ದೀನಘೋರಿಯು ಅನಂದಪರವಶನಾದನು. ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿಯ ತಾಮಸ ಗುಣಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕ ವೃತ್ತಿಯು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು. ಅವನು ಸೃಷ್ಟೀರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಸೃಷ್ಟೀರಾಜರೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ವಿಶ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅಕುಂಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯವರಾದ ನಾವು ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾದೆವು. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ದೇಶವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಸುಖ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಸಾಹಸಬಡತೊಡಗಿರುವಿರಿ. ಧನ್ಯರು! ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿಗಳಾದ ನೀವು ಪರಮ ಧನ್ಯರು! ನಾನು ಅಜ್ಞತನದಿಂದ ಮನಬಂದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಹಿಂದುಗಳೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.”

ಹೀಗೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಸೃಷ್ಟೀರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿದನು. ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ರುಜು ಮಾಡಿದನು. ಸೃಷ್ಟೀರಾಜನು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವನಿದ್ದುದರಿಂದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಒಲಗದಲ್ಲಿ “ಹಿಂದೂ ಮುಸಲಮಾನಕೆ ಜಯ!” ಎಂದು ಜಯಘೋಷವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು!

೧೦ ಸ್ವಯಂವರ

“ದೇವೀ, ಸ್ವಯಂವರದ ವೇಳೆಯು ಸಮಾಪಿಸಿತು; ಬೇಗನೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.”

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಯಾರಿಗಾಗಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕೆ? ನಾನು ಯಾರನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವೆನೋ, ಯಾವ ಮಹಾಶಯರು ನನ್ನ ಹೃದಯಾಕಾಶವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವರೋ, ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣನಾಥರು ಆಗಮಿಸದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನು? ನನ್ನ ಹೃದಯ ಸಮ್ರಾಟರು ಬಾರದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲೇಕೆ? ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಇನ್ನಾದರೂ ಅವರು ಬರಬಹುದೇನು?”

“ದೇವೀ, ನೀವು ಸೃಷ್ಟೀರಾಜರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿರುವರೋ, ಅದರಂತೆ ಅವರಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವರು. ದೃಢ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ವರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿರುವರು. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಘ್ನಗಳೊಡಗಿ, ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಆತಂಕವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಈಗ ಯಾರೂ ಹೇಳಬೇಕು?”

“ಅವರು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?”

“ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವದೂ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಪೃಥ್ವೀರಾಜರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಅರಿತಿರುವಿರೇನು?”

“ಅವರು ನನ್ನ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸುವೆಯಾ?”

“ಛೇ! ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗಾಗದು. ನಿಮ್ಮ ಮಾನಸಪತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಾರದ ಕಾರಣವು ಈಗ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂತು.”

“ಅದೇನು?”

“ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾವು ಅಧಿರಾಜರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದರಷ್ಟೆ? ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಪೃಥ್ವೀರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಂತೆ! ಅಧಿರಾಜರೂ, ಮಾನಧನರೂ, ವಿಕ್ರಮರಾಲಿಗಳೂ ಆದ ಅವರು ಮಾಂಡಲಿಕರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೇಕೆ? ಅಪಮಾನಕಾರಕವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಅವರ ಆಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಡಿರಿ.”

“ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.”

“ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಬಹುದೇ?”

“ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಾಡಲೇನು?”

“ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರೇ, ನನಗೊಂದು ವಿಚಾರವು ತೋಚಿದೆ. ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ನೀವು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಒಳಿತಾಗುವದು.”

“ಚಿತ್ರರೇಖೇ, ನಾನು ದಿಬ್ಬಾಧಕಾಗಿರುವೆನು. ನೀನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಳಾಗಿ ಶುಭೋದಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡು.”

“ರಾಜಸೂಯಯಾಗಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರೂ ಸಮರಸಿಂಹರೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಅವರನ್ನು ಅಪಮಾನ ಬಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರಿಂವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ, ದ್ವಾರಪಾಲಕರಂತೆ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವರು. ನೀವು ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ಚಿನ್ನದ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರಿ.”

“ಸಖೀ, ಒಳ್ಳೇ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆ. ಈ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನೋಭೀಷ್ಮವು ಈಡೇರುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.”

“ದೇವೀ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣನಾಥರಿಗಾಗಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಿ.” ಎಂದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅದೇ ಅರಳುತ್ತಿರುವ ನವ ಕುಸುಮಗ

ಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೋರಮಣನಿಗಾಗಿ ಎತ್ತತೊಡಗಿದಳು.

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಪ್ರೇಮವತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಅವನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿದೊಡನೆಯ ಸಂಯುಕ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾನುರಾಗವುಳ್ಳವನಾದನು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಮುಖದಿಂದ ಅವಳ ಗುಣ-ರೂಪ ಶೀಲಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಯಾವಾಗ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ನೇತ್ರಸುಫ್ರಯೊಂದುವೆನೋ, ಯಾವಾಗ ಆ ನಾರೀರತ್ನವನ್ನು ವರಿಸಿ ಧನ್ಯನಾಗುವೆನೋ, ಎಂದು ಅವನು ಅತ್ಯಾತುರಪಟ್ಟನು. ಜಯಚಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ರಾಜಸೂಯಯಾಗಕ್ಕೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂದೂ, ಆಗ ತನ್ನ ಮನೋಕಾರಣಿಯ ದರ್ಶನಲಾಭವಾಗುವೆಂದೂ ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಯು ವಿಪರೀತವಾಯಿತು. ಮಾನಧನನಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಜಯಚಂದ್ರನ ಅಪಮಾನಕಾರಕ ಅಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೇಕೆ?

ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದೊಡನೆಯ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಸ್ವಯಂವರವು ನಡೆಯುವದೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರೇಮವಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಸ್ವಯಂವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳೇಕೆಂದು ಅವನು ಅವಳ ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಪಡತೊಡಗಿದನು. ಅವಳ ತಂದೆಯ ಒತ್ತಾಸೆಗಾಗಿ ಸ್ವಯಂವರ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವದೆಂದು ಅವನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಪ್ರೇಮಮಯಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಲಾದರೂ ಅನ್ಯರನ್ನು ವರಿಸುವಂತಹ ವಿಧಿ ಮನೋವೃತ್ತಿಯವಳಿರಬಹುದೇನೆಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಅವಳ ಸ್ವಭಾವ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದು, ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿದ್ದ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿದನು. ತಾನು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶುದ್ಧಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ವಯಂವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಸಂಯುಕ್ತೆಗೆ ಪತ್ರಕೆಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದು, ಅದನ್ನು ಅಟವೀನಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಮ್ರಾಟನಾದ ಮನ್ನಾಡಾಕುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲೊಪ್ಪಿದರೆ ಅವಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಬಾಗೃತೆಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಮನ್ನಾನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನು.

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ತಂದೆಯವರು ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು, ಅವರು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಬಂಗಾರದಂತಹ ಕೆಲಸವಾಗುವದು.” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡುನಡುವೆ ಸೇವಂತಿಗೆ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತ ನುಡಿದಳು.

“ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಂದ ಅನುಚಿತವು ಘಟಿಸಿದರೆಂದಲೇ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ

ಬರುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ದೇವಿಯವರೇ, ಅವರು ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನ-ಸದವಾಸಗಳಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಆತುರಗೊಂಡಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳೇ ದೊರೆಯಲೊಲ್ಲವು.”

“ನನ್ನ ದೈವವು ಒಳಿತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೇ ನೀಗಾಗಿರಬಹುದು.”

“ಅವರು ಬಾರದಿದ್ದರೇನಾಯಿತು? ಅವರ ಪ್ರತಿಸೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದರೆ ಅವರನ್ನು ವರಿಸಿದಂತಾಗುವದು. ದೇವಿ, ನೀವು ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿಗರಾಗಬೇಕಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ.”

“ಅದೇಕೆ?” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಆತುರದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

“ಪೃಥ್ವೀರಾಜರನ್ನು ವರಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೊರೆಯಲಾರದು. ನೀವು ಅವರ ಪ್ರತಿಸೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದರೆ.....”

“ಹಾಕಿದರೇನಾಗುವದು? ಅವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃದ್ಧರಾಗುವರು; ಮನೆ ಬಿಡಿಸುವರು; ಇಲ್ಲವೆ ಮನಬಂದ ಶಾಸನ ಮಾಡುವರು. ನಾನು ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಧಾರವು ಮೇರುಗಿರಿಗಿಂತಲೂ ಅಚಲವಿರುವದು. ವರಿಸಿದರೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರನ್ನೇ ವರಿಸುವೆನು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಜನ್ಮ ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿರುವೆನು.....”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮನ್ನಾಡಾಕುವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು:—

“ದೇವಿ, ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯದಯದೇವತೆಗಳು ಪತ್ರವಿತ್ತಿರುವರು.” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವಳು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿಸೋಡತೊಡಗಿದಳು. ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವಳ ಮುಖವು ಅರಳಿತು. ಎಳೆನಗೆಯ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಆದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಶೋಭಾವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಮನ್ನಾನು ಅವಳ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ, ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನವು ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಆನಂದಗೊಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದನು.

“ಸ್ವಯಂವರದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಮುಖದಿಂದಲಾದರೂ ದರ್ಶನವಿತ್ತರು.” ಎಂದು ಆನಂದೋದ್ಧಾರ ತೆಗೆದು, ಸಂಯುಕ್ತೆಯು:—“ಚಿತ್ರರೇಷೆ, ನಮ್ಮ ತರ್ಕವು ನಿಜವಾಯಿತು. ಅವರೇನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದ್ದರೆ ಈ ಮನ್ನಾಡಾಕುವಿನೊಡನೆ ಹೊರಟುಬರಬೇಕೆಂದೂ, ಅವನು ಸುರಕ್ಷಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬರುವನೆಂದೂ ಅವರು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ನಾನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿ?”

ಮನ್ನಾಡಾಕುವಿನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೆ ಚಿತ್ರರೇಷೆಯು ಮೆಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟು

ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸಿದವನು ಇವನೇ, ಎಂಬದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಖತಿಯೊಂಡಳು. ಅವನ ಸರಳಭಾವ, ರಾಜನಿಸ್ತೆ, ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಶಾಂತಳಾದಳು. ಆಗ ಅವಳು ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಒಮ್ಮೆಲೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಕ್ಷುಬ್ಧರಾಗುವರು. ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಂತೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು; ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಲಸವು ಬೇಡ.”

“ನೀನು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯಲ್ಲವೆ?” ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮನ್ನಾಡಾಕುಪು ಹೀಗೆ ಕೇಳಿ:—“ಓಹೋ! ಅವರಾಧವಾಯಿತು. ನೀವು ಬಟೆಂಡಾಗದ ರಾಣಿಯವರಾದ ಚಿತ್ರರೇಖಾದೇವಿಯವರಲ್ಲವೆ?”

“ಹೌದು.” ಎಂದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ನುಡಿದಳು. ಆಗ ಮನ್ನಾನು:—ದೇವೀ, ನೀವು ನನ್ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈಗಲೆ ನಡೆಯಿರಿ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಬಳಿಯ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸೇನೆಯು ಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ದಾಟಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದ್ದರೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾರಾಜರವರು ಹೇಳಿರುವರು.

“ಈಗ ನನಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ವರ್ಣ ಪುತ್ಥಳಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವೆನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಒಡೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು; ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲೊಲ್ಲರೇಕೆ? ಮೊದಲಿನಿಂದ ನಾನೇ ಗೊಂದಲವೆಚ್ಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನುಡಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಮನ್ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಧನುಸ್ಸಾರ ಮಾರಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು:—

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ಏನವ್ವಾ ಇದು! ದಾಸಿಯರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹುಡುಕಿಸಿದೆನು. ಇಂತಹ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ? ನಿನಗೆ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದರಾಯಿತು; ಯಾವ ಪರಿವೆಯೂ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಬೇಗನೆ ಏಳು. ಮಾಲೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತೆ? ಏಳು. ಬೇಗ ಏಳು. ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರು ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಮಹಾರಾಜರು ಬೇಗನೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿರಬೇಕು. ಹೂ! ಬೇಗನೆ ಏಳು!”

“ಅಮ್ಮಾ, ಇಷ್ಟೇಕೆ ಅವಸರ ಮಾಡುವಿರಿ? ರಾಜಪುತ್ರರು ಕುಳಿತಿರುವರೆಂದು ಸೀಕ್ತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೇನು? ಇಗೊಳ್ಳಿರಿ.

ಮಾಲೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಏಳವ್ವಾ, ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ" ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನುಡಿದು, ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನೊಡಗೊಂಡು ತಾಯಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಳು.

ಭವ್ಯವಾದ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವಂಗ, ಮಾಳವ, ಗುರ್ಜರ, ಲಾಟ, ಕರ್ನಾಟಕ ವೊದಲಾದ ದೇಶಗಳ ರಾಜಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಯುಕ್ತಾ ಕುಮಾರಿಯು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿಸುವಳೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರರು ಅಭಿಲಾಷೆಗೊಂಡಿದ್ದರು. ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಯಾವಾಗ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬರುವಳೋ ಏನೋ ಎಂದು ಅವರು ಅತ್ಯಾತುರ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯಾಗವ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡರು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಉಚ್ಚಿತವನಾದ ರೂಪ-ಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು.

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ವುಷ್ಟಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜಪುತ್ರರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದಳು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೂ ಈವರು ದಾಸಿಯರೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ರಾಜಪುತ್ರರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಕೊಡುತ್ತ ಅವಳೊಡನೆ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಗುರ್ಜರ ಯುವರಾಜರು; ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜಪುತ್ರರು; ಇವರು ವಂಗರಾಜ ತನಯರು; ಇವರು ಶೂರರು; ಇವರು ಗಂಭೀರರು; ಇವರು ವೀರರು; ಇವರು ಧೀರರು ವೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ರಾಜಪುತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೊಡನೆಯೇ ಮುಂದಿನ ರಾಜಪುತ್ರನು ಸಂಭ್ರಮಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಹಿಂದಿನವನು ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಯಾವ ರಾಜಪುತ್ರರಿಗೂ ಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ದಾಸಿಯರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸಹಿತ ಕೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಳದೆ, ಅವಳು ವೇಗದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಮಂಟಪದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಅವಳು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಯಾರವು?” ಎಂದು ದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯ ಸುವರ್ಣ-ರೌಪ್ಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೇಳಲು, ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು:—

“ದೇವಿ, ಇದು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟರಾದ ಸೃಷ್ಟಿರಾಜರದು; ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಮೇವಾಡದ ರಾಣಾ ಸಮರಸಿಂಹರದು.”

ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಸೃಷ್ಟಿರಾಜನ ಸುವರ್ಣ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರು ದಂಗುಬಡೆದರು; ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜಯಚಂಪ್ರನ ಮೇಲೆ ಖತಿಗೊಂಡರು. ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಇವನು ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಕಾರಸಾ ನ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಆ ರಾಜಪುತ್ರರು ಅರಿತು

ಕ್ಷುಬ್ಧರಾದರು. ಸ್ವಯಂವರ ಮುಂಟವಲ್ಲ ಭಯಂಕರ ಗುಂಡಲವೆಳುವ ಲಕ್ಷಣವು ತೋರತೊಡಗಿತು. ಜಯಚಂದ್ರನೂ ಏವ್ರಲಾದೇವಿಯೂ ಮಗಳ ಈ ಹುಚ್ಚಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತಪ್ತರಾದರು. ತನ್ನ ಮಗಳ ಬುದ್ಧಿ ಭಮಣವಾಗಿರುವೆಂದೂ, ನಾಳಿನ ದಿವಸ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವನೆಂದೂ ಜಯಚಂದ್ರನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಯಂವರವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೀತರ ಸ್ವಯಂವರವು?

೧೧ ದೈವಲೀಲೆ!

ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ವೃದ್ಧಿರಾಜನ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನೆಲ್ಲ ಭಗ್ನ ಮನೋರಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಜಯಚಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿತ್ತು. ಸುವಿಚಾರಿಯಾದ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಿಂದ ಇಂದು ಇಂತಹ ಮೂರ್ಖತನದ ಕೃತಿಯು ಏಕೆ ಘಟಿಸಿತೆಂಬದರ ಮರ್ಮವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ರಾಜಪುತ್ರರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಂಗಾಣದಂ ತಾಗಿ, ಅವಳು ವೃದ್ಧಿರಾಜನ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದಳೆಂದು ಬಗೆದು, ಅವನು ಆ ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಬಡಿಸಿದನು. ಮರುವಿವಸ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತದ್ದರಿಂದ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಿದಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಜಯಚಂದ್ರನೂ ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ವಿಫಲಾದೇವಿಯೂ ತಮ್ಮ ವಾತ್ಸಲ್ಯವ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವರಿದ್ದರು. ಅವಳು ಸದಗುಣಿಯೂ, ಸುವಿಚಾರಿಯೂ ಎಂಬದನ್ನು ಅವರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತವರಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ ದಿವಸ ಅವಳಿಂದ ಇಂತಹ ಅನುಚಿತ ಘಟಿಸಿದ ಕಾರಣವು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಸರ್ವದೂ ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿದ್ದರು. ತನಗನು ರೂಪನಾದ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಳೆಂದು ಹಾಳೈಸಿದ್ದ ಅವಳ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಹೇಗಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳುವದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ. ಮಗಳ ಮನಸ್ಕಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ನಾಳಿನ ದಿವಸವಾದರೂ ಯೋಗ್ಯವರನನ್ನು ವರಿಸುವವಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆ ದೊಸತಿಗಳು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡೋದ್ಯಾನದೊಳಗಿನ ಕ್ರೀಡಾಸರೋವರದಲ್ಲಿ ನೌಕಾಕ್ರೀಡನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ದೇವತೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದನೆಂಬ ಸಂಭವದಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಸುಕೃತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಜಲಾ

ಮುಗಿಸಿ ಅವಳು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದು ಬಕುಲವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಳು.

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ಇಂದು ಹೀಗೆಕೆ ಮಾಡಿದೆಯವ್ವಾ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಸ್ಥವಿಲ್ಲೇನು? ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕುವದು ಜಾಣತನವೇ? ನಾಳೆಯಾವರೂ ನೀನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ವರಿಸುವೆಯೆಂದು ಹಾರೈಸಿರುವೆನು.”

“ಅಮ್ಮಾ, ಇವೇನು ಮಾತನಾಡುವಿರಿ? ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟರಿಂದು ಮನದಲ್ಲೆ ಭಾಸಿಸಿ ಅನರ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿರುವೆನು. ಆರ್ಯಕನ್ಯೆಯರು ಇಬ್ಬರನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ವರಿಸುವುದೆಂಬೆ? ನಾನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಠತೆಗಾಗಿಯಾಗಲಿ ಆ ಸುವರ್ಣ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ; ಜಾಣತನದಿಂದ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ವರಿಸಿರುವೆನು.”

“ಏನು? ನೀನು ಆ ನೀಚ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು, ನನ್ನ-ಅಸ್ಥಿವೈರಿಯನ್ನು,-ಕುಲಕಲಂಕನನ್ನು-ವರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವೆಯಾ?.....”

ಹೀಗೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ಕೋಠಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು, ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಶಾಂತವೃತ್ತಿಯಿಂದ: —

“ನಾನವರನ್ನು ಈ ನನಾ ಎಂಪೋ ವರಿಸಿಲ್ಲೆನು; ಇಂದು ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅನರು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅನರ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ನನ್ನ ಮನೋಗತನನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ವಡಿಸಿದೆನು. ತಂದೆಯವರೆ, ನೀವು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇಷಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷುದ್ರ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ವಡಿಸಿದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ?”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಯಚಂದ್ರನ ತಲೆಯೇ ತಿರುಗಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕಡಿದು ಚೆಲ್ಲುವನೋ, ಹೊಡೆದು ಕೊಲ್ಲುವನೋ, ಎಂಬಂತೆ ಉಗ್ರನಾಗಿ ತೋರತೊಡಗಿದನು. ಮಗಳ ನಿಷಯಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೇಮಳಭಾವವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕ್ರೋಧವು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ನೇತ್ರಗಳು ಕಿಡಿಯನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದ್ದವು.

“ನೀನು ನನ್ನ ಕುಸರಿಯೆ? ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯೆ? ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಕೋಟಿಯೊಳಗಿನವಳಾದರೂ ಅಹುದೆ? ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ; ನೀನು ನನ್ನ ಕುಸರಿಯಲ್ಲ! ನೀನು ನನ್ನ ಅಂತಃಕರಣಮೂರ್ತಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯಲ್ಲ! ನೀನು ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯನರ್ಗದೊಳಗಿನವಳೆಂದೆ ಪಿಶಾಚಿಯಿರುವೆ! ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಿಯಿರುವೆ! ನನ್ನ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೀರಿ, ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಡಿಹಿಪ್ಪೆ ಮಾಡುವ ಡಾಕಿನಿಯಿರುವೆ! ಅಂತೆಯೇ ನೀನು ಆಜನ್ಮಶತ್ರುವಾದ ಆ ಕುಬ್ಜಾಗಾರ ಪೃಥ್ವಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದೆ! ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಭಸ್ಮಸ್ಥಾತ್ ಮಾಡಿದೆ

ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಯೋಗ್ಯನಾದವನನ್ನು ವರಿಸಿ, ಆನಂದವಡಿಸುವಳೆಂದು ನಂಬಿದ ನನ್ನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ! ನೀಚಳೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಹರಿದು ಚಲ್ಲಲಾ! ಕೊಯ್ಲು ಹಾಕಲಾ! ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಅಯ್ಯೋ! ಏನು ಮಾಡಲಿ!

ಸಂತಾಪದಿಂದ ಉರಿದುರಿದು ಜಯಚಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ನಡುಗಿದಳು: ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಹಾರಿದಳು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮಾತ್ರ ಅಂಜದೆ, ಅಳುಕದೆ, ತಬ್ಬಿನ್ನಳಾಗಿ, ತಂದೆಯ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಮುಖವನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯದವಳಿದ್ದಳು; ನಿರಸರಾಧಿಯಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲದ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಆ ವೀರ ಕುವರಿಯು ಅಂಜುವಳೆಕೆ?

“ಶಾಂತರಾಗಿರಿ; ಶಾಂತರಾಗಿರಿ. ಅಪ್ರಭುದ್ದಳೂ, ಅಜ್ಞಳೂ ಆದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ರೋಷಗೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ? ಅವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ ನಾಳಿನ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯನಾದ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ವರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದು ಸಂತಪ್ತನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ಕುವರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ:—

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ಹೀಗೆ ಚಂಡಿತನ ಮಾಡಬಾರದವ್ವಾ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಗಳಿದ್ದು, ತಿಳಿದವಳಿರುವೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ಹಡೆನವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು ಪುತ್ರಧರ್ಮವೆನಿಸುವದೆ? ನಾಳಿನ ದಿನ ನೀನು ಒಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ವರಿಸು. ಹುಚ್ಚತನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರತಿನೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನೇ ವರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿಯುವದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಲಾರದು.”

“ಅಮ್ಮಾ, ನೀವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ಯಾರನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನೋ ಅವರ ಪ್ರತಿನೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿರುವೆನು” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—
 “ಅಪ್ಪಾ, ನೀವು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧಗೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿರುವಿರಿ. ನೀವು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಬೇರೆಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಚಹ್ಚಾಣ ಕೇಸರಿಯು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಾಗ ಆಸ್ಯ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಆಸ್ತದ ವೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು?”

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನೀನು ನನ್ನ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ವೈರಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದೆಯಾ?”

“ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವರಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿರುವದು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ವರಿಸುವದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆ ಭಾವಗಳ ನಾಶವಾಗಿ, ಆ ಮಹಾಸುಗ್ರಾಹಕ ಚಿರನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವಿರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ತಂದೆಯವರೆ, ನೀವು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸದೆ,

ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿರಿ. ನೀವು ಅವರೊಡನೆ ದೀರ್ಘದ್ವೇಷ ಮಾಡಿದರೆ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಫಲವೇನುಂಟು?”

“ಸಂಯುಕ್ತೆ! ನೀಚಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಪಿಶಾಚಿಯೆ! ನೀನು ನನಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುವೆಯಾ? ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಆ ನೀಚ ಪೃಥ್ವಿವಿಗೆ ಕೊಡಲೊಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಾಳಿನ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ವರಸಲೊಪ್ಪುವೆಯೋ? ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯದ ಕೊನೆಯ ದಿನವು ಇಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊ! ಸಾರಾಸುರ ಸಿಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ಥವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಿಳಿಸಿಬಿಡು!”

“ಅಪ್ಪಾ, ಇದೊಳ್ಳೆಯ ದುರಾಗ್ರಹವು ಬಿಡಿರಿ. ಹೀಗೆ ಚಂಡಿತನವನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿದ್ದರೆ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇಕೆ ಮಂಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು? ಮೃತ್ಯುವೊಡಗಿದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂತರವಾಗಲಾರದು.”

ಜಯಚಂದ್ರನು ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಾದನು. ಅವಳನ್ನು ಕಡಿದು ಚಿಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಹಿರಿದನು. ಆಗ ಚಿತ್ರರೇಪಿಯೂ, ವಿಪುಲಾದೇವಿಯೂ ಅಡ್ಡಬಂದು, ಅವನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡರು. ಆಗ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಹುಡುಗೆಯು ಅಜ್ಞತನದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳೆಂದು ಇಂತಹ ಅಸ್ಥೋರವಾದ ಶಾಸನವನ್ನು ವಿಧಿಸಲು ಮೃತ್ಯುರಾಗಬೇಕೆ?”

“ಮಹಾರಾಜರೆ, ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ; ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಶಾಂತರಾಗಿರಿ.” ಎಂದು ಚಿತ್ರರೇಪಿಯು ನುಡಿಯಲು, ಜಯಚಂದ್ರನು ಕಠೋರವಾಣಿಯಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಸಂಯುಕ್ತೆ! ನೀನು ಜೀವಿಸಿರಬೇಕಾಗಿರಲಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಕೂಡದು. ಹೇಳು, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ವಿಸಾರ ಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸು.” ಈಗ ವಾಗ್ರತ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬಲವಾಸ ನೋವಾಯಿತು. ಕಂಠವು ಸದ್ದದಿತನಾಯಿತು. ಧೀರೋದಾತ್ತನಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ನೈರಸ್ಯವನ್ನು ಬಳೆಯಿತೊಡಗುವನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ನೈರಸ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮಕ ಸ್ವರದಿಂದ:—

“ತಂದೆಯವರೆ, ನೀವು ಬೇಕಾದವು ಹೇಳಿರಿ; ಬೇಕಾದಂತಹ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿರಿ; ನನ್ನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಬೆರೆಯಾಗಲಾರದು. ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟರೇ ನನ್ನ ಹೃದಯ ವೇನತೆಗೆಸೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ನೀವು ಸಂತೋಷವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ನಾನು

ಆಮರಣವಾಗಿ ಅವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆಯುವೆನು. ಇದೇ ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವು!”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ದಿಜ್ಜಾಡ ನಾದನು. ಇವಳನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿರಿಸಿದರೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ ತಾನಾಗಿ ಹಾದಿಗೆ ಬರುವಳೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:

“ಏನುಲೇ, ಈ ಉನ್ನತಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಸ್ವೀಹತ್ಯಾಪಾತಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಅಮರಣವಾಗಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿರುವವನೇ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಣುವದು. ಹಡೆದವರ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಇವಳು ನನ್ನ ಕಡು ಹಗೆಯನ್ನು ವಂಸಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಲವಾದ ಗಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದಳು: ಜನರಲ್ಲಿ ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದಳು. ಇವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಶಾಸನವನ್ನು ವಿಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.”

“ನಾನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವೆನು. ನೀವು ಇವಳನ್ನು ಈಗಲೇ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಡಿರಿ. ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಹೇಗೆ ಜೀವಿ.....” ಎಂದು ವಿಸ್ತುಲಾಹೋವಿಯು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಹುಮಗಿತ್ತ ದುಃಖವು ಹೊರಸೂಸಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿನಾಡಿತು. ಆಗ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮೇರುಗಿರಿಯಂತೆ ಅಚಲವಿರುವದು. ನೀವು ಇಲ್ಲದ್ದೊಂದು ಹೇಳಿ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ತಂದೆಯವರ ರೋಷಕ್ಕೆ ಸಾತ್ರಾರಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಚಹ್ವಾಣ ವಸ್ರಾಟರಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರನ್ನೇ ಪತಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವೆನು.”

“ನೋಡಿದೆಯಾ! ಈ ಕರ್ಕಶಿಯು ನನ್ನ ಹೃದಯ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವಳು! ಸಂಯುಕ್ತೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಲಿ!” ಎಂದು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ಸೇವಕರನ್ನು ಕರೆದು:—“ಇವಳನ್ನು ಇಗಲೆ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಿ!”

ರಾಜಾಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ದೂತರು ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಸರೆಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದರು. ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯು ಸರೆಮನೆಯ ಸೊಂಬತಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು! ದೈವಲೀಲೆಯು ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲವೆ?

೧೨ ಸತಿಯ ಸಂದೇಶ.

ಮಹಾತ್ಮರ ಮನಸ್ಸು ಮಹತ್ತರವಾದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವಕ್ಕೆ ಅವರು ಎಂದೂ ಸಿದ್ಧಿರುವದಿಲ್ಲ. ಪರಕೀಯರಿಂದ ಅಲ್ಲವಾದ ಅಪರಾಧಗಳು ಘಟಿಸಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸುವರು.

ಸುತ್ತಲಿ. ಪರಮಬ್ರಹ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಬಳಿಯ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂಟಾದರೂ ಹಿಡಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅನರ ಮನಸ್ಸು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯವರ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ಇದೇ ಬಗೆಯ ಸ್ವಭಾವದವನಿದ್ದನು. ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜನಾದ ಜಯಚಂದ್ರನು ಕಪ್ಪು-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನು ಸುಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು, ಇದಲ್ಲದೆ, ರಾಜಸಾಯ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು ಸಾರ್ವಭೌಮನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಾಕಸ ನಡೆಯಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ರೋಷಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣು ತನ್ನ ಮೃದುನನಾದ ಸಮರಸಿಂಹನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಜಯಚಂದ್ರನು ದ್ವಾರಪಾಲಕರಂತೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಡೆ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಾನಧನನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದ್ವಿತೀಯ ರಣೋತ್ಸಾಹಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕ್ಷುಪ್ರವಾದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ರತಾಜನರ ನೆತ್ತರವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಚೆಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಪ್ರಜಾವತ್ಸಲನು; ಸರ್ವಭೂತಹಿತರತನು; ಈಶ್ವರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೂ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಿರಬೇಕೆಂಬ ಮನೀಷೆಯುಳ್ಳವನು. ಅಂತೆಯೇ ಅವನು ಜಯಚಂದ್ರನ ದುಷ್ಟತನಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಹಿಸಿದ್ದನು. ಅತಿಶಯವಾದ ಸಹನೆಯಿಲ್ಲದೆಯಾದರೂ ಪ್ರಸಂಗವರಾತ್ ಹಾನಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆ? 'ಶತಂ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯಂ' ಎಂಬ ತತ್ವದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಸಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಮನ್ನಾದಾಕುವು ಕನೋಂದಿಂದ ಬಂದು ಸಂಯುಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಧ್ಯಿರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವನು ತನ್ನನ್ನೇ ನಚ್ಚಿರುವದನ್ನೂ, ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕುವಕೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಅವನು ಪರಮಾನಂದವುಳ್ಳವನಾದನು. ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯು ಅವಳ ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಯು ನಿಜವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಈಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಸಂಯುಕ್ತಿಯ ಸಮಗಣಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಲುಬ್ಧನಾಗಿ, ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಂಡೆನೋ, ಅವಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಭಾವೀ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಸೌಖ್ಯಮಯ ಮಾಡುವೆನೋ ಎಂದು ಆತುರಗೊಂಡನು. ಸಂಯುಕ್ತಿಯ ಸಹವಾಸದ ಸುವರ್ಣ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಬೇಗನೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹಗಲಿರುಳೂ ಸ್ಮರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಜಯಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ದ್ವೇಷಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಂಯುಕ್ತಿಯ ತನ್ನನ್ನು ವರಿಸಿದಳೆಂದರೆ ಆ ದ್ವೇಷವು ನಾಶವಾಗಿ ಸ್ನೇಹವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವದೆಂದು ಅವನು ಮನದಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಮಂಡಿಗೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನತೊಡಗಿದ್ದನು. ಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡದ ಗೋದಿಯ ಮಂಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ತಿಂದರೂ ಯಾರು ಬೇಡೆನ್ನಬೇಕು ತಾನೊಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ದೈವಪೊಂದು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆಂಬವನ್ನು ನೊದಲೆ

ಯಾರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದವರಂತೆ? ಮುಂಚಿತನಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯವು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಭಾವಿ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆಯಾ ಸಮ್ರಾಟ ಸೂರ್ಯನ ತೆಜೋಮಯ ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಮೆಶವು ಯಾರತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ದೈವಗತಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲವೆ?

ಆಯಾ ಸಮ್ರಾಟನಾದ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ರಜನಮಂದಿರದಲ್ಲ ಹಂಪತೂಲಿಕಾ ತಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದ್ದನು. ದಂಕೂಸಿಯರು ತನ್ನೂ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಆನಂದವಾಗ ಬೆಕೆಂದು ಬಾಳದ ಬೆಂಕಿನ ಬಿಸಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಪನ್ನಿಂರಟ್ಟಿ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹಾಕತೊಡಗಿದ್ದರು. ಎನುಂಟ ಸಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧ ತೈಲದ ದೀಪ ಗಳು ಸಿಚ್ಚುವಾಗಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿದ್ದವು. ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿಲಾಂಶವಾದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡ್ಡಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಅವನ ಮುಖಚರ್ಯೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರವಂತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಹೊರತು ಅನ್ಯ ವಿಷಯವೇ ಇಡ್ಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು; ತಾನು ತಿಳಿದ ಮೇರೆಗೆ ಅವಳು ಮನ್ನಾನೊಡನೆ ಹೊರಟು ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಒಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ನತೊಡಗಿದ್ದನು. ಜಯಚಂದ್ರನು ತನ್ನೊಡನೆ ದಿಂಘವ್ವಿಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದ ರಿಂದ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾವನೊಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟರೆ, ತನ್ನ ಮನೋರಥವು ಮಣ್ಣುಗೂಡುವ ದೆಂದು ಅವನು ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದನು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಹೇಳಿದ ಮೇರೆಗೆ ಅವಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಪುಸ್ಕವಾಗಿರಲಿ ಇಂಥದ ಕೃತಿಯು ಘಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ಆಸ್ತದವಾಗ ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಪರಕ್ಷಣವಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಚಂಚಲವಾಗಿತ್ತು; ಆತ್ಮಂತ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳ ಲಹರಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಅಯುಕ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಅವನು ಬಗೆದನು. ತಾನು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದ್ದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಾರೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಕೆಂದೂ, ಜಯಚಂದ್ರನು ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು. ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಗಾಗಿ ಕನೋಜಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಲಾವಣ್ಯಮಯಿಯಾದ ತನ್ನ ಹೃದಯದೇವತೆಯ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇದುವರೆಗೆ ಎರವಾಗಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ಅವನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಬಡತೊಡಗಿದನು.

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವಳಲ್ಲವೆ? ಜಯ ಚಂದ್ರನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನ್ನಣೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದ ಲಲ್ಲವೆ? ಅವಳು ಯೋಗ್ಯನಾದ ವರನನ್ನು ವರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಏವುಲಾದೇವಿಗೂ ಜಯ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಆನಂದವಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ಬೇಗನೆ ಸದ್ಗುಣನಿಧಿಯಾದ

ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಸಂಯೋಗವಾಗಿ ವ್ಯತಿತ್ವ ಪುನಾಗುವನಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ವೃದ್ಧಿರಾಜನು ಭ್ರಾಮಕವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಅನಂದಬದತೊಡಗಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚರಣಾಚಾರ್ಯನು:

“ಜೀಯಾ, ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೇವೆಯೆಂದು ಕನೋಜದಿಂದ ಬಂದಿರುವರು.”

ಚರಣ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಕೆ ವೃದ್ಧಿರಾಜನು ಚಿಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು:—

“ಏನು? ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಬಂದಿರುವಳೆ?”

“ಹೌದು; ಮಹಾರಾಜರೆ, ಬಂದಿರುವನು.”

“ಅವಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ”

ವೃದ್ಧಿರಾಜನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಮೂತನು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದನು. ಆಗ ವೃದ್ಧಿರಾಜನು ಆತುರತೆಯಿಂದ: —

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಕನೋಜದಿಂದ ಬಂದೆಯಾ? ಬಾ, ಕುಳಿತುಕೊ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ ಹೇಳಿ:— ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿಯು ಸುಖರೂಪವಾಗಿರುವಳೆ? ಸ್ವಯಂವರವು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸಾಗಿತೆ?”

“ಮಹಾರಾಜರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಅನರ್ಥವಾಗತೊಡಗಿರುವದು.”

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಇವೇನು ಹೇಳುವೆ? ಯಾಕೆ ಅಂತಹ ಸಂಗತಿಯೇನು ಘಟಿಸಿರುವದು?” ಎಂದು ವೃದ್ಧಿರಾಜನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಶೋಕಸಂವಿಗ್ನ ಮನಸ್ಸುಳಾಗಿ: —

“ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತವೆಂಬುದೆಂಬುದೂ ಹಾಕಿದ್ದೆಂದ, ಜಯಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜರು ಅವರ ಮೇಲೆ ಏತನೊಂಡುಅವರನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುವರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ವರಿಸಲೊಪ್ಪಿದರೆ ಬಂಧನನೋಚನೆಮಾಡುವೆವೆಂದೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಸುರಣವಾಗಿ ಸೆರೆಮನೆಯ ಸಂಗಡತಿಯಾಗಿರಬೇಕಾಗುವದೆಂದೂ ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವರು.”

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳು ವೃದ್ಧಿರಾಜನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಲೌಕಿಕ ಚುಚ್ಚಿತೊಡಗಿದ್ದವು. ಅವನು ಈ ದುಷ್ಟವಾತೆಯಿಂದ ಕಡುಹುಡುಕಿನಾದನು. ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನೋರಾಜ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದೆಂದು ಅವನು ಈಗ ತಿಳಿದನು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ತನ್ನವಾಗುವಳೆಂದು ಸ್ಥಾನದ ಗಿರಿಯ ಅತ್ಯುಚ್ಚವಾದ ತಿಖರವನ್ನೇರಿದ್ದ ಅವನು ಪ್ರಬಲವಾದ ವಾತಾವತಿಯಿಂದ ದುಃಖಗರ್ತದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೊಳಲಾಡತೊಡಗಿದನು. ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಅವನ ಕೋಮಲನಾದ ಮನೋವನವು ಕಮರತೊಡಗಿತು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಲಗದಳೆಂದು ಅವನು ದೀರ್ಘನಿಶ್ವಾಸ ಬಿಟ್ಟನು.

“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ನಾನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಆಶಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುವೆಯಾ?” ಎಂದು ಅತಿವಿವೇಕಿಯಿಂದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕೊಡಲು —

“ಮಹಾರಾಜರೆ, ನೀವು ಹೀಗೆಕೆ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ತಳೆಯುವಿರಿ? ಸಂಯುಕ್ತಾ ದೇವಿಯವರು ಆಜೀವವಾಗಿ ನಿಮ್ಮವರೇ ಇರುವರು. ಜೀವಹೋಗುವ ವರಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಧೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಬಿಡಲಾರರು; ನೀಲಚ್ಯುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರರು.”

“ಜಯಚಂದ್ರರು ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಪುತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ ರಾಗಬಹುದೇನು?”

“ಆ ಮಾತು ಎಂದೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ ದ್ವೇಷ ತಾಳಿರುವರು.”

“ನಾನು ಇಂತಹ ಅಸರಾಧವನ್ನೇನು ಮಾಡಿದ್ದೇನಾದೀತು?” ಎಂದು ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನು ನುಡಿದು, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು:—“ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸಂಯು ಕ್ತೆಯ ನಿಶ್ಚಯದ ಉಪಯೋಗವೇನು?”

“ಯಾಕೆ? ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮೆಯನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತ ಮಾಡ ಲಾರಿರೇನು?”

“ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಜಯಚಂದ್ರರ ವೈರಾಗ್ನಿಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ವಲಿ ಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ? ಅದರ ಪರ್ಯವಸಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ? ಚಿತ್ರರೇಖೆ, ಕ್ಷುದ್ರ ವ್ರಾಮೋಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ಹೊತ್ತುತ್ತಿರುವ ಗೃಹಕಲಹಾಗ್ನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಎರಚಲಾರೆ. ಪ್ರಜಾರಕ್ತದಿಂದ ದೂಷಿತವಾದ ಸುಷೋಷಭೋಗಗನ್ನು ಉಣ್ಣಲಾರೆ.”

ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕ ಸ್ಮರದಿಂದ ಉಸಿರುಗರಿಯುತ್ತ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಹೀಗೆ ಮಾತ ನಾಡಿಡ್ಡನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಬೆರಗಾದಳು. ಶೂರನೂ, ಗಂಭೀರನೂ ಆದ ಅವನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಬಂಧಮುಕ್ತನಾಡಿ, ಅವಳಷ್ಟಿರುವವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವೆ ನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವ್ಯಥೆಗೊಂಡಳು. ನಂಬಿ ನೆಚ್ಚಿಡ್ಡ ಅಬಲೆಯ ಗೋಣು ಮುರಿಯುವದಕ್ಕೆ ಅವನು ಸಿದ್ಧನಾದನೆಂದು ಅವಳು ತ್ವೇಷಗೊಂಡಳು.

“ಮಹಾರಾಜರೆ, ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ರಾಜ್ಯಶಕಟವನ್ನು ನಡೆಯಿಸ ತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ರಕ್ತಪಾತಕ್ಕೆ ಅಂಜಿದರೆ ನಡೆಯುವದೆ? ರಕ್ತಪಾತ, ಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಅಂಜುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ರೊಟ್ಟಿಯು ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳು ವದು ಕಠಿಣವಾದೀತು. ಇಂದು ರಾಜರಿಡ್ಡವರು ಈ ಗುಣದಿಂದ ನಾಳೆ ಪದಭ್ರಷ್ಟ ರಾಗಬಹುದು. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವೈರಾಗ್ಯವಿದ್ದರೆ ಜೀವಿಸಿರುವದು ಕಠಿಣ ವಾದೀತು. ಇಂತಹ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಪ್ರಜಾಜನರಿಗೆ ಸುಖಸ್ವಾತಂ- ತ್ರ್ಯಗಳು ಲಭಿಸಬಹುದೆ? ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಡ್ಡು ಈಶಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಗುಣವು ತೋಭಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ನಿರಸರಾಧಿಯಾದ ಅಬಲೆಯು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಜೀವ ಬಿಡುವದನ್ನು ನೀವು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವಿರೇನು?”

ನಿರಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖಕೊಡುವವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸದಿದ್ದರೆ, ಸಜ್ಜನರು ಬಾಳುವುದು ದುಸ್ವರವಾದೀತು. ಪ್ರಜಾಸೌಖ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜನು ಯತ್ನಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದುಃಖವಿರುವದೋ, ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಜನರಿಗೆ ಸಾತ್ಯಂತ್ರೈವಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪ್ರಜಾಹಿಂಸೆಯಾಗುವದೋ ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯವ ರಾಜನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಶಾಸನವನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು ಸಾರ್ವಭೌಮ ರಾಜರಾದ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತು, ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪತಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವೆನಿಸುವದೆ? ಮಹಾರಾಜರೆ, ರಾಜನೀತಿ ನಿಪುಣರಾದ ನಿಮಗೆ ಅಬಲೆಯಾದ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಹೇಳಲಿ? ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರು ಜೀವಿಸಿರುವರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಘನತರವಾದ ದುಃಖವೊದಗುವದೆಂದು ಅವರು ಕಾರಾಗೃಹವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು.”

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಮಾತುಗಳು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು. ಅವನು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ತಟಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆಗ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು: —

“ಮಹಾರಾಜರೇ, ಇಗೊಳ್ಳಿರಿ: ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನಷ್ಟು ನೋಡಿರಿ. ಪತಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಇದೇ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮಾಡುವಿರೋ? ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂಧವಿವೋಚನೆಯ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಸೌಖ್ಯಪಡೆಯುವಿರೋ?”

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಪ್ರಿಯಪತಿಯ ಸಂದೇಶವೇನಿರುವದೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದತೊಡಗಿದನು:—

ಪ್ರಿಯಪತಿ!

ತಮ್ಮ ಚರಣ ದರುಶನವು ನನಗೆ ಇದು ವರೆಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ; ಈ ಹಿತಭಾಗಿನಿಯ ಮುಖವನ್ನಾದರೂ ನಿನ್ನ ನೋಡಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವಾದ ಸ್ನೇಹವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧದ ದೃಶ್ಯವು ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುವದು.

ಪ್ರಿಯಕರಾ! ಎಂತಹ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದರೂ, ದುರ್ಭರವಾದ ಗಂಡಾಂತರಗಳೊಡಗುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಿದ್ದರೂ ನೆಲೆಸಿದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಿತ್ತುವದಾಗದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಣಯವು ಎಂತಹ ಅಜೇಯವೆಂಬದು ಯಾರ ದೃಷ್ಟಿಪಥದಲ್ಲಾದರೂ ಬಾರದಿರದು.

ಪ್ರಾಣನಾಥ! ತಾಯಿಯು ಹಳೆಯಲಿ, ತಂದೆಯು ಬಡಿಯಲಿ, ನೆರೆಹೊರೆ ಇವರು ಚಿಷ್ಟಿಸಲಿ, ಗೆಳತಿಯರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಿ, ಪೌರವರು ನಗಲಿ; ನಾನು ಯಾರ

ಮೂರ್ತಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವನೋ ಅವರನ್ನೇ ವರಿಸುವೆನು. ಅದು ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ನನಗೆ ಅಗಾಧವಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಬೇಗನೆ ಜನನಿದರ್ಶಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರಬಾರದು.

ಹೃದಯ ದೇವತೆಗಳೆ! ತಮ್ಮ ಸೂನಿಗಾಗಿ ಬಾಳಿರುವೆನು; ತಮ್ಮ ಮೃದುತರವಾದ ಮನಕ್ಕೆ ನೋವಾದೀತೆಂದು ಕಾರಾಗೃಹದೊಳಿರುವೆನು ಸಹಿಸುತ್ತಲಿರುವೆನು. ತಮ್ಮ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಈ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಡೆ ಸೃಗೀಯವಾದ ಆನಂದವಾಗುತ್ತಲಿರುವೆನು.

ಜೀವನವರ್ಸ್ಯರೆ! ತಮ್ಮ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಡುವ ಭಾಗ್ಯದ ದಿವಸಗಳು ಬಹು ಸುರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನೋಮನ ನಾಕ್ಷಿಯಾಗ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಕೃತ ನಿರಾಸೆಯಿಂದ ದೈವಾಘಾತಕ್ಕೆ ಬಳಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ತಾವೇ ಪತಿಗಾಗಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಹೊರತು ಅಬಲೆಯಾದ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾದಲಿವೆನು?

ಪರಮಾತ್ಮನ ಆನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಮಣ್ಣು ಚಿನ್ನವಾಗಬಹುದು; ವಿಷವು ಅಮೃತವಾಗಬಹುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವೆ ಕೊನೆಯ ದುಃಖವಸ್ತು! ಇವೆ ಕಡೆಯ ಸಂದೇಶವು!

ತಮ್ಮ ಚರಣವಾಸಿ,
ಸಂಯುಕ್ತೆ.

ಪೃಥ್ವಿರಾಜನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನೊಮ್ಮೆ ತುಂಬಿಸಿದನು; ಎಲೆಗೆ ಅಸ್ತಿ ಕೊಂಡನು! ಆನಂದ-ಮಂಜುಗಳ ಸಮರಸ ಭಾವದಿಂದ ವರವರನಾದನು!

೧೩. ಕೃತಘ್ನತೆ.

ಸ್ವಾನೇಶ್ವರನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಪಜಯ ಹೊಂದಿ ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ರಶಾಬುಧ್ವಜನ ಘೋರಿಯು ಮುಖಭಂಗಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಗಿರ್ಮುನೀ ಮಹಮೂದನು ಹದಿನೆಂಟು ಸಾಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಹಿಂದು ಸ್ವಾನವೆಲ್ಲ ಕಡೆತನಕ ವಿಜಯರಾಲಿಯಾಗಿವೆ, ತಾನು ಪೃಥ್ವಿರಾಜನಿಂದ ಎರಡು ಸಾಲೆ ಪರಾಭೂತನಾದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಗಿರ್ಮುನೀ ಮಹಮೂದನ ಸೈನಿಕರು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದರಂದೂ, ತನ್ನ ಸೈನಿಕರು ಜೀವ ಗಳ್ಳರಾಗಿ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇ ತನ್ನನ್ನು ಪರಾಜಯ ಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿರುವರೆಂದೂ ಅವನು ಗೃಹಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿವ ಹೊರತು ಹಿಂದೂನಾ,ನವಲ್ಲ ಇಯಸಂಪಾದನೆಯು ದೊರೆಯದೆಂದು

ಅವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸರದಾರ ಸೇನಾಪತಿಗಳಿಗೂ ಅಪಮಾನಕಾರಕವಾದ ದಂಡನೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು. ಕೆಲವರ ಬಾಯಿಗೆ ತೋಬರಿ ಕಟ್ಟಿ ಗಿರುಣೀ ರಾಜಧಾನಿಯ ತುಂಬ ಮೆರೆಯಿಸಿದನು; ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರೆ ದೇಹಾಂತ ಶಾಸನವು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುವದೆಂದು ಎಲ್ಲ ಸೇನಾನಾಯಕರಿಗೂ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ನೆನೆದು ತನಗೆ ಜೀವದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನೂ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಮರೆತಿದ್ದನು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ, ಅವನ ಜೀವನನ್ನು ಹೀರಿದ ಹೊರತು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತಿಲ್ಲವೆಂದು ಘೋರಿಯು ಅನ್ನತೊಡಗಿದ್ದನು. ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನೂ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನೂ ಅವನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹ ದಲ್ಲಿರಿಸುವದಾಗಲಿ, ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸುವದಾಗಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರದೆ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬದ್ಧನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವರಿಂದ ಉಭಯತರಿಗೂ ಸುಖಕರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂಧನಮೋಚನೆ ಮಾಡಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಈಗಾಗಲೆ ಮರೆತಿದ್ದನು. ಈ ಬಾರಿ ಯುಗ್ಧ ಸೌರಣ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಯೋಗಚೇಕೆಂದು ಅವನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಒಮ್ಮೆಯಲ್ಲವೆಂದರೆ ಎರಡಾವೃತ್ತಿ ಅಪಜಯವೊದಗಿದ್ದರಿಂದ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಅಂಜತೊಡಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಏತದ್ವೇಷಿಯ ಅರಸರ ಸಹಾಯವು ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸಿತು. ತನಗೆ ಯಾರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವನು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೂ ವೈಮನಸ್ಸು ಇರುವದರಿಂದ ಜಯಚಂದ್ರನಿಂದ ನೆರವು ದೊರೆತರೆ ದಂಡಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಒಳಿತಾಗುವದೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಒಮ್ಮೆ ಚಿಹ್ನಾಣ ಸಮ್ರಾಟನ ಮದವನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರಭಸದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿದ್ದನು.

ಭಾರತವು ಅಂತಃಕಲಹದ ತವರುಮನೆಯೆಂಬದನ್ನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ನೊದಲಿನಿಂದ ಅರಿತವನಾಗಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ಜಾತಿ, ಅನೇಕ ಧರ್ಮ, ಅನೇಕ ಪಂಗಡ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒದಕು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದನು. ರಾಜ್ಯದಾಶೆಯಿಂದಲೂ ಅಧಿಕಾರದ ಲಾಲಸೆಯಿಂದಲೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಲೋಭದಿಂದಲೂ ಹಿಂದುಗಳು ವಶರಾಗುವರೆಂದೂ, ಅವರಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗದಿರಲಾರದೆಂದೂ ಅವನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪರವಶತೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದತ್ತ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳೂ, ಗೃಹಭೇದಿಗಳೂ, ದೇಶವಿಘಾತಕರೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮವಿಹೀನರೂ ಆದವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವವು. ಇಂತಹ ದೇಶವಿಘಾತಕರೇ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿ, ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಅಸ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಂತಹ ಜನರಿಂದಲೇ ಅಭಿನವ ಭಾರತವು ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು. ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವೇ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರಬಹುದೇನು? ಗಿರ್ಮುನೀ ಮಹಮೂದನು ಹದಿನೇಳು ಸಾರೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿ ಹೇರಳವಾದ ಹಣವನ್ನು ಸಾವಿರಗಟ್ಟಿ ಒಂಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇಡೀ ಭಾರತವು ಒಂದಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಬಾರದೇಕೆ? ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಸತ್ತಶಾಲಿಗಳು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಮುಂದಾಗಿ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿದರೂ ಉಳಿದವರು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದು ಯಾವ ಗುಣದ ದ್ರೋಹತಕವೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರೇ ನಿರ್ಧರಿಸಲಿ. ಅನೇಕ ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪರಾನುಕೂಲ ಸ್ವಕೀಯ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಗುಣಗಳಿರುವದನ್ನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಮನಗಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಂತಹ ಸಂಗ್ರಾಮ ಕೌಸರಿಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದು ಅವನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಖುರಾಸನಖಾನನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ರಾಜನಿಷ್ಠನೂ ಸದ ಸದ್ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯವನೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಿಸ್ಪೃಹತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸುಲತಾನನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನು ಒಬ್ಬನೆ ಇದ್ದಾಗ ತೆಗೆಯುವದು ಒಳಿತೆಂದು ಖಾನನಿಗೆ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಅರನುನೆಗೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಖುರಾಸನಖಾನನು ಬಂದದ್ದು ನೋಡಿ ಅವನು:—

“ವಜೀರ, ಬನ್ನಿರಿ,” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವನನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು:—“ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿರೋ? ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸವಿದೆಯೋ?”

“ತನ್ನೊಡನೆ ನರಡು ಆಸ್ತಾಲೋಚನೆಯ ಮಾತುಗಳಾಡುವದಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಂದೆನು.” ಎಂದು ತಡವರಿಸುತ್ತ ಖುರಾಸನಖಾನನು ಹೇಳಿದನು.

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಒಳ್ಳೆಯ ವರ್ಚಸ್ವಿಯೂ ನಿಷ್ಕರ ಸ್ವಭಾವದವನೂ ಇದ್ದನು. ಅವನಿದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಖುರಾಸನಖಾನನು ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸರಳವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ

ಮಾಡಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಪ್ತಾಲೋಚನೆಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಋರಾಸನಖಾನನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಆತುರದಿಂದ:—

“ವಜೀರ, ಏನಿದು!”

“ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸೇನಾಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿರುವಿರಿ. ಖಾವಿಂದ, ನಾವಾಗಿ ಮೊದಲು ಕಾಲು ಕೆದರಿದರೆ ಅನ್ಯಾಯ ವೆನಿಸುವದು. ಮೊದಲು ವಚನಬದ್ಧರಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುರಿಯುವ ದೆಂದರೆ ರಾಜಧರ್ಮದ ಭಲನೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವದು. ಈ ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯಗಳ ವಿಚಾರವು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ವೀರಾಗ್ರಣಿಯಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಜಯಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ದುರಾಪಾಸ್ತವಿರುವದು. ನಾವು ಎಷ್ಟು ರೀತಿಯಿಂದ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆಮಾಡಿದರೂ, ಎತ್ತಿಹೋದವೆರಾಗುವೆವಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಜಯಸಂಪಾದನೆಯಾಗುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಿರುವದು. ಭೀಮದೇವ ಜಯಚಂದ್ರ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ ಸಮರಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿರುವದು. ಜಯಚಂದ್ರನಾಗಲಿ, ಭೀಮದೇವನಾಗಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನೆರವಿಗೆ ಕರೆಯುವದು ನಿಶ್ಚಯವು. ಆಗ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವದರಿಂದ ಲಾಭವುಂಟಲ್ಲದೆ, ನಾವೇ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ಸರ್ವನಾಶವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗದಿರಲಾರದು. ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನದೇನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಹಿಂದು ರಾಜರಿಂದ ಸಹಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯಾದ ಹೊರತು ಸ್ವತಂತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋಗಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ವಿನಂತಿಯಿದೆ.”

ಋರಾಸನಖಾನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳುವದಿದ್ದರೂ, ಆ ಮಾತು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಅವನು ಎಷ್ಟು ನಿಸ್ಪೃಹ ವೃತ್ತಿಯವನಿದ್ದರೂ, ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷುದ್ರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಸದ್ಗುಣಿಗಳ ಗುಣಪ್ರಭಾವವು ನಷ್ಟವಾಗುವದೆಂದು ಇದರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡುಸಾರೆ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದವನಾದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ವಜೀರನ ಮಾತುಗಳೂ ತೀರ ಅಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

“ವಜೀರ, ಹಿಂದುರಾಜರಿಂದ ಬೇಡಿಕೆಯು ಬೇಗನೆ ಬಂದರೆ ಒಳಿತಾಯಿತು. ಅವರು ತನ್ನನ್ನು ನೆರವಿಗೆ ಕರೆಯದಿದ್ದರೂ ಹೇಡಿಯಂತೆ ನಾನು ತಟಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಮದಾಂಧ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಪರಾಜಯ ಪಡಿಸಿದ ಹೊರತು ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಶಾಂತವಾಗುವಂತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಯುಕ್ತ

ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿರುವೆನು. ಈ ಸಾರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶಿರಚ್ಛೇದ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಈ ಸುಲತಾನೀ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಹೃದಯಚಿತ್ರವು ಹೇಗದೆ ನೋಡಿರಿ! ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಪ್ರಾಣದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ವಿಪರೀತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಘೋರಿಗೆ ಕೃತಘ್ನನೆಂದು ಯಾರು ಅನ್ನಲಾರರು? ದೊಡ್ಡ ಸ್ತನ. ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದಲೂ, ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನ ಗಂಟಲಿಗೆ ಗಾಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ದುರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ರಜಪೂತ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭಾವನೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗ್ರತವಿರುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದಲೇ ಅವರುಕೃತಘ್ನರಾದ ಪರಕೀಯರ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಶಂಪ್ರತಿಶಾತ್ಯಮಾಚರೇತ್’ ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ನಡೆಯುವದು ರಾಜಕಾರಣ ಕುಶಲತೆಯ ಲಕ್ಷಣವಿರುವದು. ಹಾಗೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಹಿಂದುರಾಜರು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಭರತಭೂಮಿಯ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದುನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

೧೪ ಸಂಯುಕ್ತಾಪರಣ.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಕನೋಜ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಶಾಂತತಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಭೀಷಣವಾದ ತಮವು ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಕ್ಷತ್ರ ವೃಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಹ ಇಂಬುಗೊಡದಂತೆ ಆಗಸದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮೋಡವು ಮುಸುಕಿದ್ದರಿಂದ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಭಯಾನಕತೆಯು ಬಂದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನರು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಕಾರಾಗೃಹದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯಾತುರತೆಯಿಂದ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು:—ಇದೇ ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರನ್ನಿರಿಸಿದ ಸೆರೆಮನೆಯು” ಎಂದು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಜನರೆಲ್ಲರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಕಾವಲುಗಾರರು ನಿದ್ರಾವಶರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಜನರು ಕಾವಲುಗಾರರ ಬಾಯಿಗೆ ಚಿಂಡುಹಾಕಿ ಪಿಚ್ಚಂಡಿ ಬಿಗಿದು ಚಲ್ಲಿದರು; ಆ ಮೇಲೆ ಕಾರಾಗೃಹದ ಬೀಗವನ್ನು ಮುರಿದು ಆ ಜನರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಒಳಗೆ ಹೋದರು.

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಇನ್ನೂ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವಳು ಚಿಂತಾಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಒಳಗೆ ಹೋದ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಪಂಜು ಹೊತ್ತಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಭಯಭೀತಳಾಗಿ “ಯಾರವರು!” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ನಾವು ನಿನ್ನ ಅಂತಕರು!” ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಂಯುಕ್ತೆ

... “ನೀನು ಏನು ಮಾಡಿದೆಯೋ?”

“ಹೌದು! ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡುವವರನ್ನಾಗಿ ಜಯಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರುವರು” ಎಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹೇಳಿದಳು.

“ಜಯಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ? ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರನ್ನಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ?”

“ಹೌದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು, ಎರಡನೆಯವನು—“ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರಿಗೆ, ನೀವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ.”

“ಅದೇಕೆ?”

“ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರ ಹಗೆಯಾದ ವೃದ್ಧಿರಾಜನನ್ನು ವರಿಸುವ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹುಚ್ಚರಾದರು. ಈಗಲಾದರೂ ಏನಾಗಿದೆ? ವೃದ್ಧಿವಾಗಿ ಸಾಯುವವರಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ವರಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಬಾರದೆ? ನೀನು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಕೊಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಮಹಾರಾಜರು ತಿಳಿಸಿರುವರು” ಎಂದು ಮೊದಲನೆಯವನು ಮಾತನಾಡಲು, ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಸ್ವಸ್ಥವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ—

“ಕೊಲೆಗಡಕರೆ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಿಡಿ. ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಈ ಜೀವಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಶೀಲಭ್ರಷ್ಟಳಾಗಲಾರೆನು. ನಾನೀಗ ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವೆನೋ, ನಿತ್ಯವೂ ಯಾವನ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವೆನೋ, ಆ ನನ್ನ ಹೃದಯಸಮ್ರಾಟನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಲ್ಲಿರಿ; ನನ್ನನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕೊಲ್ಲಿರಿ! ನನ್ನ ತಿರವನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅವರ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಫಲ್ಯಗೊಳಿಸಿ!”

“ದೇವಿ, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿರಿ. ಅಲ್ಲ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಡಿರಿ. ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ವೃದ್ಧಿರಾಜನನ್ನು ವರಿಸಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಸುಂದರನೂ ಬಲಿಷ್ಠನೂ ಆದ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುವವಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜರವರು ಸಿದ್ಧರಿರುವರು. ನೀವು ಅವರ ನೈರಿಯನ್ನು ವರಿಸುವೆನೆಂಬ ಹಟಹಿಡಿದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಬೇಡಿರಿ.”

“ಚಾಂಡಾಲರೇ, ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿರಾಜನಿಗಿಂತ ಬಲಾಢ್ಯರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ಸುಂದರರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಾದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅವರೇ ಅಧಿಕಾರಿಯರಾಗಿರುವರು. ನನ್ನ ಹೃದಯದೇವತೆಗಳು ಹೇಗಿದ್ದರೇನು? ಅವರು ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳೇ!”

“ನಿನ್ನ ಮುದ್ದಿ ಭ್ರಮಣವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಜಾಗೃತಿ ವರಣವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು...”

ಪಿತೃದ್ರೋಹಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಿಕ್ಷಣವಾದರೂ ಜೀವದಿಂದಿರಿಸಲಾರೆನು” ಎಂದು ಮೊದಲನೆಯವನು ನುಡಿದು, ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಳ ಮೇಲೆನೆ ಗುರುವನು.

ಆಗ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅವನೇವರಿನಲ್ಲಿ ನಿರವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ --“ಪೂಜ್ಯೆಸು! ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಗನೆ ಪ್ರಾಣಿಸು!” ಎಂದು ನುಡಿದು:--“ವೃಧ್ವೀರಾಜ! ಪ್ರಿಯಕರಾ! ನಿಮ್ಮ ದರುಶನವು ಜನ್ಮೋಪಾದರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ! ವೃಧ್ವೀರಾಜ! ವೃಧ್ವೀರಾಜ!....”

“ದೇವಿ! ನಿನ್ನ ಶ್ಯಾವಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಚನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು. ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನಾದ ವೃಧ್ವೀರಾಜ ಚಹ್ವಾಣನು!”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯದ ಅಂತಿಮ ಕ್ಷಣವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೇಗಾಗಿರಬಹುದು? ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು:--

“ಸಂಯುಕ್ತಾದೇವಿಯವರೇ, ಇವರೇ ನಿಮ್ಮ ನಾಥರಾದ ವೃಧ್ವೀರಾಜರು! ನಿಮ್ಮ ಮುಕ್ತಗಾಗಿ ಧಾನಿಸಿ ಬಂದಿರುವರು.”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಹರ್ಷೋನ್ಮಾದಿಂದ ಕ್ಷಣಮೊತ್ತು ಎಚ್ಚರವಸ್ಥೆಗಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಳವಿಸಿ--“ನಾಥರೆ! ಧನ್ಯಕಾದೆನು! ಧನ್ಯಕಾದೆನು!”

ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಸತಿಯು ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದೂ, ಅವಳು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ವಿಷಯದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವೃಧ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೂ ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು. ತನ್ನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸ ವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯ ತೊಡಗಿದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯು ಬಂಧ ವಿಮೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವೃಧ್ವೀರಾಜನು ಸಮೈನ್ಯನಾಗಿ ಕನೋಜಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯ ಬಳಿಯ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿರಿಸಿ, ಕೆಲಸ ಜನರೊಡನೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು.

ಸಂಯುಕ್ತೆಯೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣ ನಡೆಯಿಸಿದ ಈರ್ವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನೇ ವೃಧ್ವೀರಾಜನು; ಎರಡನೆಯವನು ಬಟಂಡಾಗಡದ ಸರದಾರನಾದ ಅಮರಸಿಂಹನು- ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಪತಿಯು.

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಅನಂದದಿಂದ ವೃಧ್ವೀರಾಜನ ಪಾದಕ್ಕೆ ರಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಅಲಿಂಗಿಸಿ:--“ಪ್ರಿಯೆ! ನಿನ್ನ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನೂ, ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆಚಲವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು.”

“ಆತನು ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿರೇನು?” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಚಿತ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ಕುರಿತು--

“ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲ ವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.”

“ವೇವೀ, ಬಾಯಿಯೊಂದ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡದ್ದಕ್ಕೂ ಅಭ್ಯಂತರ ಎಲ್ಲವೇನು? ಒಡೆಯರು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಓಡವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಕ್ಕಿಯಾವನೆ ತಳಿಯುವದೇಕೆ?”

“ಹೂಂ! ನದೆಯಿರಿ; ಇಲ್ಲಿ ವೇಕೆಗಳೆಯುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ.ನಾವು ಆವಷ್ಟು ಬೀಗನೆ ವಾಳ್ಯವನ್ನು ಕೂಡುವದು ಹಿತಕರವು” ಎಂದು ಅಮರಸಿಂಹನು ಘಡಿಯಲು ಎಲ್ಲರೂ, ಅಲ್ಲವೆಂದ ಹೊರಟರು.

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಂಗಡಗರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗುತ್ತಮಾಗ-ವಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಗುಪ್ತರೀತಿ ಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೊರಬಿಡುತ್ತ. ಕಾವಲುಗಾರರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೊತವಾಲನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಾವಲುಗಾರರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಗೆ ತಿಳಿ ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಯಚಂಪ್ರನ ಕಿವಿಯವರಿಗೂ ಈ ಸಂಗತಿಯು ತೋ ರಿತು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಇಲ್ಲವೆಂತಾಲ್ಲವೂ ಕೇಳಿ ಅವನು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೆ ಕುದುರೆಮಾಳುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸನು. ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಜಯ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವಿದ್ದು, ಅವರು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಂದರು. ಕೂಡಲೆ ಜಯಚಂಪ್ರನು ಕೋಪಾವಿಕ್ಲವಾಗಿ ಅ ಸೈನ್ಯವ ಮೇಲೆ ವಂಡತ್ತಿ, ಕೂಗು ವದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಕಹರಕಂಠೀರವನಿಗೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿಲ್ವಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಿಳಿದನು.

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸಮಯವು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಇನ್ನೂ ಉದಯಿಸಿ ಲಿಲ್ಲ. ಆರುಣಸ್ತಕಾಶದಿಂದ ಪೂರ್ವಾಂಗನೆಯ ಮುಸುಕು ಕೆಂಪಡುತ್ತು, ಜಯ ಚಂಪ್ರನೂ ಕಹರಕಂಠೀರವ ಸೇನಾನತಿಯೂ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ ಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

ಸಾಗಿಬಂದ ಸೈನ್ಯವು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಬೆಂಬದು ತೀವೊಡನೆಂಬಿ ಜಯಚಂಪ್ರನು ದೇಹಭಾನವಿಲ್ಲದವನಾದನು. ವೈರಿಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ನೆಂದು ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಚ್ಚನಾವನು. ಮಗಗಳ ಮೇಲುತೂ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಾರತೊಡಗಿದನು. ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಿಶ್ಚಯವಾದಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಎರಡೂ ಬಣಗಳು ಕೈಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಕಾದತೊಡಗಿ ವವು ಕಹರಕಂಠೀರವನೂ ಜಯಚಂಪ್ರನೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವನಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುತ್ತ ಕಾದತೊಡಗಿದ್ದರು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೂ, ಅಮರಸಿಂಹನೂ ತಮ್ಮ ಸೈನಿಕ ರನ್ನು ಹುರಿಮಂಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಯುದ್ಧವು ಒಳ್ಳೇ ಭರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳು ಮೈನುರಿದು ಕಾವತೊಡಗಿವವು. “ಶಾಖಾಸ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರಾಗ್ರಣಿ

ಗ! ಶಾಬಾಸ್! ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ ಬಡಿದಾಡಿ ಕ್ಷೇಣಿರಾಗುವದಕ್ಕೆಂತ, ಉಭಯ ಪಕ್ಷದವರು ನಿಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಕೀಯ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಭಾವಿಸಂತತಿಯು ದಾಸ್ಯಪಂಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನಂತೆ ನಿಮ್ಮ ತೇಜವೂ ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸುತ್ತಿತ್ತೆ"ಂದು ಹೊಗಳುವದ ಕ್ಯಾಗಿ ಪ್ರಭಾಕರನು ಉದಯಾಚಲದ ಕೋಡಗಲ್ಲನ್ನೇರಿದನು.

ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದ ಸೈನಿಕರು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೆ ವಿಜಯ ಶ್ರೀಯು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುವಳೆಂಬದು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಹರಕಂಠೀರವನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಅರಕ್ಷಣ ತಡೆದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಇಹಲೋಕಯಾತ್ರೆಯು ಮುಗಿದೇ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಕಹರಕಂಠೀರವನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಹೊಡೆದನು! ಕೂಡಲೆ ಅದು ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿ ದೂರ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದು, ಅವನು ಶಸ್ತ್ರಹೀನನಾದನು. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆ ನವ ಸೈನಿಕನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಭಾಲೆಯನ್ನೆಸೆದನು! ಕೂಡಲೆ ಕಹರಕಂಠೀರವನೇನಾ ಪತಿಯು ಗತಾಸುವಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದನು!

ಸೇನಾಪತಿಯು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಜಯಚಂದ್ರನಿಂದ ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಸೈನಿಕರು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ನುಗ್ಗು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದರು; ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಅಡ್ಡಿವಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೇಲೆ ಬಂದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ಕಹರಕಂಠೀರವನೇನಾ ಪತಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ವಾಚಕನುಹಾಶಯರು ಅತುರಪಡುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಪುರುಷ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪತಿಯ ಮೈಗಾವಲಿಗಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳೇ ಕಹರಕಂಠೀರವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವಳು! ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಈ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಮಹದಾಘಂದವಾಯಿತು.

ಸಂಯುಕ್ತಾಹರಣದಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನೆಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ವಿಜಯಾನಂದದಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಈ ಸಂಯುಕ್ತಾಹರಣವೇ ಭಾವೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹರಣಕ್ಕೂ, ಆರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗುವದೆಂಬದು ಆಗ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು?

೧೫ ಒಳಜಗಳದ ಉರಿ.

ವೃಷ್ಟೀರಾಜನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಒಯ್ಯದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸಮರಾಂ
 ಲಗಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಜಯಚಂದ್ರನು ಅವನ
 ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಪ್ತನಾದನು. ಪೃಷ್ಟೀರಾಜನ ಕೃತಿಯು ಅವನ ಹೃದಯ
 ದೊಳಗಿನ ಮತ್ಸರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿತು; ಗೃಹಕಲಹದ ಚ್ಚಾಲೆಯನ್ನು
 ಜ್ವಾಲಾಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅವನ ಬಿಸಿನೆತ್ತರದಿಂದರೇ ಜಯಚಂದ್ರನ ಹೃದ
 ಯದ ಚ್ಚಾಲೆಯು ನೊಂದಬೇಕೆಂದಿತು. ತನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಪೃಷ್ಟೀರಾಜನು ಅಜಿಂಕೃ
 ಸೆಂಬದು ಅವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ರಾಜರನ್ನೂ, ಪೃಷ್ಟೀ
 ರಾಜನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನೂ ಸಾಪೋಪಾಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ಸಾರಿಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಇಹಲೋಕದಿಂದ ಹೊರ
 ದೂಡಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು
 ಮಹತ್ಪ್ರಾಣಾಂಕ್ಷಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಗುಜರಾಥದ ಅರಸನಾದ ಭೋಲಾರಾಮ
 ಭೀಮದೇವನೆಂಬ ಚಾಲುಕ್ಯ ವಂಶೀಯ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ
 ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿಸಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ
 ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅನಹಿಲಪುರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದನು. ಭೀಮ
 ದೇವದೇವನು ಬಹುತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸುವನೆಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು
 ತಿಳಿಮಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಹುಶಂದಿಂದ ಅವನ ತರ್ಕವು ನಿಜವಾಗಿತ್ತು. ವೃಷ್ಟೀ
 ರಾಜನಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ನೈಮನಸ್ಸು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆದರ ಲಾಭವು ತನಗಾಗುವ
 ದೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಅವನಿಗೂ ಪೃಷ್ಟೀರಾಜ
 ನಿಗೂ ಯಾವ ಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಮನಸ್ಕತೆಯುಂಟಾಗಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದೆ
 ಸಾಗುವುದು ನೆಟ್ಟಗೆ.

ಅಬೂಗಡದ ಸರದಾರನಾದ ಸಲಪರಾಮ ಪರಮಾರನಿಗೆ ಮಂದೋದರಿ ಹಾಗೂ
 ಇಚ್ಛಿನೀಕುಮಾರಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರಿದ್ದರು. ಅವನು ಮಂದೋದರಿಯನ್ನು
 ಭೋಲಾಭೀಮದೇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು; ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ಇಚ್ಛಿನೀಕುಮಾರಿಯನ್ನು
 ಪೃಷ್ಟೀರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇಚ್ಛಿನೀ
 ಕುಮಾರಿಯು ರೂಪವತಿಯೂ, ಗುಣವತಿಯೂ ಇರುವಳೆಂಬದನ್ನು ಭೀಮದೇವನು
 ಕೇಳಿ, ಅವಳನ್ನೂ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಅವನು
 ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಅಮರಸಿಂಹನನ್ನು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವದಕ್ಕೆ
 ಅಬೂಗಡಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತನಗೆ ಇಚ್ಛಿನೀಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ
 ಬೇಕೆಂದೂ, ಕೊಡಲೊಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಅವನು ಮಂತ್ರಿ
 ಯೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು.

ಸಲಪರಾಮನು ಇಚ್ಛೆನೀಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಚನಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಭೀಮದೇವನ ನಿರೋಪವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ಅಮರಸಿಂಹನ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ಸಲಪರಾಮನ ಮಗನಾದ ಜೈತಸಿಂಹನು ಶೂರನೂ, ಅಭಿಮಾನಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಭೀಮದೇವನನ್ನು ಯುದಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಇಚ್ಛೆನೀಕುಮಾರಿಯೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೂ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಪ್ರಣಯಿನಿಯನ್ನು ಭೀಮದೇವನು ಬೇಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕ್ಷುಬ್ಧನಾದನು. ಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದರೆ ತನಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಲಪರಾಮನು ಜೈತಸಿಂಹನೊಡನೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸೋಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದರ ಹಾಗೂ ಇಚ್ಛೆನೀಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಬಲುಮೆಯಿಂದ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಭೀಮದೇವನ ಮೇಲಿನ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಪರಮಾರ್ಥಿಗೆ ಸವಾಯಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಸಲಪರಾಮನಿಗೂ, ಭೀಮದೇವನಿಗೂ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿ ಕಡೆಗೆ ಭೀಮದೇವನು ಪರಾಜಿತನಾದನು. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಲಪರಾಮನು ಮೃತಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿದನು. ಜೈತಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಭಗಿನಿಯನ್ನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಧಾರಣೆಯಿಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜ-ಭೀಮದೇವರಲ್ಲಿ ಸ್ವರವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಾಗ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮದೇವನು ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಅವನನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಕೆಣಕುವದಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ಪರಸಹಾಯ ಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜಯಚಂದ್ರನ ವಿಸಂತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅವನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವನೇಕೆ? ವೈದ್ಯನು ಹೇಳಿದ್ದೂ ರೋಗಿಯು ಬಯಸಿದ್ದೂ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ, ಕೇಳುವದೇನು?

ತಾರುಣ್ಯ ದೆಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಂದ ವಯೋಮಾನಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ಕೆಲವು ಅನುಚಿತ ಕೃತಿಗಳು ಘಟಿಸಿದ್ದವು. ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಎಷ್ಟೋ ಸಹದಾರರಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಿಂದ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ರಾಜನಿಷ್ಠನೂ, ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯೂ, ರಾಜಕಾರ್ಯ-ಧುರಂಧರನೂ ಆದ ಕೈಮಾಷನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಅವನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದನು. ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಾವ್ರಾಜ್ಯದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭನಾಗಿದ್ದ ಚಾಮುಂಡರಾಯನನ್ನು ಅವನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಸಗಲ ವರೆಗೆ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಅನುಚಿತ ಕೃತ್ಯಗಳು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಂದ ಘಟಿಸಿದ್ದವು. ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿರುವವರೆಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಪರಾಧಗಳಾದರೂ

ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ; ಅದೇ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೇಂದರೆ ಕಡ್ಡಿಯು ಗುಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ!

ಜಯಚಂದ್ರನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೇಲೆ ಕುನುಸುಗೊಂಡಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅರಸರನ್ನೂ ಸರದಾರ-ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನು. ಭೀಮದೇವನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಸಮಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲೊಪ್ಪಿದರೆ ಅರ್ಧ ಕೆಲಸವಾಯಿತೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇನ್ನುಳಿದ ಅರ್ಧ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಸುರೀ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆದ ಜಯಚಂದ್ರನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ನಿರ್ವಾಮಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಪೈಶಾಚ್ಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಭೀಮದೇವನು ಜಯಚಂದ್ರನ ವಿನಂತಿಗೆ ಮಾನ್ಯಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಿಂದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದನು. ಅನಂತರ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯ ಸಹಾಯ ಬೇಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಜಯಚಂದ್ರನಾದರೂ ಅದೇ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನನನ್ನು ಸಮಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭೀಮದೇವನು ತಿಳಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಸರದಾರನಾದ ಕುವರಸಿಂಹನನ್ನು ಗಿರ್ರುನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು.

ಗಿರ್ರುನಿಯಲ್ಲಿ ಘೋರಿಯ ಯುದ್ಧದ ಸೌರಣಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಭರವೆ ದೊರಕಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಬಾಹುಗಳು ವ್ಯುರಣ ಹೊಂದತೊಡಗಿದ್ದವು. ಸಂಗ್ರಾಮಶಾರ್ದೂಲನಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೆದುರಿಗೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಎದುರಾಳಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು ಅನ್ಯದೇಶವಾದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಅಹಿತವೆಂದು-ಅವನ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿ ಮಂಡಳವು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತದ್ದರಿಂದ, ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವರೋ-ಎನೋ ಎಂಬದನ್ನು ಅವನು ಆತುರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದ್ದನು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ದಕ್ಕಾಗಿ ಜಯಚಂದ್ರ-ಭೀಮದೇವ ಮೊದಲಾದ ಬಲಾಢ್ಯರು ಸಿದ್ಧರಾದ ಮೇಲೆ, ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅವನು ಒಪ್ಪಿಯುವನೇ?

ಜಯಚಂದ್ರನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಕುವರಸಿಂಹನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಒಡೆಯನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ವಿನಂತಿಪತ್ರಕೆಯನ್ನು ಸುಲತಾನನ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿ—

“ಶಾವಿಂದ, ಜಯಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜರು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವರು. ನೀವು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾದರೆ, ನಿಮಗೆ ಅದರ ಲಾಭವು ದೊರೆಯದಿರಲಾರದು. ನಮಗೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಹೇಗೆ ವೈರಿಯಿರುವನೋ, ಅದರಂತೆ ನಿಮಗಾದರೂ ಇರುವನು. ನಡೆದ ಸಭಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಬಲಾಢ್ಯ ರಾಜರಿಂದ ಕಷ್ಟ

ಯನ್ನು ಬೇಡಕುಟ್ಟಿದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಾದರೂ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನೆಯು ಹುಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಹೇಗಾದರೂ ಮದಾಂಧನಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವದು. ನೀವು ಮಹಾರಾಜರ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವರೆಂದು ವಂದಿರುವೆನು.”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಜಯಚಂದ್ರನ ಪತ್ರವನ್ನೋದಿದನು. ಅವನು ತನಗೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೂ ವೈರವು ದುಟ್ಟಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ, ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಬಲುವರಿಯಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರತಿಫಲವು ದೊರೆಯದಿರಲಾರದೆಂದು ಅವನು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗುವಂತೆ ಬರೆದಿದ್ದನು. ಪತ್ರದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಘೋರಿಯು ಸಂತೋಷ ಬಟ್ಟು:—

“ಕುವರಸಿಂಹ, ಕಾಫರರನ್ನು ನಂಬುವದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಂಗ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡುಮಾಡುವರೆಂದು ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುವ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿತ್ರ ರೇಖೆಯು ಕನೋಜದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಇದ್ದಳೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮಾತು ನಿಜವಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಅವಳನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಬಾರದೇಕೆ? ನಿಮ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಸಹಾಯವು ಮಾತ್ರ ಬೇಕು; ಆದರೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವದು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ.”

“ಖುದಾವಂತ, ಈ ಸಾರೆಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಇಚ್ಛೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಪೂರ್ಣವಾಗುವವು. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೆಡಬೇಡಿ.”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ಗೃಹಕಲಹದ ಹೊತ್ತುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯು ಮತ್ಸರದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉರಿಯಾಗಿ, ಕುನುಸಿನ ಎಣ್ಣೆಯು ಎರಚಲ್ಪಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಯಿತು. ಈ ಜಾಜಲ್ಯಮಾನವಾದ ಒಳಜಗಳದ ಉರಿಯು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸೂರ್ಯನನ್ನು ಅಸ್ತಗೊಳಿಸದಿರುವದೆ?

೧೩. ವಿಷಯಲೋಲುಹ ಸರೇಶ:

“ಸಂಯುಕ್ತ, ನೀನು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮಹಾರಾಜರ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿರುವದು. ಅವರು ಮೊದಲು ಎಷ್ಟು ಕರ್ತವ್ಯವಕ್ಷರಿಸಿದ್ದರೋ, ಈಗ ಅಷ್ಟೇ, ಕಿಂಬಹುನಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಸರಾಜ್ಞವಿರಾಗುವರು. ರಾಜ್ಯತಕಟವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವವರು ಈ ಪರಿಯಾಗಿ ವಿಷಯ ನಿಮಗ್ನರಾಗುವದು ಅನುಚಿತ

ವಲ್ಲವೆ? ಅವರ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಕರ್ತವ್ಯಭಾರವಿರುವದೆಂಬುದರ ಪರಿವೆಯು ನಿನಗಾವರೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೆಳವಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಅದರಂತೆ ಹುಲಾಡುವ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪವು ಹುಟ್ಟಿರುವದು. ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಈಗ ವೈರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುವರು. ಇವರ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿರುವನು. ಶಹಾಬುದ್ದೀನಘೋರಿಯಾದರೂ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿಸಿರುವನಂತೆ! ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಕಡೆಗೆ ಮರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅನರ್ಥವಾಗುವದೆಂಬ ಮಾತು ನಿನಗಾವರೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆ? ಯಾವದೊಂದು ದುರ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವೆನೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ವಿಷಯಾಂಧರಾದ ಪತಿಗಳನ್ನು ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಸತಿಯರು ಹಾದಿಗೆ ತರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ನನಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಂಬಿ ಗೆಯನ್ನಿಡುವದರಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ ರುವೆನು.”

“ಅಕ್ಕಾ, ಇಚ್ಛೆನೀದೇವಿ, ನನಗಷ್ಟು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯಿ ರುವದೆನು? ನಾನು ಎಷ್ಟು ರೀತಿಯಿಂದ ಪೇಳಿದರೂ ಮಹಾರಾಜರು ರಾಜ್ಯ ಶಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕದಾಗಿರುವರು. ಅವರು ಈಗ ಕಾರ್ಯಭಾರದ ವಿಷಯ ವಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ತೆಗೆದಿರುವದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಥಿಲತೆಯುಂಟಾಗಿರುವದು; ವೈರಿ ಗಳ ಪುಂಡಾಟಿಕೆಯು ಸೊಲ್ಲು ಕೇಳತೊಡಗಿರುವದು; ‘ಆದರೆ ಮಾಡಲೇನು? ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಕೇಳುವದೇ ಇಲ್ಲ; ಈ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನರ್ಥವೊದಗಿದರೆ, ಅವರ ಅಪವಾದವು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬರುವದೆಂಬ ಭಯವು ನನಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವದು. ವನವಿಹಾರ-ನೌಕಾವಿಹಾರ ಮೊದಲಾದ ವಿಲಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಕಾಲಕಳೆಯತೊಡಗಿರುವದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವ ಸ್ಥಿಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿರುವದು. ಅವರು ರಾಜ್ಯಭಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನಾ ಸಕ್ತಭಾವವನ್ನು ತಳೆದಿರುವದರಿಂದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಂಕಟಗಳೊದಗುವ ದುಷ್ಟಿಹ್ನ ಗಳು ತೋರತೊಡಗಿರುವವು. ಅವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅವ ರನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಅಕ್ಕಾ, ಅವರು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸು ತ್ತಿರುವಾಗ ಯತ್ನವೇನಿರುವದು?”

“ಏನು? ಮಹಾರಾಜರು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲವೆ? ಸುಳ್ಳುಮಾತ ನ್ನಾಡುವೆ. ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯು ಅವರಿಗೆ ದೇವಾಜ್ಞೆಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿರುವದು. ನಾನು ಮತ್ಸರಗ್ರಸ್ತ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೀಗಾಡುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ನನ ದಂಪತಿ ಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳು ನಾನಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ನಿನಗಾ ದರೂ ಗೊತ್ತಿರುವದು. ಅವರನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರುವದು ನಿನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಿರುವದಿಲ್ಲ.”

“ಅಕ್ಕಾ, ನಿನಗೆ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವರು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು

ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವು. ಅವರನ್ನು ಜಲವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ ಸಿದ್ಧರಿರುವರು; ಉಪ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ ರತ್ನಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವರು; ಆದರೆ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರದೆಂದರೆ, ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡುವರು.”

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ನೀನು ಇಂದು ಮಹಾರಾಜರೊಡನೆ ಕೈಗಡದ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತಾಳಿ ಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸು.”

“ಆಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವೆನು.”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯೂ ಇಚ್ಛಿನೀ ಕುಮಾರಿಯೂ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆ ಸವತಿಯರು ಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ವಿಷಯವ್ಯಾಂವೇಹದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಪರಾಙ್ಮುಖನಾದ ಅವನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರದಿದ್ದರೆ ಕೇಡುಂಟಾಗದಿರದೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅವರೀವರೂ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮತ್ಸರದ ಗಾಳಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಾದರೂ ಈವರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಇಚ್ಛಿನೀದೇವಿಗಿಂತ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದು ರಸಿಕಳಿದ್ದಳು. ನೂತನ ಪ್ರಣಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿನೋದಿನಿಯಾದ ಅವಳಲ್ಲಿಯೇ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಚ್ಛಿನೀಕುಮಾರಿಯು ಪತಿಯ ಈ ನಡತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸೂಯೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸವತಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ದ್ವೇಷ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪತಿಯು ಕರ್ತವ್ಯಹೀನನಾದುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅವಳು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ಈ ವಿಚಾರವು ಸಂಯುಕ್ತೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಇಂದು ಅವರೀವರು ಪತಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ಇಂದು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವೇ ಅಪರೂಪವಾಗಿರುವದಲ್ಲ? ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ?” ಎಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

“ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆನು” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಹೇಳಲು, ಇಚ್ಛಿನೀಕುಮಾರಿಯು

“ಯಾಕೆ? ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಹರ ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲವೇನು?”

“ಹಾಗಲ್ಲ. ಇಂದು ಯಾಕೋ ಬೇಸರವುಂಟಾಗಿದೆ. ಯಮುನೆಯಲ್ಲಿ ನೌಕಾವಿಹಾರ ಮಾಡಿದರೆ, ವಿಶಾಂತ್ರಿ ದೊರಕಿತೆಂದು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಇವಳ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.”

“ನೌಕಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಇವಳೇಕೆ ಬೇಕು?”

“ಪ್ರಿಯೆ, ಸಂಯುಕ್ತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜಲವಿಹಾರವು ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಬಹುದೆ?”

“ನಾನು ಬರುವೆನು ನಡೆಯಿರಿ” ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾರಿಯು ನಗುತ್ತ ನುಡಿದಳು.

“ನೀನೂ ನಡೆ.”

“ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಬಂದರೆ ನಾನು ಬರುವವಳಲ್ಲ.”

“ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಡ. ನಾನು ಈವರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆನು.”

“ಆದರೂ ಸಂಯುಕ್ತೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬೇಕು.”

“ವೇಳೆಗಳೆಂದುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ವಿನೋದವು ನೌಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಲಿ. ಇಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ದರ್ಶನವೇ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳೇ ಬೇಸರ ವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಈವರೂ ನಡೆಯಿರಿ; ಯಮುನಾ ತಟಾಕಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.”

“ಹೋಗೋಣವಂತೆ; ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಿಂತೇ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿರುವಿರಲ್ಲ?” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಪತಿಯ ಕರನನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮಂಚಕದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತಾನೂ ಕುಳಿತಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಇಚ್ಛಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾರಿಯು ಪತಿಯ ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು:—

“ನೋಡಿರಿ. ನೀವು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಗಿರುವಿರಿ; ಹೀಗಿದ್ದು ಈವರಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಭೇದಭಾವವು ಒಡೆದು ಕಾಣುವಂತಿರುವದಿಲ್ಲವೆ?”

“ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಹಾಸ್ಯವಾಡ ತೊಡಗಿದೆಯಾ?”

“ಪ್ರಿಯ ನಾಥರೆ, ಆ ಮಾತಿರಲಿ. ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ವೇಳೆಗಳೆಯ ತೊಡಗಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಕಡೆಗೆ ತೀರ ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿರುವಿರಿ. ಈ ನಿಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯು ಅನಿಷ್ಟಕಾರಕವಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಪತಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

“ಸಂಯುಕ್ತೆ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲದು! ನೀನು ಏನು ಹೇಳುವೆ?”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ, ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಇಚ್ಛಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾರಿಯು ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ:—

“ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವದು? ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕಾರಸ್ಥಾನಗಳು ನಡೆದಿರುವವೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಡುವ ಮಾತನ್ನಾಡಬೇಡ. ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡ ಬಾರದೆ?”

“ಪ್ರಿಯಕರಾ! ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯೂ ಭೀಮದೇವನೂ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿರುವರೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯಿರುವುದು. ನೀವು ಕೇವಲ ಸ್ವಚ್ಛಂದವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡತೊಡಗಿರುವದರಿಂದ, ದೇಶ

ದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿರುವದು. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಿಸಿ.”

ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಏನೆಯದಿಂದ ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ನಸುನಕ್ಕನು. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವು ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಪರಕೀಯರ ದಾಳಿಗಳಿಗೆ ಬೆದರಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವರೆಂದು ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಪ್ರಿಯೆ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವ ಎದೆಮು ಅದಾವನದು? ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಭಯಪಡುವೆಂತಹ ಅಳ್ಳಿದೆಯೆವನೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ? ಹುಚ್ಚೀ, ಈ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಯಾರಿಗೂ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುವಂತಹ ನಿರುವದಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಯಿತೆ? ರಾಜ್ಯಭಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ನಿಜವು. ಮಂತ್ರಿ-ಸೇನಾನಾಯಕರು ಅತ್ಯಂತ ಘೋರಣಿಗಳೂ, ಪ್ರಮಾಣಿಕರೂ, ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠರೂ ಇರುವವರಿಂದ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದಿರಿಸುವರೆಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಇರುವದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಚಾಮುಂಡರಾಯ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

ಕೂಡಲೆ ಚಾಮುಂಡರಾಯನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಮೂರು ಮೂರು ಬಾರಿ ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ:—“ಮಹಾರಾಜರೆ, ಗುಪ್ತಚಾರನು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವನು; ಅದನ್ನು ತಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನು.”

“ಅದೇನು?” ಎಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಉತ್ಕಂಠೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

“ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾರಸ್ಥಾನವು ರಚಿಸಲ್ಪಡತೊಡಗಿರುವದಂತೆ!”

“ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿ; ಚಾಮುಂಡರಾಯ, ಏನು ಕಾರಸ್ಥಾನವು ನಡೆದಿರುವದು!”

“ಜಯಚಂದ್ರ ರಾಜರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವ ಏಚಾರದಲ್ಲಿರುವರೆಂತೆ. ಅವರು ಭೀಮದೇವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯ ಸಹಾಯ ಬೇಡಿರುವರೆಂತೆ.”

“ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜಯಚಂದ್ರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವನೆ? ಅಶಕ್ಯವು; ಈ ಮಾತು ತೀರ ಅಶಕ್ಯವು. ನಮ್ಮೊಡನೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ತಿರುಗಿ ಬೀಳಲಾರನು. ಅವನು ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಮರತು. ಇಂಮೂ ಕೃತಘ್ನನಾಗಲಾರನು.”

ಮಹಾರಾಜರೆ, ಅವನು ಸೈನ್ಯದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯಿಸಿರುವನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿರುವೆನು. ದಂಡಯಾತ್ರಿ ಮಾಡುವದಿರದಿದ್ದರೆ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸೈನ್ಯದ ಸಿದ್ಧತೆಯೇಕೆ ಬೇಕಾಗುವದು? ನಿಮ್ಮಂತೆ ಅವನು ಸರಳಮನಸ್ಸಿನವನಿದ್ದರೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಪಟಿಯೂ ಕಾಯಾಸಾಧಕನೂ ಕೃತಜ್ಞನೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಜಯಚಂದ್ರ ರಾಜರ ವಿನಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರಬಹುದಾಗಿ ಕಾಣುವೆನು. ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರಬೇಕೆನ್ನುವ ಕಾರಸ್ಥಾನವು ಒಳ್ಳೆಯ ಭರದಿಂದ ನಡೆದಿರುವದೆಂದು ಗುಪ್ತಚಾರನು ವತಗವಾನ ತಂದಿರುವದರಿಂದ ಜಾಗೃತೆಯಿಂದಿರುವುದು ಒಳ್ಳೇದು.”

ಚಾಮುಂಡರಾಯನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತ್ವೇಷಗೊಂಡನು. ಶತ್ರುಗಳು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವರೆಂದು ಅವನು ಭಯಭೀತನಾಗಿರುವನೆಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತಿಳಿದನು. ಆಗ ಅವನು ನಿಷ್ಕುರತಿಯಿಂದ:—

“ಅದಕ್ಕೆ ನೀವೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಭಯಗೊಳ್ಳುವಿರಿ? ನೀವು ಸೇನಾಪತಿಗಳಿದ್ದು ಸೈನ್ಯದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಡುವದಕ್ಕೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲವೇನು? ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಹೇಗೆ ಪೂರೈಸಬೇಕು? ಎಲ್ಲ ಭಾರವೂ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲಿರುವುದು. ನನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.”

ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಾಮುಂಡರಾಯನು ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು. ವಿಷಯಲೋಲುಪನಾದ ಅವನು ಸ್ವಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ನಡೆಯತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ವಿಷಾದಗೊಂಡನು. ಅರಸನೆಂದಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಅವನಲ್ಲಿಲ್ಲದರಿಂದ ನಿರುತ್ತರನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

“ಸಂಯುಕ್ತೆ, ಇಚ್ಛಿಸಿ, ನಡೆಯಿರಿ: ನೌಕಾಪಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯುಮುನಾತಿರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.”

ಎಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಶತ್ರುಗಳು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಗೊತ್ತಾದರೂ ಆ ವಿಷಯಲೋಲುಪ ನರೀಶನಿಗೆ ಅನರ ಪರಿವೆಯು ಇಲ್ಲ. ವಿಷಯಾಂಧರಿಗೆ ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ!

೧೨. ಮುಣ್ಣುಸಾಲಾಗುವ ಮನೋರಾಜ್ಯ.

ಇದೆಂತಹ ತಾಮಸ ಹೃದಯವು! ಇದೆಂತಹ ರಾಕ್ಷಸೀ ಲಾಲಸೆಯು! ಇದೆಂತಹ ಅಧಮತನವು! ಇದೆಂತಹ ಪಿತೃಧರ್ಮವು! ಇದೆಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಾಭಿಮಾನವು!

ಪ್ರಣಯಿಗಳು ಪ್ರೇಮಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದು ಅಪರಾಧವೇ? ಅನ್ಯಾಯವೇ? ನ್ನಯುವರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಪಾತ್ರನನ್ನು ವರ

ಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಕೋಲಾಹಲವೇಕೆ? ಇದೆಂತಹ ತಾಮಸ ಹೃದಯವು!

ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ವೈರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಶರೀರ ಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾದ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ವಜನಾನುರಾಗವನ್ನೂ ಮರೆತು ಅಸೂಯಾಪರನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಲೋಭಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ಮಾನಬಂದಂತೆ ಗೊಂದಲವನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟುಸುವದು ನೀತಿಯೆ? ರೀತಿಯೆ? ಇದೆಂತಹ ರಾಕ್ಷಸೀ ಲಾಲಸೆಯು!

ತಾನು ಮಾಂಡಲಿಕನಿದ್ದರೂ ಸಾರ್ವಭೌಮನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾನದೊರೆಯ ಬೇಕೆಂಬ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ವೈರ ಬೆಳೆಯಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಾಂಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿ, ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು ಇದೆಂತಹ ಅಧಮತನವು!

ಅನ್ಯ ಬಂಧನಗಳನ್ನೂ ಅನ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ಬದಿಗಿರಿಸಿ, ಹೊಟ್ಟಿಯ ಕರಳಿನ ಮೇಲೆಯಾದರೂ ದಯಾಪರನಾಗುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆ? ಮಗಳು ನಿರಪರಾಧಿಯಿದ್ದರೂ ಅವಳನ್ನು ಆಪತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವದೂ, ಅವಳು ವೈಧವ್ಯವಂಕದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆತುರಬಡುತ್ತಿರುವದೂ ಇದೆಂತಹ ಪಿತೃಧರ್ಮವು?

ಒಳಗಿನ ಜಗಳಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಗಿನವನನ್ನು ತಂದು, ಅವನಿಂದ ಸಹಾಯಹೊಂದಿ ಸ್ವಕೀಯರ ಮೇಲಿನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಹಿತಕರವೆ? ಪ್ರಸಂಗವಶದಿಂದ ಪರದೇಶಿಯು ತನ್ನನ್ನಾದರೂ ಪರದೇಶಿಯನ್ನಾಗಿ-ಮಾತೃಭೂಮಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿ-ಮಾಡುವನೆಂಬದನ್ನು ಮರೆತು, ಅದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಚರಿಸುವದು ಇದೆಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಾಭಿಮಾನವು!

ಜಯಚಂದ್ರಾ! ತಾಮಸಹೃದಯಿಯೂ, ರಾಕ್ಷಸೀ ದುರಾಕಾಂಕ್ಷೆಯವನೂ, ನರಾಧಮನೂ, ಸ್ವಜನದ್ರೋಹಿಯೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಾಘಾತಕಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವವಿರುವದೆಂದು ಅದಾರು ಹೇಳುವರು?

ಮನುಷ್ಯನು ವಿವೇಕಭ್ರಷ್ಟನಾದನೆಂದರೆ ಅವನಿಂದ ಎಂತಹ ಹೀನ ಕೃತಿಗಳಾದರೂ ಘಟಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯೇ ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ ಉಚಿತಾನುಚಿತಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು? ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕೀಳು ಕೆಲಸದ ಕೆಳಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ವಿವೇಕವು ಆ ಮನೋಲಹರಿಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ದುರ್ಭಾವನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ದೊರೆತು ಆ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯೇ ನಷ್ಟವಾದ ಮೇಲೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಎಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಘಟಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಯಚಂದ್ರನ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. - ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ನಾಶ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವು ವಿಧ್ವಂಸವಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಪತಿಯ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯು ಇಂತಹ ಕುತ್ತಿತ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಕಲಂಕಿತವಾಗಿದರೂ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಮಾತ್ರ, ವಿವೇಕಭ್ರಷ್ಟಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಘಟಿಸಿ

ಹೋದ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘದ್ವೇಷ ತಳೆಯುವದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ವಿವಾದದಿಂದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಸ್ವಕೀಯ ನಾದನೆಂದೂ, ಅವನ ಮೇಲೆ ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಂದೂ ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನು ಅಳಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಳಗದ ತಳಹದಿಯು ಬೀಳತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ತಾಳಲಾರದೆ, ಅವಳು ಒಂದೇಸವನೆ ತಳಮಳಿಸತೊಡಗಿದ್ದಳು.

ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ವಿಮನಸ್ಕಳಾಗಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಅಶುಭ ವಿಚಾರತರಂಗಗಳು ತಾಕಲಾಡತೊಡಗಿದ್ದವು. ಕೋಮಲ ಹೃದಯದ ಅವಳ ಅಂತಃಕರಣವು ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕಮರತೊಡಗಿತ್ತು. ನೇತ್ರಗಳು ಬಾಷ್ಪಪೂರಿತವಾಗಿದ್ದವು. ವಿಮನಸ್ಕ ದೇವತೆಯೆ! ನಿನ್ನ ಸದಿಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಬಹುದೆ? ದಹ್ಯವಾನ ಹೃದಯವು ಶಾಂತವಾಗಬಹುದೆ? ಸಾಧ್ವಿಯೆ! ನಿನ್ನ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳೇ ಇಡಿ ಭಾರತದ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳು. ನಿನ್ನ ಹೃದಯವು ಶಾಂತವಾಗಬಹುದೆ? ಸಾಧ್ವೀ! ನೀನು ಸ್ವಾನಂದಪರಿಪೂರ್ಣಳಾಗಬಹುದೆ? ನಿನ್ನ ತಳಮಳಿಸುವ ಮಾತೃಹೃದಯವು ತಂಪುವಡೆಯಬಹುದೆ? ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಿನ ಅಜ್ಞಾತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅದಾರು ಕಂಡವರು?

“ಏನುಲೇ, ವಿಷಣ್ಣ ಮುದ್ರೆಯದೇಕೆ? ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಬದ ಅಭ್ಯುದಯ ಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಮುದ್ರೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಭ್ರಮಗೊಳಿಸದೆ, ಹೀಗೆ ವಿಮನಸ್ಕಳಾಗುವದೇಕೆ?”

“ಏನು?, ವಿಷಣ್ಣ ಮುದ್ರೆಯೇಕೆನ್ನುವಿರಾ? ವಿಮನಸ್ಕಳಾಗುವದೇಕೆಂದು ಕೇಳುವಿರಾ? ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನಿಕ್ಕಿ, ಮೇಲೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೆ ರಚತೊಡಗಿ, ಭೀಷಣವಾದ ಉರಿಯನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟಿ, ಮತ್ತೆ ದುಃಖವೇಕೆಂದು ಕೇಳುವಿರಾ?”

ಪತಿಯ ಮಾತಿಗೆ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಈ ಮೇರೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರಲಾಪಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಗಂಗಾ-ಯಮುನೆಗಳು ಪ್ರವಾಹಗಟ್ಟಿ ಹರಿದು, ಅವಳ ಉರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದ್ದವು. ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಬಾಹ್ಯಜಲವು ಹೇಗೆ ಶಾಂತವಾಡುವದು? ಅವಳ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಹೃದಯವು ಉರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ದುಃಖಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ಶಾಂತವಾಗಬಹುದೆ? ಕಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪ ಜಲವು ಬೀಳುವದರಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತಾಪದಾಯಕವಲ್ಲದೆ, ಆದರಿಂದ ಶಾಂತತೆಯು ದೊರೆಯುವದೆ?

ಪತ್ತಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸರಮಾಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ತಾನು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದಲೂ, ಈರ್ಷೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮಹಾಕ್ರತುವಿನಲ್ಲಿ ಜಯವು ದೊರೆತು ತನ್ನ ಸ್ಥಿರವಾದ ಅಭ್ಯುದಯವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ನೆನೆದು ಪ್ರಘುಲ್ಲವದನೆಯಾಗದೆ, ಇವಳು ಹೀಗೇಕೆ ದುಃಖಿತಳಾಗಿರುವಳೆಂಬದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವಳಾಡಿದ ಮಾತಿನ ಮರ್ನುವು ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ವಿಸ್ಮಿತವಾಣಿಯಿಂದ:—

“ಸಿಂಹಿಯೆ, ನೀನು ಇನ್ನೇನಾಡತೊಡಗಿರುವೆ? ನಿನ್ನಾರಣವಾಗಿ ಉದ್ಧಿಗ್ನುತೆಯೆಕೆ? ಪ್ರಲಾಪನೆಕೆ?”

“ಅಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದವರಾದ ನೀನೇ ಅಳುವಿಗೆ ಕಾರಣವೆನೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾನೆನು ಹೇಳಲಿ?” ಎಂದು ನುಡಿದು, ವಿವೃಲಾಹಸಿಯು ಸಿಂಹಿಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ: —“ಈಗ ನೀವು ಯುದ್ಧದ ನಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿರುವೆಕೆ? ಯಾರ ಮೇಲೆ ವಂದೆತ್ತಿ ಹೊಗಳಿಕೆನ್ನುವಿರಿ?”

“ಸ್ತ್ರಿಯೆ, ಅರಿಯದವಳಂತೆ ನೀನು ಹಿಂಗೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿರುವೆಯೆನು?”

“ನನ್ನ ಅಳುವಿನ ಕಾರಣವನ್ನಾದರೂ ನೀವು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿರುವಿರಿ. ಈ ಪರಿಯ ಹಿಂ-ವಂಧಗಳಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಬ ರಾಜ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಳ ಪಡೆಯುವದೆ? ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮವುಂಟಾಗುವದೆ? ಮಗಳನ್ನು-ಪಾತ್ಸಲ್ಯದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು-ವೈಧವ್ಯಸಂಕದಲ್ಲ ಕೆಡಹುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘ ಸಾಹಸ ನಡೆದಿರುವದಲ್ಲವೆ? ಹಿಂಗೆಮು, ಮತ್ತೆ ಅಳುವೆಕೆಂದು ಕೇಳುವಿರಲ್ಲವೆ? ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕರಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯತೊಡಗುವದು ನೋಡಿ ಅಳವೆ ನಗಬೇಕೆ? ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಃಖಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಂಸುವದಾಗದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ನಾನು ನೀನು ನೋಡಿ ನಗಲಿ? ಯಾ ತಾನೆ ಸಂಭ್ರಮಗೊಳ್ಳಲಿ?”

“ವಿಪ್ರಲೇ, ನೀನು ಭ್ರಮಿಷ್ಟೇರುವೆ! ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಮಗಳೆಂಬ ಮೋಹವನ್ನು ತಳೆದುದರಿಂದ ನೀನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿಲಿರುವದು. ಯಾರು ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಮಾತನ್ನು ಲ್ಲಂಘಿಸುವರೋ, ಯಾರು ಪಿತೃಧರ್ಮವನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ದುರಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ನಡೆಯುವರೋ, ಯಾರು ಪಿತೃದ್ರೋಹಗ್ರಿಯುವದಕ್ಕೆ ನಿಧನರಾಗುವರೋ ಅಂತಹರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಏಕೆ ಅನ್ನಬೇಕು? ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸದಯಾಂತಃಕರಣವನ್ನು ತಳೆಯುವದೆಕೆ? ಅವಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆ ನರಾಧಮ ಪೃಥ್ವಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಎಂದು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳೋ, ಅಂದೇ ವೈರಿಯಾಗಿರುವಳು. ಆ ರಕ್ತಸಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಇದ್ದರೇನು, ಸತ್ತರೇನು? ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲೇ ಬೇಕು! ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ವೈಧವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯಲೇಬೇಕು! ಅವಳ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈಗಿನ ಭೀಷಣವಾದ ವ್ಯೂಹವು ರಚಿಸಲ್ಪಡತೊಡಗಿರುವದು. ಪೃಥ್ವಿಯ ಬಿಸಿಸತ್ತರದಿಂದಲೇ ರುಧಿರಪಿಸಾಸಿಯಾದ ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮವು ತೃಪ್ತಿಯೊಂದತಕ್ಕದ್ದಿರುವದು! ನನ್ನ ಆನಂದವೇ ನಿನ್ನ ಆನಂದವಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಅಭ್ಯುದಯವು ನೀನಿಗೆ ಸಂತೋಷಕಾರಕವಲ್ಲವೆ? ಪರಮ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ನೀನು ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ನಡೆಯಬೇಕೆ? ನೀನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸದೆ ನನ್ನಂತೆ ಕತೋರ ಹೃದಯಿಯಾಗು. ಸಮರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮತ್ತ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವೆನು; ಇಲ್ಲವೆ ಮದಿಯುವೆನು. ಈ ನನ್ನ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವಾಡಿಯು ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತವಾದ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವದು!”

“ಸ್ತುತ್ಯವಾದ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವಿವು! ನಿಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆನಂದವಾಗುವಂತಿದೆ!” ಎಂದು ಕುದಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ನುಡಿದು:—ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಯೋಗಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡುವದು! ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಸುಖದಿಂದ ಸಂಸಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವಿಧಾತನ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಯಶವಾದರೂ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುವದು?”

ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಗರೆಯುತ್ತ ವಿಪುಲಾದೇವಿಯಾಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಜಯ ಚಂದ್ರನು ರೋಷಗೊಂಡನು. ಕೃತಘ್ನನಾದ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ಪ್ರೇಮ ಗೊಂಡಿರುವೆನೆಂದು ಅವನು ಪತ್ನಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಾದನು. ಅಸ್ಥಿವೈರಿಯಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ವರಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿತ್ಸಿದ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುರಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಅನುಚಿತವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅಂತಃಕರಣವಿಟ್ಟರೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನನ್ನು ದಂಡಿಸುವದು ಆಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಅವನು ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಲ್ಲು ಮಾಡಿದ್ದನು.

“ವಿಪುಲೇ! ನೀನು ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವಳಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಈಗಲೇ ತೆರಳು. ಮಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸೌಖ್ಯದಿಂದಿರುವದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಬೇಡವೆನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ನೀಚ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಅವನ ವಂಶಸಹಿತವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವ್ಯೂಹವು ರಚಿತವಾಗಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯಪರಾಙ್ಮುಖನಾಗಲಾ? ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲೀನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಲಾ?”

ವಿಪುಲೆಯು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡಳು; ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಉನ್ನತನಾದಳು. ಆಗ ಅವಳು ತ್ವೇಷದಿಂದ:—

ನಿಮಗೆ ನಿನಾಶಕಾಲವೊದಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ವಿಸರೀತ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿರುವದು. ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ವರಿಸಿದನೆಂಬ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಭೀಮದೇವನು ನಿಮಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ನೀವಾದರೂ ದಿಲ್ಲಿಯ ರಾಜ್ಯವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಚಕ್ಷಾಣ ಸಮ್ರಾಟನೊಡನೆ ಕಾದುವದಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿರುವಿರಿ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಡಿದು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯು ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೂಪ್ತಿರುವನು. ಯಾವ ದುರಾಶೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನೀವು ಈಗ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ಸುವರಿರುವರೋ ಅದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಲಾಭವಾಗದೆ, ಹಾನಿಯೊದಗುವದು ನಿಶ್ಚಯವು. ಇಬ್ಬರ ನ್ಯಾಯವು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆದಾಯವೆಂಬಂತೆ ನಿಮ್ಮ ದುಷ್ಟತಿಯು ಘೋರಿಗೆ ಫಲದಾಯಕವಾಗುವದು. ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನು ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವನೆ? ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿರುವನೆ? ಮಾಂಡಲಿಕರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕಾಣಿಕೆಯ ಹಣವನ್ನು ಸಹ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೇಳುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ

ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತತಿಯ ದ್ವೀಪಭಾವನೆಯನ್ನು ತಳೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಏನೋ ಒಂದು ಕೇಡುಗಾಲವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಏಕೆ ತಿಳಿಯಬಾರದು?"

“ವಿಷ್ಣು! ಸಂಭ್ರಮದ ದಿನವೆಂದು ಅಶುಭ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಡ. ಪೃಥ್ವೀ ರಾಜನ ವಧೆಯಾಗಿ, ಆರ್ಯವರ್ತನ ಸಾರ್ವಭೌಮನನ್ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸುಖದ ಸಂಧಿಯು ಜೇಗನೆ ಒದಗುವುದಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಸುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಿಕವೂ ಅಲ್ಲವೂ ಆದ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಬೇಡವೇ! ಪ್ರಸವ ವೇದನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿದರೆ ವೃತ್ತೋತ್ಪನ್ನವಾದ ಆನಂದವು ಹೇಗೆ ಆಗುವದೋ, ಅದರಂತೆ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಗೆ ವೈಭವವೊದಗಿದ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿದರೆ, ನೀನು ಆರ್ಯವರ್ತನ ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಿಯಾಗುವೆ!”

“ಅಹಹಾ! ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗುವ ಮನೋರಾಜ್ಯವೇ!” ಎಂದು ವಿಪುಲಾದೇವಿಯು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದಳು!

೧೮ ಅನುಸಂಧಾನ.

ಶ್ರೀಹಾಬುದ್ಧಿಯ ಘೋರಿಯು ಹೇರಳವಾದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಗಿರುನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಅಮೋಘವಾದ ಸೈನ್ಯದ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಆರ್ಯವರ್ತನು ವಿಧ್ವಂಸವಾಗುವದೆಂದು ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ರಜಪೂತ ದೊರೆಗಳು ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಜಯಚಂದ್ರ-ಭೀಮದೇವಾದಿ ದೇಶ ಘಾತಕಿಗಳು ಅವನ ಆಗಮನವನ್ನು ಚಾತಕ ಪಕ್ವಿಯಂತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು!

ಶತ್ರುಬಲವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಅದರ ಪರಿವೇಶ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅನುಸಂಧಾನದ ವಿಷಯಾನಂದದಲ್ಲ ನಿಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಹೊರಗೆ ನಡೆದ ಕೋಲಾಹಲವು ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾದ ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಿ-ಸೇನಾನಾಯಕರ ಉಪದೇಶವು ವಿಷಯವೆಂದಿಂಥ ಉನ್ನತನಾದ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ದಿಲ್ಲಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ಶ್ರೀಹಾಬುದ್ಧಿಯನು ಈಗಾಗಲೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತೆಯೂ ಇಚ್ಛಿಸಿ ಕುಮಾರಿಯೂ ಕೇಳಿ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಮುಂದೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಗಂಡಾಂತರವೊದಗುವಂತಿದ್ದುದನ್ನು ಸಹ ತಮ್ಮ ಸತಿಯು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಒದವೆನಿಸಿತು.

ಪ್ರಿಯಕರಾ! ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವು ಇಷ್ಟೇಕೆ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿತು? ನಿಮ್ಮ ಅಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೂ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿತು. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನೀವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉದಾಸೀನತೆಯನ್ನು

ಹೊಂದುವದರಿಂದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅನರ್ಥವೊದಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವಿರೇನು? ಘೋರಿಯು ಉಪಕಾರಕರ್ತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯುಳ್ಳವನಿರುವನೆಂದು ಆಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಿರಲ್ಲವೆ? ನೋಡಿರಿ! ಅವನ ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವವು ಹೇಗಿದೆ! ಘೋರಿಯ ಕೈಯು ಹೇಗಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಿ ಅರಿತಿಲ್ಲವೆ? ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ-ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅವನು ಎಂತಹ ಕೃತಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೇಸುವದಿಲ್ಲ. ಸಾಧುಭಾವದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದ ನೀವು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಮೋಸ ಹೋಗುವಿರಿ? ಯಾರನ್ನು ನಂಬಬೇಕು, ಯಾರನ್ನು ನಂಬಬಾರದು ಎಂಬದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಕಪಟಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಘಾತವಾಗುವದು. ನೀಚ ಸ್ವಭಾವದ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮಾದಾನ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮವಂಚಕತನವನ್ನು ಹೊಂದುವದು ಇದೆಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ? ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಧೋರಣ? ಪ್ರಿಯರೇ, ಈಗಲಾದರೂ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯವೇ ನಾಶವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಿರಿ!”

ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಕೃತಘ್ನನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿದ್ದನು; ಅವನಿಗೆ ಕ್ಷಮಾದಾನ ಮಾಡಿದ್ದು ಒಳಿತಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಂಯುಕ್ತಿಯಾದಿದ ಮಾಡುತುಗಳಿಂದ ಪೂರಾ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ತನ್ನ ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿ, ಘೋರಿಯ ಮದವನ್ನಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು.

“ಪ್ರಿಯೆ, ನಾನು ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಘೋರಿಯ ಮೇಲೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಮಿಂಚಿ ಹೋಗಿದೆ; ಈಗ ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ಆಗುವದೇನು? ಯುಕ್ತಿ-ಪ್ರಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಅರಸರನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವನೊಡನೆ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಆಣಿಯಾಗಬೇಕು.” ಹೀಗೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ಬೀಗನಾದ ಸಮರಸಿಂಹ ರಾವಳನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಈ ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಿತೋಡಾಧಿಪತಿಯ ಆಗಮನದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಸಮರಸಿಂಹನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಘೋರಿಯು ಏಂಡೆತ್ತಿ ಹೊರಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

“ಪೃಥ್ವೀರಾಜರೇ, ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿರುವೆನು. ಗೃಹಭೇದಿಗಳಾದ ಸ್ವಜನರು ಘೋರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಿರುವದರಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವದು. ನಮ್ಮವರು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಎದೆಯೊ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷುದ್ರತರವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥಕಾಂಕ್ಷಿಯೂ, ಪರೋತ್ಕರ್ಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸೂಯೆಗೊಳಗಾಗಿಯೂ, ಒಳಜಗಳದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ನೆರಮನೆಯ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಂದು, ಸುದೇಶದ ನಾಶಕ್ಕೆ

ಸಿದ ಜಯಚಂದ್ರಾದಿ ಅಧಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಎನೆನ್ನ ಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ! ನೀವು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಸೈನ್ಯ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿಗಳೂ ಮಾಂಡಲಿಕರೂ ಆದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಅರಸರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೂಪ ಕಳಿಸಿರಿ.”

ಸಮರಸಿಂಹನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ವಿಚಾರಮಗ್ನನಾದನು. ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ ವೀರನಾದ ಅವನು ಘೋರಿಗೆ ತಿಲಾಂಶವಾದರೂ ಬೆದರಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಸ್ವಕೀಯರು ಅಂತಃಕಲಹವನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು, ಆತ್ಮಸಾತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಾದವಿಯನ್ನು ಉಪಸ್ಥಿತ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಹುಪರಿಯಾಗಿ ಮಿಡುಕತೊಡಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಸಮರಸಿಂಹನನ್ನು ಕುರಿತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ:—

“ಸಮರಸಿಂಹಜೀ, ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಜಯಚಂದ್ರರಾಜರ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಒಳತಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ? ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿರುವೆನು. ಒಳಜಗಳದ ಉರಿಯಿಂದ ಪ್ರಜಾಕ್ಷಯಗೊಳಿಸುವದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ನಾವೂ ಒಂದಾದೆವೆಂದರೆ, ರಹಾಬುದ್ಧಿನನು ಬಂದ ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವದೇ ನಿಜವು.”

“ಮತ್ತರಗ್ರಸ್ತನಾದ ಜಯಚಂದ್ರನು ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಲಾಲಿಸೆಂದು ನನಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಿರುವದು. ಪರಕೀಯನಾದ ಶಹಾಬುದ್ಧಿನನಿಗಿಂತಲೂ, ಜಯಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗ್ರತವಿರುವದರಿಂದ, ಅವನು ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುವನೆ? ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನೋಡುವದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಪರಮಾತ್ಮನು” ಎಂದು ಸಮರಸಿಂಹನು ನುಡಿಯಲು, ಸಂಯುಕ್ತೆಯು:—

“ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಕ್ಷುದ್ರನಾದ ಮನೋವೃತ್ತಿಯವರಿರುವದೇನೋ ನಿಜವು; ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರು ಸವಿನಯವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಇವರ, ವಿನಂತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಹ ವಚ್ಚರು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವು ನನಗಿರುವದು. ಕೃತಾಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯೇನು?”

“ಪ್ರಿಯೆ, ಒಮ್ಮೆಯೇಕೆ? ಸಹಸ್ರಬಾರಿ ವಿಚ್ಛಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹಸದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಮೋಸಾಯದಿಂದ ಸುಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಸುಸಂಧಿಯನ್ನು ನಾನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಗೊಡುವಂತಹ ಮೂರ್ಖನಿರುವೆನೆ? ಬಬಿಂಡಾಗದದ ಅವರಸಿಂಹನನ್ನು ಈಗಲೆ ಕನೋಜಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಆವನು.

“ಅಮರಸಿಂಹರೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವರಿರುವರು. ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಕುಶಲರಾದ ಧೂರ್ತರನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದೂ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನುಡಿದು, ಆತುರದಿಂದ:—

“ಅಮರಸಿಂಹರು ಬಂದಿರುವರೆ?”

“ಹೀಗೋ! ನಿನ್ನೆಯೇ ಬಂದಿರುವರು.”

“ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯ ಕುಶಲ ವಾತೆಯನ್ನು ರುಪುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗದಿರಲೇನು ಕಾರಣ?”

“ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅನುವೇ ಇಲ್ಲ. ನೈನವನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡರಾಯರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿರುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು: --

“ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ತನ್ನ ಕ್ಷೇಮನಾರ್ತಿಯನ್ನು ರುಪುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮರಸಿಂಹರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಳಂತೆ. ಅವರು ನನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆಯೇ ಹೇಳಿದರು; ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಬಾಹುಲ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲವೆಂದು.”

“ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದಾಗ ಚಿತ್ರರೇಖೆಯು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದವಳು ಘಾತುಕವೆಂದು ತೊರತೊಡಗಿರುವದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಘೋರಿಯು ಅವಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸಾಹಸ ಮಾಡದೆ ಇರಲಾರನು” ಎಂದು ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು: --

“ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಗೇ ಕರೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು.”

ಅಮರಸಿಂಹ ಪರಮಾರನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕನೋಜನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಜಯಚಂದ್ರನ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಭರದಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಹೊರಡುವವನಿದ್ದರಿಂದ, ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಮರಸಿಂಹನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿದನು. ಜಯಚಂದ್ರನು ಅ ಪತ್ರವನ್ನೊದಿಸಿ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಹರಿದು ಚಿಲ್ಲ: --

“ನಿಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮನಿಗೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಿತೇನು?”

ಜಯಚಂದ್ರನು ಕ್ರೌಢನಾಗಿ ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಅಮರಸಿಂಹನು ವಿನಯದಿಂದ: --

“ಮಹಾರಾಜರೇ!”

“ನಾನೆಲ್ಲಿಯ ಮಹಾರಾಜನು? ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮನಮಾಂಡಲಿಕನಲ್ಲವೆ?”

“ಮಹಾರಾಜರೇ! ಸಿಖ್ಖನ ಭರದಲ್ಲಿ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಡಿರಿ. ಅಂತ ಕಲಹವು ಉಭಯತರ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬದನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನೀವು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮಾವಂದಿರಾಗಿರುವಿರಿ. ಹಿರಿಯರಾದ ನೀವು ಚಿಕ್ಕವರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸದಿದ್ದರೆ ನಡೆಯುವದೆ? ಕೃತಾಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು.”

“ಅಮರಸಿಂಹ, ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ವರಾಕ್ರಮದ ಮದವು ಬಹಳವಾಗಿರುವದು. ಅವನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಿಧ್ಧಂಸ ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಆ ನೀಚನು ಕಪಟದಿಂದ ನನ್ನ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಒಯ್ಯಿರುವನು. ಇಂತಹ ಕುಲಾಂಗಾರನೊಡನೆ ಅವಸಂಧಾನವೆ? ಆಗದಾಗದು! ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡುವೆನು.”

“ಜಯಚಂದ್ರರಾಜರೇ, ನಿಮ್ಮ ಚಂಡಿತನದ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಸಮತಾ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿರಿ. ಪೃಥ್ವಿರಾಜರಿಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆಯುವದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಂತಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮ ಜಾಮಾತರ ಹಿತಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನೀವು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆ? ಮಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವದಿಲ್ಲವೆ? ರಣದಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳು ದೇವಾಧಿನವಾದವುಗಳಾಗಿರುವವು. ನಿಮ್ಮಿವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸೋತರೂ ಯಾರು ಗೆದ್ದರೂ ದುಷ್ಠರಿಗಾವನವೇ ಘಟಿಸುವದು. ಒಳಜಗಳದಿಂದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವಿರುವದು? ಮಹಾರಾಜರೇ, ಯುದ್ಧದ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ಶಾಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಉಭಯತರ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು.”

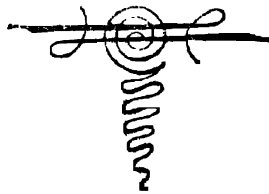
“ಅಮರಸಿಂಹ, ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಮಗಳೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಆ ಕುಲಾಂಗಾರ ಪೃಥ್ವಿಯು ಹೇಗೆ ಅಳಿಯನಾಗುವನು? ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುವ ಮಗಳು ನುಗಳೆ? ರಾಜ್ಯಮದದಿಂದ ಗುರು-ಹಿರಿಯರ ಮಾನ ಖಂಡನ ಮಾಡುವವನ ಸುಖ-ದುಃಖದ ಕಡೆಗೆ ನಾವೇಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಬೇಕು? ಪೃಥ್ವಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಮದವು ಬಹಳವಾಗಿರುವದು; ಶೌರ್ಯದ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಅಪಾರವಾಗಿರುವದು. ಅವನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಬಾಳು ಒಳಿತಾಗುವದೆ? ಮೋಸದಿಂದ ನನ್ನ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಿಯು ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಿರುವನು. ಇದರ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆಂದು ಅದಾರು ಅನ್ನಬೇಕು? ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥಕಕ್ಕಾಗಿ ಘೋರಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ದಿಲ್ಲಿಯು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಧಿಪತ್ಯಾಲಾಸೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿರುವದು. ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮ್ರಾಟನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಮಗಳಿಗೆ ವೈಧವ್ಯವೊದಗುವದೆಂದು ಯೋಚಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವದೆ?”

ಜಯಚಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಮರಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಖೇದಾಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಆಸುರೀ ರಾಜ್ಯತ್ಯಷ್ಟೆ ಗೊಳಗಾಗಿ ಅವನು ನೀಚತನದಿಂದ ದೇಶದ್ರೋಹ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಬಹುಪರಿಯಾಗಿ ಕಳವಳಪಟ್ಟನು. ಆಗ ಅವನು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಗೊಡದೆ, ವಿನಯದಿಂದಲೂ ನಾಮಿರ್ಕತನದಿಂದಲೂ:—

“ಮಹಾರಾಜರೇ, ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಘಾತಕವಿರುವದು. ನೀವು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನನ್ನು ನಂಬಿರುವಿರಿ; ಅಂತೆಯೇ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೇವಲ ರಾಜ್ಯಲೋಭದಿಂದ ಘೋರಿಯು ನಿಮಗೆ ಸಹಾ ಮಾಡುವದಕ್ಕಪ್ಪಕ್ರಮಿಸಿರುವನಲ್ಲದೆ, ಅವನು ನಿಷ್ಟುಹ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಫಲಾಶೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆಯೂ ಇರುವನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುವದು ಬಹಳ ತಪ್ಪಾಗಿರುವದು. ಜೀವದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜರ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದವನಾದ ಘೋರಿಯು, ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬಿಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೀವು ಜಯಶಾಲಿಗಳಾದರೂ ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನಿಮಗೆ ದಕ್ಕುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ.”

“ಅಮರಸಿಂಹ, ನನಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೀನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ರಾಜನಿಗೆ ಇಷ್ಟೇ ತಿಳಿಸು; ರಣದೇವತೆಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಬರುವದೆಂದು! ಪೃಥ್ವಿಯ ಶಿರವನ್ನು ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಬದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮೆರೆಯಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಜಯಚಂಪುನೇ ಆಲ್ಲ!”

ಅನುಸಂಧಾನವು ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದರಿಂದ ಅಮರಸಿಂಹನಿಗೆ ಬಹಳೇ ವಿಷಾದವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಜಯಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ತ್ರೇಷಗೊಂಡು—“ಜಯಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜರೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಿಮಗೆ ವಿನಾರಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿರುವದೆಂದೇ ಅನ್ನಬೇಕಾಗಿರುವದು. ನಿಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಸಿದ್ಧರಿರುವಾಗ, ಅವರ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಸಮರಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದಿರಲ್ಲವೆ? ಅಂತೂ ಗೃಹಕಲಹದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದಿರಿ!” ಎಂದು ಅಮರಸಿಂಹನು ನುಡಿದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು!

೧೨ ಸ್ವಾನೀಶ್ವರನ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ!

ಸಂಧ್ಯಾ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಭಾಸ್ಕರನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನು ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಶರಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುಮುಕಬಿಳಿಂಂದಿಸು. ಪ್ರಿಯಕರನ ಆಗಮನ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಾಂಗನೆಯ ಮುಖವು ಅರಕ್ತತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಕಡುವಿಸಿಲಿನ ತಾಪದಿಂದ ಬಸನಳದ ಸ್ವಗಂಧ ಅತಲನಾಯುವಿನ ಮಂದ ಅಪರಿಮಿಂದ ಆನಂದಮಯವಾಗಿ ಕಲಿಕಲಿತ ವ್ಯನಿಗ್ರಯುತ್ತ ನಭ ವ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಉಡ್ಡಾಣ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದವು. ಸ್ವಾನೀಶ್ವರನ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸೇನಾಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಧ್ಯಾ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೆತ್ತಿ?

ಯವನ ಸೈನ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಯಚಂದ್ರನ ಸೈನ್ಯವು ತಳವೂರಿತ್ತು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿರಾಜ, ಸಮರಸಿಂಹ, ಅಮರಸಿಂಹ, ಜೈತಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ದೇವಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಆದ ಅರಸರ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಮಾಂಡಲಿಕರ ಮತ್ತು ಸರದಾರರ ಸೈನ್ಯಗಳು ಬಿಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಜಯಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಡೇರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಕವಾಗಿ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊಡಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಪೀಠವರ್ಣದ ಧ್ವಜವು ನಿಲಗಟ್ಟಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಭಾವಿಸಂತತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯರವಿಯು ಒಬ್ಬ ಕುಲಾಂಗರನಾದ ಜಯಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುವ ಸಮಯವು ಸಂಭವಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ದಿವಾಕರನ ಮುಖವು ಸಂತಾಪಾತಿ ರೇಕಮಂದ ಆರಕ್ತತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅವನು ಹೇಸಿತನದ ಆ ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹೇಸಿಕೊಂಡವನಾಗಿ 'ಧುಡುಂ' ಎಂದು ಪಶ್ಚಿಮಾಂಬುಡಿಯನ್ನು ದುಮುಕದನು.

ಅನುಸಂಭಾಸನ ಪ್ರಯೋಜನವು ತಿಲಾಂಶವಾದರೂ ಆಗದೆ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿದ್ದರಿಂದ, ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಮಾಂಡಲಿಕರೂ ಆದ ಅರಸರನ್ನೂ, ಸರದಾರರನ್ನೂ, ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆದನು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬಂದುನೂರೂ ಐವತ್ತು ಹಿಂದುರಾಜರು ನೆರವಾದರು. ಅವನು ತನ್ನ ಆಮೋಘವಾದ ಬಲವೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾನೀಶ್ವರನ ಬಳಿಯ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಬಿಟ್ಟನು.

ರಹಾಬುದ್ಧನ ಘೋರಿಯ ಮನೋಗತವು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯವನ ರಾಜಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಘೋರಿಯ ಸಾಹಸವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಟಿಲಾಂಕ ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ವಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಯವುಂಟಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಕಾರ್ಯವಾಗುವದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜಯಚಂದ್ರ-ಭೀಮದೇವಾದಿ ಪ್ರಬಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಅರಸರು ಘೋರಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿದರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ತನ್ನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಪಜಯವೊದಗಿದರೆ, ಸರಿಣಾಮವು

ಭಯಂಕರವಾಗುವವೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಅರಿವಿದ್ದನು. ಭವಿಷ್ಯತ್ತಾಳೀನ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂದು ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಉಕ್ಕುಬಂದ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗುವದೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು.

ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಪ್ನಾರ್ಥವೆ ರಣಭೂಮಿಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ವಾಳ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೈನಿಕರು ನಿದ್ರಾವಶರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜನಿವಾಸಿಗಳ ಕಾವಲು ಕಾರರು ಮಾತ್ರ ಓಳ್ಳೆಯ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕಾವಲುಗೇಲುವ ಮಾಡುತಲಿದ್ದರು. ಆಗ ಜಯಚಂದ್ರನ ಶಿಬಿರವೆ ಕಡೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳಾದ ತರುಣರು ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಅಂಗ ರಕ್ಷಕರಾದರೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ನಡೆದಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಜಯಚಂದ್ರನ ನಿವಾಸದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಕಾವಲುಗಾರರು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು—

“ನೀವು ಯಾರು?”

“ನಾವು ಗುಪ್ತಚಾರರು.”

“ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದಿರಿ?”

“ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜಯಚಂದ್ರನು ರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುವದರಿಂದ ಬಂದಿರುವೆವು.”

ಅಗಂತುಕರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಕಾವಲುಗಾರರು ಮುಗಿ ಹೋಗಿ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅಗ ಜಯಚಂದ್ರನು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಇನ್ನೂ ನಿದ್ರಾನೇವಿಯ ವಶನಾಗರಲಿಲ್ಲ. ಕಾವಲುಗಾರರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ತರುಣರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕಳಿಸುವವಕ್ಕಾಗಿ ಅಚ್ಚೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಆಗ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳಾದ ಆ ತರುಣರನ್ನು ಒಳಗೆ ಹೋಗ ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಕುದುರೆಗಳಿಂದಿಳಿದು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ, ಡೇರೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು.

ಜಯಚಂದ್ರನು ಅಗಂತುಕ ತರುಣರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಯಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವರು ಒಳಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ, ಅವನು ಆ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು—

“ನೀವು ಯಾರು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಆಗ ಒಬ್ಬ ತರುಣನು ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತನು; ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಸಾಧಗಳ ಮೇಲೆ ಮಸ್ತಕವಿರಿಸಿ ಗದ್ಯದ ಸ್ಮರದಿಂದ:—

“ತಾತಾ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ!”

“ಯಾರು; ಸಂಯುಕ್ತೆಯೇನು?” ಜಯಚಂದ್ರನು ಸಿಕ್ಕಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

“ಘೌಡು; ತಾತಾ!” ನಿತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಾನು ಅಪರಾಧಿಯೆಂದು ನೆನೆದು ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು:—“ಕೃತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಶುನಿಸಿ ನಿಂದ

ಕ್ಷಮಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ.

“ಹೌದು ನೀನು ನೌಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದವನಾದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಅಮಂಗಳ ಮುಖವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾದಿಂದ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅನುರೋಧಿಸಿದ್ದೆನು; ಇಷ್ಟ ರಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಇಷ್ಟೇ ಬಂದಿರುವೆ!”

ವಾಚಕಮಗಾಶಾಸುರು. ಆ ಅನುರೋಧಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತಿಯು; ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪಿಯು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ಪುರುಷ ವೇಷದಿಂದ ತಂದೆಯ ಪಾಪವನ್ನು ಬಂದಿರುವೆ; ಸ್ವಲ್ಪಿಯು ನಾನಾದರೂ ತನ್ನ ರಾಜ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬೆಂಕಿ ಮೇಲಿಂದ ಬಂದಿರುವೆ. ಸಂಯುಕ್ತಿಯು ಜಯಚಂದ್ರನು ಕರೋರ ವಚನಗುಟ್ಟಾದ ಕೂಪವೆ ಸ್ವಲ್ಪಿಯು ಅಭಿಮಾನಿ ಯಾದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯೆಂತಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಗೊಟ್ಟು, ಅವನು ಆ ಕಟುಪದವನನ್ನು ಸವಿಸಿದನು.

“ತಂದೆಯವರೇ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಯಲ್ಲವೆ? ಬೀಗಿದ್ದು ಈ ಬಗೆಯ ದೀರ್ಘ ದ್ವೇಷ ತಳೆಯುವುದುಂಟವೆ?”

“ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನೇ; ಕ್ರಿಯೆಯೆನು? ನನ್ನ ಮೃತಿಯನ್ನು ನೀನು ಎಂದು ವರವಿದೆಯೇ ಅಂದೇ ನೀನು ನನ್ನ ಮೃತಿಯವೆ? ನಡೆ ಇಲ್ಲವೆ; ಅರ್ಥಕ್ಷಣವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ! ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಾನು ನೋಡಬೇಕೆನು!”

“ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೇ ಕ್ರೋಧವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆ? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವ್ಯಸಾಯವಾಚನಿಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ದಿಲ್ಲಿಯು ನಾನು ಭೋಷಣೆಯ ವಯವಿಟ್ಟು ಕಾಂತರಾಗಿ.” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪಿಯು ಕರಬೊಡಿಸಿ ಕ್ರೋಧಿಸಿದನು.

“ಏನು? ಇವನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯೇನು? ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವೆಂದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇನು?” ಎಂದು ಜಯಚಂದ್ರನು ಸಂಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು, ಸ್ವಲ್ಪಿಯು—

“ಹೌದು, ಮಾವನವರೇ, ನಾನೇ ಸ್ವಲ್ಪಿಯು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಕೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವೆನು. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನರ ಮೇಲೆ ತನ್ನವನ್ನೆತ್ತಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು. ನಾನೂ ನೀವೂ ಕೂಡಿಯೇ ಕೃತವ್ಯ ನಾದ ಶರಾಬುಧಿಯನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸೋಣ.”

ಸ್ವಲ್ಪಿಯು ನಿನೆಯದಿಂದ ಬೀಗಿ ವಾತನಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಜಯಚಂದ್ರನ ಸಂತಾಪವು ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತ್ವಿಜದಿಂದ—

“ಸ್ವಲ್ಪಿಯೇ! ನೀನು ನನ್ನ ಮೃತಿಯಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಘಾಯ ಮಾಡಿ ಈಗ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯಲ್ಲವೆ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದೆಂದೆನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ!”

“ಮಹಾರಾಜರೇ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಿ; ಅಂತಃಕಲಹದಿಂದ ಸ್ವಜನರ ನಾಶವಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಕೀಯರ ಅಧಿಕಾರವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬಾರ

ದೊಂದು ನನ್ನ ಉತ್ತರೀಚ್ಛೆಯಿರುವದು. ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿರಲಾಗಿ ಇಲ್ಲವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವುದಿ? ನನ್ನ ಉಚ್ಛ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿ, ಉಚ್ಛ ಅರಿವೆಯ ಮೇಲೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ನನ್ನ ಸಿದ್ಧತೆಯಿರುವದು; ನಿಮ್ಮ ಸೇವಾಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಪ್ಪುವೆನು; ಈ ನೂರು ನಿಮಗೆ ಬಂದಾಗಿದ್ದರೆ ಆಮರಣವಾಗಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲರಿಸಿರಿ; ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಡೂ ಲಗನ ಖರ್ಚದಿಂದ ನನ್ನ ಕಿರಣ್ಣವನ ಮಾಡಿರಿ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಠೋರ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಆರೀವ್ಯಾದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವೆನು. ಮಹಾರಾಜರೇ, ನೀವು ಇಂದಿನಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯ ಸನ್ಮಾಟರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ಮರಣಕ್ಕೆ ಹೆಜಿರಿಯಾಗಲಿ, ಯುದ್ಧದ ಭಯದಿಂದಾಗಲಿ ಸ್ವಪೂರ್ವಾಚರಣೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಗೃಹದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಜನರ ನಾಶವಾಗಬಾರವೆಂದು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಜಯಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜರೇ, ಅಬ್ಬಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವಿರೆಯೆಂದು ನಾನು ಕನಸು-ವನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನೀವು ಶಾಂತರಾಗಿರಿ. ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಕುನುಸು ಮರೆಬಿಡಿ. ರಮಾಬುದ್ಧಿನನು ನಮ್ಮ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಂದಿರುವನು. ಇಂದು ನನ್ನ ನಾಶವಾಗಿವರ, ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಲಿಲ್ಲಂಪ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತನನು ಬಂದಿರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ನನಗೀಗ ಅಭಯಕೊಡಿರಿ."

ವೃಧ್ವೀರಾಜ, ನಾನೀಗ ಯಾವಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಆಭಯ ಕೊಡಲಾರೆನು. ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರವಿಾಯುವೆನು."

"ಇವೆನು ಮಾತನಾಡುವಿರಿ? ಅಂತಃಕಲಹದಿಂದ ಸ್ವಜನರ ನಾಶವಾಗಬಾರದೆಂದು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಚಾರವನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧದ ವ್ರಸಂಗವನ್ನೆ ಇಚ್ಛಿಸುವಿರೇನು? ನಾನು ಅಪಜಯಗೊಳ್ಳುವೆಂದವರಿಗೆ, ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮರಣವೊಂದಿಗಿನೇನು ಬಾಗಲಿ ವರದಿ ಇಲ್ಲಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊವಲೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ? ಜಯಾಸಜಯಗಳಿಗೆ ವೈವಾಧೀನವಾದವುಗಳೆಂದು ನನ್ನ ನಿರ್ಭಾವಿಸಿರುವದು. ನಾನು ಜಯರಾಲಿಯಾದರೆ ಒಳಿತು; ಈಶ್ವರೀ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಹಾಗಾಗದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದುಗಳ ಮೇಲೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಗಂಡಾಂತರ ಬರುವದು ನಿಶ್ಚಿತವು. ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸಿದ ಸ್ವಜನರು ನನ್ನ ಆಶಂಕೆಯಿಂದ ಭೀಷಣವಾದ ಪಾರಂತ್ರ್ಯ ಚಂಕದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವರೆಂಬ ಭವಿಷ್ಯವು ನನಗೀಗ ನಿಷ್ಕಳವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿರುವದು. ನನ್ನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ ಶೂಬುದ್ಧೀನನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ರಾಯವು ಮೊಡ್ಡದಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಹೊಳುವದೇನು? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನಾನುರಾಗವಿದ್ದರೆ, ಸ್ವದೇಶ ಪ್ರೀತಿಯು ಜಾಗ್ರತವಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ

ಬಿಡುವನ್ನು ಒರೆಗುಣಿಸಿರಿ. ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ!”

“ವೃಷ್ಟಿರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ನಾನು ಅರಿತವನಿರುವೆನು. ಈಗ ನನ್ನನಾಗಿದ್ದ ನೀನು, ನಾಳೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಿಡು?” ಎಂದು ಇಯ್ಯಾಚಾರ್ಯನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೆ, ಸಂಯುಕ್ತೆಯು —

“ತಂದೆಯೇ, ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿ. ತನಿಂತನ ಒಡೆ ಬಿಡುವನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ವಾಗ್ಧವನ್ನು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ!”

“ನನ್ನ ಗುಣಾದವಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವೆನು. ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈರ್ವರೂ ಅರಕ್ಷಣ ಸನಿ ಬಿಡುವ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ!”

ಜಯಚಂದ್ರನ ನಿಮ್ಮ ರವಾಣಿಯನ್ನು ಕೆಳ ವೃಷ್ಟಿರಾಜನಿಗೂ ಸಂಯುಕ್ತೆಗೂ ಪರಮಾನುಭವಿ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು. ಅವರು ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ, ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲವೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಜಯಚಂದ್ರಾ! ಸಮ್ರಾಟನಾದ ವೃಷ್ಟಿರಾಜನು ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಕಾಷಾಣ ಹೃದಯವು ದ್ರವಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? ಹೊರಗಿನ ವೈರಿಯನ್ನು ಜನಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಛಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅಸ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮುಖ್ಯದ್ವಿಯು ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಧೀಕಾರವು! ನಿನ್ನ ಜೈವಾಹ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಶತಶಃ ಛೀಕಾರವು!!

೨೦ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ!

ವೃಷ್ಟಿರಾಜನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಅರಣ್ಯ ರೋದನವಾದಂತಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನಘೋರಿ, ಜಯಚಂದ್ರ, ಭೀಮದೇವ ಮೊದಲಾದವರ ಸೈನ್ಯವೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿರಾಜ, ಸಮರಸಿಂಹ, ಅಮರಸಿಂಹ, ಚೈತಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದವರ ಸೈನ್ಯವೂ ಇದ್ದವು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಮನೆ ನಿಕರನಾದ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ವೃಷ್ಟಿರಾಜನೂ ಚಾಮುಂಡರಾಯ ಹಮೀರಪಾಡಾ ಮೊದಲಾದ ಸೇನಾಪತಿಗಳೂ ಮೈಮರೆಮೆ ಕೂಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೈನಿಕರ ಮೊಡತದಿಂದ ಯವನರು ನುಗ್ಗು ನುಗ್ಗಾಗ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಎರಡೂ ಬಣಗಳ ಕಡೆಯ ಅನೇಕ ಜನರು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ನೆತ್ತರವು ಕಾಯುವೆಯಾಗಿ ಸರಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ ಯುದ್ಧವು ನಡೆದರೂ ಯಾವ ಪಕ್ಷವೂ ಗೆಲುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜಿಜಯತ್ರಿಯು ಇಂಥವರೆಗೆ

ಮಾಲೆ ಹಾಕುವಳೆಂಬದರ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಬಿಲ್ಲದಂ. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕಾದತೊಡಗಿ ಜಯಚಂದ್ರನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದನು. ದೇಶದ್ರೋಹಿಯಾದ ಅವನ ಪಾಲನತೃಗೋಳಿಸುವನು ಆದ್ಯಕರ್ತವ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದನು. ಸಮರಸಿಂಹಾದಿ ವೀರರು ಶವಾಬುದ್ಧೇನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಾಲನಂತೆ ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಆಗನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನೋಡಿ ತಪ್ಪು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಜಯದೊರೆಯುವದೆಂದು ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇಷ್ಟ ಘೋರಿಯ ಸೈನ್ಯವು ಹಿಂದಿರುಗಿತು; ಅದು ಒಳ್ಳೇ ಭರದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಪರಾಜ್ಞುಯನಾಗಿ ವಿಜಯತೊಡಗಿತು. ಕೂಡಲೆ ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯವು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಿತು. ಯವನ ಸೈನ್ಯವು ವಿಜಯತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಜಯಚಂದ್ರನು ಭಯಭೀತನಾದನು.

ಘೋರಿಯು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದನು! ಅವನ ಸೈನ್ಯವು ಏರಿಬರುವ ಹಿಂದುಗಳ ಮೆಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿತು. ಮೊವಲು, ಬೆದರಿ ದಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುವ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ಘೋರಿಯು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಹಂಚಿಕೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಫಲಿಸಿತು. ಯವನರ ಅಭ್ಯುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂ ಸೈನ್ಯವು ಬದರಿತು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ಕೊಡುತ್ತ ಕಾದತೊಡಗಿದನು. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಾಮುಂದರಾಯ, ಹನೂರವಾಡಾ, ಜೈತಸಿಂಹ, ಸಮರಸಿಂಹ ನೊಂದಲಾದ ವೀರರು ಘೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಅದರೂ ಚಹ್ಯಾಣ ವೀರನಾದ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಧೃತಿಗೊಂದಿಲ್ಲ. ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯವಾಗುತ್ತ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಇಂಥವರ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಯದೊರೆಯುವದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನರೂಪವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯವನನು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದನು! ಕೂಡಲೆ ಶಸ್ತ್ರಾಘಾತದಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ರಾಟನು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಗವಾಸುವಾದನು!

ಆಯಿತು! ಆಯು ಸೂರ್ಯನ ಅಸ್ತವಾಯಿತು! ಜಯಚಂದ್ರನ ರುಧಿರ ತೃಷಿತ ಆತ್ಮವು ಶಾಂತವಾಯಿತು!

ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ನ್ನುತಡೆಹವನ್ನು ತಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಯ್ದರು. ಪತಿಯ ಪ್ರಾಣಜ್ಯೋತಿಮೀಸನಾದ ಕಾಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಯುಕ್ತರಂ ಕೋಮಲ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ವಜ್ರಘಾತನಾದಂತಾಯಿತು. ಅವಳಗಾದ ದುಃಖವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಅಸವಳೆವೆ ಸಂ. ಆ ಸಾಫ್ಠಿಗೆ ರೋದಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ದಕ್ಕೆ ಪಹ ವಿಬಂಜವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಪತಿಸೇವವನ್ನು ತಿಜಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು, ಚಲಿ ರಿದ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಒಬ್ಬಳಿ ಮಾಡಿ ಸಮರಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದಳು.

ಹಿಂದೂ ಸೈನಿಕರು ಜೀವದ ಪ್ರಾಣೋದಧನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ವೀರಪತ್ನಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಸ್ವಾತಿ-ದಾಯಕ ಭಾಷಣದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ನವ ಚೈತನ್ಯವುಂಟಾಗಿ ತುಮುಲನಾದ ಕಾಳಗವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದರು. ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ರಣಚಂದಿಯಂತೆ ಶತ್ರುಸಂಹಾರ ನಡೆಯಿಸಿವಳು!

ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಮೃತಿಯಿಂದ ದೇಹಭಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾದುವ ಸೈನ್ಯ ದೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಇಷ್ಟವಲ್ಲೆಂದು ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ತೋಚಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಎಲಾಯನ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದ ಯಜಮನ ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತಲಾರದೆ, ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಸಿಂಹರು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯನ ಮರಣದಿಂದ ಉದಾಸರಾಗಿದ್ದ ರಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯದಿದ್ದರಲ್ಲ ನೋಡುಗನೇನು?

ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಜಯವು ದೊರೆಯಿತು. ಆ ವಿಜಯದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?

ದಾರುಣವಾದ ಶೋಕದಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಹೃದಯವು ಕಮರಿಹೋಗಿತ್ತು. ನೇತ್ರಗಳೊಳಗಿನ ಅದ್ಭುತಗಳು ಒಣಗಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆ! ನಿನ್ನ ಸಂಗ್ರಾಮ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯಾಗದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲ! ನೀನು ಯಾವ ಮುಖ ದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವೆ? ವಿಜಯಾಸಂದಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಕಾರ್ಯ ಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಜರುಗಿಸುವೆ? ವೀರಪತ್ನಿಯಾದ ನೀನು ಹಿಂದುಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಊಗಾಗಿ ಹೆಣಗಿ ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದೆ! ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?

ಸ್ಥಾನೇಶ್ವರನ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮಾನದಿಯು ತಟಾಕದ ಹತ್ತರ ಭಯಂ ಕರವಾದ ಚಿತೆಯು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಧಾರಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಮಾಡಿ ವೀರ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೈದಿದ ವೀರಪುರುಷರ ವೀರಪತ್ನಿಯರು ಸಹಗಮನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸುಸಜ್ಜಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ದಾನ ಭವುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಬಿಡಿಗೆ ಪ್ರವಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ದರು. ಅವರಿಲ್ಲರು ಪತಿಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರುವೆವೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಗೆ ನೊಗ ವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಡ ದೇಹವನ್ನು ಚಲ್ಲಿದರು. ಸತೀ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆ, ಇಚ್ಛಿನೀಕುಮಾರಿ, ಚಿತ್ರರೇಪಿ ನೊವಲಾದ ಸಾಧ್ವಿಯರ ಬೇಡಗಳು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋದವು! ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಅವಶಿಷ್ಟ ಸೈನ್ಯವು ಹಿಂದುಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಡೆಯ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರುದುರಿಸುತ್ತ ರಣಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿತು.

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಯಿತು! ಸ್ಥಾನೇಶ್ವರನ ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಂಗತನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಇದುವರೆಗೆ ಅಸ್ತಂಗತನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು. ಅವನು ತಿರುಗಿ ಎಂದು ಉದಯಿಸುವನೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವರಾರಿರುವರು?

ಹಿಂದು ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ನಾಶವಾಯಿತು. ಅದು ಸಾರತಂತ್ರದ

ಮೊದಲನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಇಳಿಯಿತು. ಪುರಾತನದಿಂದ ಹಿಂದುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನ ಇಂದು ಪರಾಧೀನವಾಯಿತು!

+ + + + +

ಹಿಂದುಗಳು ಭಗ್ನಮನೋರಥರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದರಿಂದ ಶಹಾಬುದ್ದೀನನಿಗೆ ಕಡುಸಂಭ್ರಮವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ನೈಸರ್ಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಿಲ್ಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಚಿತ್ರರೇಖೆಯೂ, ಅವಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೂಪನಶಿಯರೂ ದೊರೆಯುವರೆಂದು ಅವನು ಹಾರೈಸಿದನು; ಆದರೆ ಅವನ ಮನೋದಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ರಾಜಕುಲವಾರದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸತೀ ಶಿರೋಮಣಿಗಳು ಅಗ್ನಿ ಕಾಷ್ಠಭಕ್ಷಣಮಾಡಿವರು! ಘೋರಿಯು ಅಜಮೀರ, ದಿಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೊಲೆಸುಲಿಗೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಳವಲ್ಲ.

x x x x x x

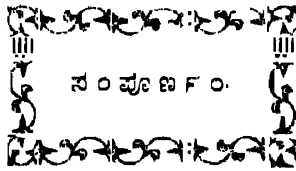
ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರೆ ಅವನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಒಡೆಯನಾಗುವೆನೆಂದೂ, ಹಾಗಾದರೆ ತನಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಪದವು ದೊರತಂತಾಗುವದೆಂದೂ ಜಯಚಂದ್ರನು ಮನೋರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಕಾರ್ಯಸಾಧಕನಾದ ಘೋರಿಯು ಯುದ್ಧಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಸಹನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಚಿತ್ರಾಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಮುಕುಬುದ್ದೀನ ಐಬಕನೆಂಬ ಸರದಾರನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು.

ಯುದ್ಧದಿಂದ ತನಗೆ ಯಾವ ಎಫದ ಫಲವೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಯಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬಹಳೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಅವನು ಘೋರಿಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಘೋರಿಗೆ ಕಾರಣವು ಬೇಕೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಅಪಾರವಾದ ನೈಸರ್ಗ ದೊಡನೆ ಜಯಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿಬಂದನು. ಪರಕೀಯರು ರಾಕ್ಷಸೀರಾಜ್ಯ ತೃಷ್ಣೆಗೊಳಗಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕೃತಘ್ನರಾಗುವರೆಂಬವು ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಜಯಚಂದ್ರನು ಬಹು ಪರಿಯಾಗಿ ಖೇದಪಟ್ಟನು. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಡನೆ ದ್ವೇಷ ಬಳಿಯಿಸಿ ಅರ್ಯಾವರ್ತವನ್ನು ನಿರ್ವೀರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದು ಒಳಿತಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು. ಈಗ ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ಆಗುವದೇನು? ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಎದುರಾದನು. ಚಂದ್ರಾವರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಬಲಾಢ್ಯರಾದ ಘೋರಿಗೆ ಜಯಚಂದ್ರನು ಈಡಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು! ಶಹಾಬುದ್ದೀನನು ಅವನ ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜರಾಜ್ಯವನ್ನು

ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಬಹು ಪುರಾತನದ ಕನೋಜ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಅವನು ಸುಲಿದು ಹೇರಳ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಬಯ್ಯನು. ದೇಶದ್ರೋಹಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನ ವಾಯಿತೆಂದು ಆನಂದಪದಬೀಕೋ? ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ರಾಜನು ವ್ಯತನಾಗಿ, ಅವನ ರಾಜ್ಯವು ಪರಾಧೀನವಾಯಿತೆಂದು ದುಃಖ ಪದಬೀಕೋ?

ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯು ಗುಜರಾಥ, ಗ್ವಾಲೀರ, ಬಂಗಾಲ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆರೋಹಿಸಿದನು. ಪುರಾತನದಿಂದ ಹಿಂದುಗಳ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರಿದ್ದ ದಿಲ್ಲಿಯು ಪರ ಕೀಯರ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿ, ಆ ಆರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವು ಪರಕೀಯ ಅರಸನಿಂದ ವಿಭೂಷಿತ ವಾಯಿತು.

ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದುಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ವಾಯಿತು.

ಭಿ. ಪ., ಕಾಳಿ ಇವರು ಆನಂದವನ-ಅಗಡಿಯೊಳಗಿನ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಕೇಶಾಚಲ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.

